У вінок пам'яті
Ігореві Аполлоновичу
Пелипейку

Свіча життя не згасла – відреклась
Земних суєт, щоб вічно зігрівати
Тебе й мене у таїні причасть
Премудрих слів, у Вічність надихати.

Бо світ тісний і затісний цей час
Думкам високим, порухам любові...
ВІН не помер, живе посеред нас
І свічкою спалахує у слові.

Марія Лазарович

1928-2006

Духовні скарби Ігоря Пелипейка

«Писаний Камінь»
Косів
2010

ББК 63.5(4УКР)г
УДК 9.929.0.01.012
Д 85

За загальною редакцією
Аделі Григорук

Д 85 **Духовні скарби Ігоря Пелипейка**: Статті, спогади, документи // Упорядники Вінтоняк-Іванчук М.М., Григорук А.Г. – Косів: Писаний Камінь, 2010. – 138 с.

ISBN 978-966-181-040-1

Книга висвітлює наукову спадщину невтомного дослідника Гуцульщини Ігоря Пелипейка, багатогранність його непересічного таланту, містить спогади сучасників, документи із сімейного архіву, світлини. Подається систематизований бібліографічний покажчик публікацій І.Пелипейка, укладений онукою А.Богдановою та упорядниками видання.

Розрахована на науковців, освітян, широку громадськість, усіх, кому не байдужа Україна, якій І.А. Пелипейко, як вірний син, присвятив своє життя і працю.

ББК 63.5(4УКР)г

© Вінтоняк-Іванчук М.М., Григорук А.Г., упорядкування, 2010
© Григорук А.А., художнє оформлення, 2010
© Видавництво «Писаний Камінь», 2010

ISBN 978-966-181-040-1

З М І С Т

1.	**Анна Богданова** ВІХИ ЖИТТЄВОЇ ДОЛІ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА	7
2.	**Марія Вінтоняк-Іванчук** ДУХОВНІ СКАРБИ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА	13
3.	**Аделя Григорук** ДЛЯ НАС І ДЛЯ ЧАСІВ ПРИЙДЕШНІХ	16
4.	**Нестор Библюк** УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ	32
5.	**Любомир Держипільський** ІДЕЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОСІВЩИНИ В ПРАЦЯХ І.А.ПЕЛИПЕЙКА	37
6.	**Юрій Угорчак** ТАКІ ЛЮДИ – СІЛЬ ЗЕМЛІ	42
7.	**Богдана Чіх-Книш** ІГОР ПЕЛИПЕЙКО В МИСТЕЦЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ ГУЦУЛЬЩИНИ	48
8.	**Василь Курищук** ПОРУЧ З УЧИТЕЛЕМ	50
9.	**Володимир Костюк** ВІН ВИЗНАЧИВ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ КРАЄЗНАВСТВА ГУЦУЛЬЩИНИ НА БАГАТО РОКІВ НАПЕРЕД	55
10.	**Ярослав Матійчак** ЯК НЕВБЛАГАННО ЧАС ЛЕТИТЬ!..	58
11.	**Петро Лосюк** ЯК МИ ЙШЛИ ДО ГУЦУЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ	61
12.	**Володимир Козьменчук** СКАРБ, ПОДАРОВАНИЙ ЛЮДЯМ	64

13.	**Никанор Крет** УНІКАЛЬНА ОСОБИСТІСТЬ	**65**
14.	**Лідія Онуфрійчук** ТАКИМ ЗНАЮТЬ В РАЙОНІ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА	**67**
15.	**Ірина Микуляк** ЩЕДРИЙ ТАЛАНТ ДУШІ	**69**
16.	**Євдокія Кобильовська** ВЗІРЕЦЬ СОВІСТІ Й ЧЕСТІ	**74**
17.	**Марія Мартищук** ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА...	**76**
18.	**Михайло Мартинюк** СПОГАДИ ПРО МОГО ШКІЛЬНОГО ДРУГА	**77**
19.	**Володимир Моравський** ПОЇЗДКА В ПУТИЛУ	**79**
20.	**Аліса Мудрицька** У ГЛИБИНІ ЙОГО ЗНАНЬ НЕ МОЖНА БУЛО ВТОНУТИ, В НИХ ХОТІЛОСЯ НАВЧИТИСЯ ПЛАВАТИ	**80**
21.	**Микола Васкул** РОЗП'ЯТИЙ ЛЮДСЬКОЮ БАЙДУЖІСТЮ	**84**
22.	**Дмитро Арсенич** НЕВТОМНИЙ ШУКАЧ НОВОГО	**91**
23.	**Аделя Григорук** ЙОГО ЗАБУТИ НЕ МОЖНА	**93**
24.	**Зеновій Библюк** КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 80-ЛІТТЯ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА	**96**
25.	УХВАЛА УСТАНОВЧОГО ФОРУМУ КЛУБУ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ КОСІВЩИНИ ІМЕНІ І.ПЕЛИПЕЙКА	**102**
26.	БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА	**109**
27.	СПИСОК ДОКУМЕНТІВ, ВМІЩЕНИХ У КНИЗІ	**133**
28.	ПРО АВТОРІВ КНИГИ	**135**

Анна Богданова

ВІХИ ЖИТТЄВОЇ ДОЛІ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА

Ігор Пелипейко народився 1 серпня 1928р. в с. Дмитровичах Берестейського повіту (тоді – Польща, тепер – Білорусія, хоч цей край населяють українці-поліщуки). Його батько, Аполлон Пелипейко (1822-1951) походив з українських дворян з с. Петрівки Гадяцького повіту на Полтавщині, де його батько Михайло був мировим суддею. Пелипейки споріднені з Метлинськими, племінник А. Пелипейка Микола Духов – відомий учений у збройовій галузі, тричі Герой Соціалістичної Праці і п'ятикратний лауреат державних премій СРСР. Інший племінник – Юрій Верба та його доньки Галина і Лідія стали педагогами і вчени-

Ігор Пелипейко з дружиною Парасковією, сином Володимиром та братом Володимиром (Мірою). Рига, 16 жовтня 1954 рік

ми в галузі іноземних мов. Мати І.Пелипейка, Катерина Пилипівна, походила з селян Богодухівського повіту на Харківщині. Аполлон Пелипейко дослужився в роки Першої світової війни до генеральського чину. У 1920 р. разом з армією УНР перейшов до Польщі, де був інтернований у таборі для петлюрівців у м. Ченстохові. Матері вдалося нелегально перейти радянсько-польський кордон у 1921р. з малолітніми дітьми Борисом (6 років) та Віталієм (1 рік).

Після звільнення з табору родина деякий час мешкала в м.Ченстохові. Тут у 1923 р. народилася дочка Ольга. Потім було місто Бяла Подляська, де народилася дочка Галина (1925 р.), далі – с. Дмитровичі, де батько спочатку відкрив крамницю, а згодом заснував і очолив "Касу Стефчика" – селянську касу взаємодопомоги. Тут народилися сини Ігор (1928р.) та Володимир (1932 р.). Через переслідування за громадську діяльність з боку польської поліції батько змушений був шукати праці в іншій місцевості і в 1938 р. переїхав до Косова, де знайшов роботу бухгалтера в спіл-

Гори мої з кам'яними вустами,
Вищих світів нерозгадані діти!
Тут, поміж вами, душа моя стане
Вільна, як вітер!
Як ви повільно
Згортаєте крилами
Тінь вечорову
В притихлу долину!
Хочу повірити в тишу всесильну,
Хоч на хвилину!
Хоч на хвилину вірити хочу,
Що не озвуться ніколи в людині
Ані злоба, ані заздрощі жовчні,
Ані гординя.
Поки стоять з кам'яними вустами
Вищих світів нерозгойдані діти –
Їх високостями не перестанемо
Вірити й жити!

Марія Чумарна,
член Національної спілки письменників України,
м. Львів

Верховина. Ігор Пелипейко з мешканцями краю. 1960 рік

ці "Туцульське мистецтво", директором якої був політемігрант Михайло Куриленко. Сюди через декілька місяців переїхала й родина. Ігор Пелипейко продовжив тут навчання, розпочате в поліському селі. У часи німецької окупації закінчив 7 класів, потім навчався в Косівській промисловій школі гуцульського мистецтва (1942-43рр). Навесні 1944 р. угорські солдати спалили будинок, у якому від 1939 р. мешкала сім'я (він належав відомому громадському діячеві, письменникові Остапові Луцькому). Сім'я змушена була шукати притулку в горах у добрих людей - в Соколівці, Яворові, Жаб'ї, Ворохті. У червні 1944 р. завербувалися на сільськогосподарські роботи у Словаччину в селі біля м. Модри Камень поблизу словацько-угорського кордону. Тут у вересні 1944 р. І. Пелипейко добровільно вступив до партизанської бригади ім. Штефаніка. Після окупації Словаччини німцями родину вивезено на роботу до Австрії. На той час брати Борис та Віталій пропали безвісти (перший у 1939 р., другий — у 1941р.) Після придушення німцями Словацького національного повстання І. Пелипейко в грудні 1941 р. потрапив до в'язниці у м. Ружомберку, а в січні 1945 р. ув'язнений у таборі "Шталаг XVII-A" в Австрії. Звільнений 5 травня 1945 р. американцями, потім у м. Бяла коло Бєльська (Польща) був ув'язнений в радянському фільтраційному таборі і в серпні 1945 р. повернувся до Косова, куди незабаром прибула й сім'я. Через декілька місяців сестру Ольгу заарештовано і засуджено на 10 років ув'язнення та 5 років позбавлення прав як розвідницю ОУН-УПА під псевдо Скала. Повернулася вона аж у 1957 році. І. Пелипейко в 1947р. закінчив Косівську середню школу, рік працював учителем у Старокосівській семирічці, одночасно навчаючись заочно в Чернівецькому університеті, український відділ філологічного факультету якого з відмінним дипломом закінчив у 1952р.. У зв'язку з "плямами" в біографії йому не присвоєно належного офіцерського звання молодшого лейтенанта (в 1995 р. Президент Л. Кучма дуже своєрідно "виправив" цю несправедливість, присвоївши своїм указом І. Пелипейкові звання єфрейтор). З тієї ж причини не був допущений до аспірантури.

> "Істинне щастя,
> та блаженство людини полягає тільки
> в мудрості та пізнанні істини"
> Б. Спіноза

У 1952-1957 р.р. працював у Волинській області учителем, завучем, далі директором Сераховицької середньої школи Старовижівського району. З 1957р. — вчитель новоствореної Косівської школи-інтернату, з 1958р. — інспектор шкіл Косівського райвно, а в 1965-1968 рр. — заступник директора Косівської заочної школи. У 1968-1988 рр. — завідувач, потім методист ново-

створеного райметодкабінету. З травня по грудень 1992 р. — заступник з гуманітарних питань голови Косівської РДА. Ініціював заснування районних премій ім. Ю. Шкрібляка, ім. М. Павлика, ім. Марійки Підгірянки, ім. А. Тарнавського. З травня 1994 по вересень 1999 — старший науковий працівник науково-дослідної лабораторії "Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство". Одночасно був літературним редактором журналу "Гуцульська школа", видавництва "Писаний Камінь" та редактором газети "Освітянський вісник" (всі три посади — на громадських засадах).

До партій не належав. У 1958-1962 рр. був головою Косівського райкому профспілки працівників освіти, вищої школи та наукових установ (на громадських засадах). У травні 1989 р. організував районне Товариство української мови ім. Т. Шевченка "Рідне слово", з того часу — член його районної управи. У вересні 1989 р. був делегатом Установчого з'їзду НРУ. В 1990р. — запрошеним гостем II з'їзду НРУ. У 1990-1994 рр. — де-

путат обласної ради першого демократичного скликання, член облвиконкому. 1993 р. — співголова Першої Міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми Гуцульщини" (28-29 травня). Від 1960р. — учасник багатьох районних, обласних, республіканських і всесоюзних педагогічних читань та науково-практичних конференцій. У 2002 р. — довірена особа кандидата в народні депутати Україні Р. Зварича.

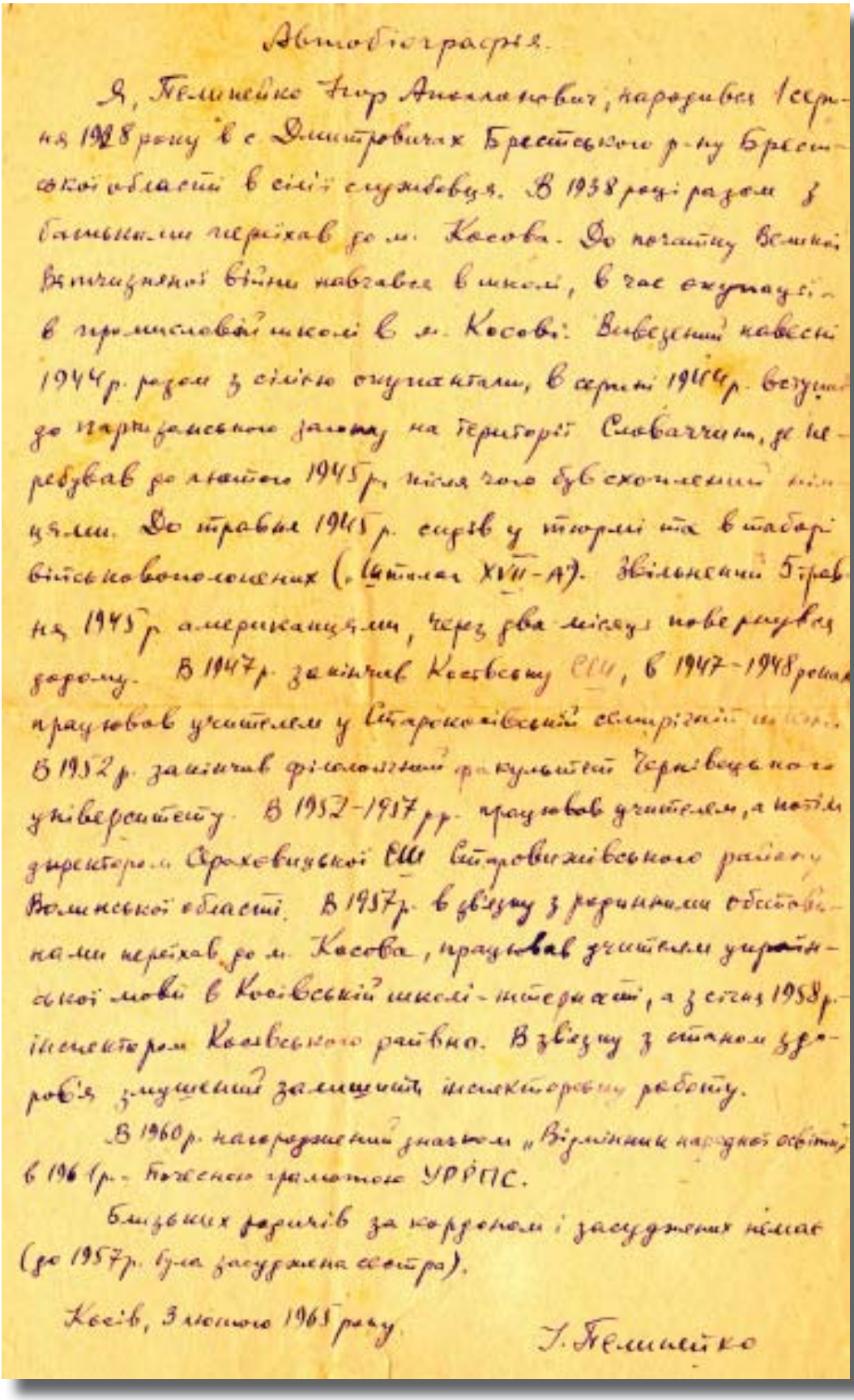
З 1993 р. — заслужений працівник народної освіти України. Член Гуцульського Дослідного Інституту в Чикаго. Член редколегії "Історії Гуцульщини" в 6-ти томах. З 2004 р. — член Наукового товариства ім. Т. Шевченка. З 2002р.— член науково-технічної ради Національного природного парку "Гуцульщина". Лауреат обласної премії ім. Марійки Підгірянки (1998), районної премії ім. А. Тарнавського (1993), з 2004 р. — президентський стипендіат. Нагороджений десятьма медалями за участь у бойових діях та медаллю А. Макаренка, орденами Вітчизняної війни II ст. та "За мужність", медаллю Словацької Республіки.

Дружина Тригуб Парасковія Василівна працювала вихователькою та вчителькою в дитячому будинку та школі-інтернаті. Відмінник народної освіти України. Сестра Ольга трудилася в аптеці, а після повернення з ув'язнення — медсестрою в дитячій лікарні м. Тернополя. Померла в 1979 р. Сестра Галина працювала в банківській системі, тепер пенсіонерка. Брат Володимир — доктор кібернетичних наук, лауреат Державної премії Латвії, працює в Академії наук цієї країни.

Син Володимир та дочка Ольга мешкають у Києві і працюють у сфері підприємництва (будівництво).

Ігор Пелипейко з учнями на Писаному Камені. 1960 рік

Автобіографія.

Я, Немилейко Петро Анатолійович, народився 1 серпня 1928 року в с. Дмитровичах Брестського р-ну Брестської області в сім'ї службовця. В 1938 році разом з батьками переїхав до м. Косова. До початку Великої Вітчизняної війни навчався в школі, в час окупації в промисловій школі в м. Косові. Вивезений навесні 1944 р. разом з сім'єю окупантами, в серпні 1944 р. втік до партизанського загону на території Словаччини, де перебував до кінця 1945 р., після чого був схоплений німцями. До травня 1945 р. сидів у тюрмі та в таборі військовополонених (м. Штокман XVII-А). Звільнений 5 травня 1945 р. американцями, через два місяці повернувся додому. В 1947 р. закінчив Косівську СШ, в 1947-1948 роках працював учителем у Старокозівській семирічній школі. В 1952 р. закінчив філологічний факультет Чернівецького університету. В 1952-1957 рр. працював учителем, а потім директором Сарахвицької СШ Житомирського району Волинської області. В 1957 р. в зв'язку з реабілітацією обставин переїхав до м. Косова, працював учителем української мови в Косівській школі-інтернаті, а з січня 1958 р. інспектором Косівського райвно. В зв'язку з станом здоров'я змушений залишити інспекторську роботу.

В 1960 р. нагороджений знаком „Відмінник народної освіти" в 1961 р. - Почесною грамотою УРРПС.

Близьких родичів за кордоном і засуджених немає (до 1957 р. був засуджений сестра).

Косів, 3 лютого 1965 року. Т. Немилейко

Марія Вінтоняк-Іванчук

ДУХОВНІ СКАРБИ Ігоря Пелипейка

Ігор Аполлонович Пелипейко (1928–2006) залишив яскравий слід в нашій культурі. Його постать вражала своєю творчою потужністю і була зреалізованою на духовних теренах України, зокрема, Гуцульщини.

В особі Пелипейка віддзеркалювалися складні процеси розвитку української духовності на зламі XX – XXI сторіч, особливо ж – після здобуття Україною незалежності, а його власна творчість є оригінальним і специфічним відображенням суспільних, культурно-мистецьких, політичних тенденцій цього часу.

Із активізацією наприкінці 80-х рр. XX століття демократичних рухів у колишній більшовицько-комуністичній державі він став ідейним сподвижником патріотичних організацій.

Ігор Пелипейко залишив досить об'ємний літературно-науковий спадок: 13 книг, понад 600 статей на громадсько-політичну тематику та в ділянці літератури, народного мистецтва, освіти, краєзнавства.

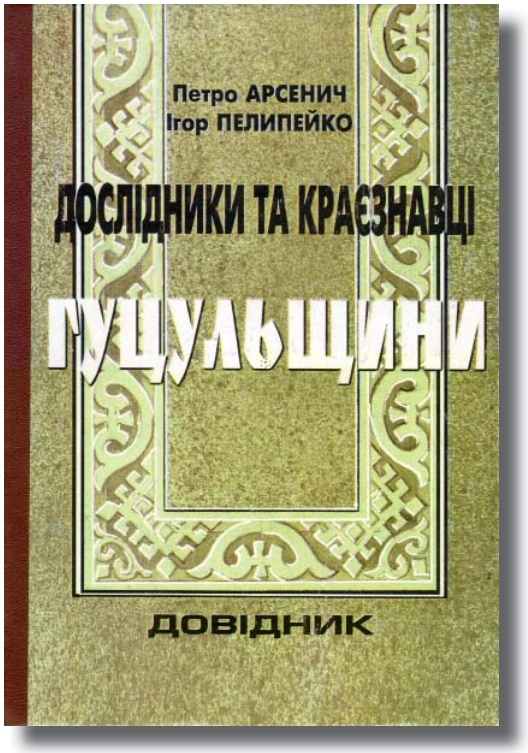
Із великим натхненням, самовідреченням і посвятою працював над збірником "О гарний ти, краю!", приуроченим 150-річчю від дня народження Івана Франка. Ним було вперше під однією палітуркою зібрано більшу частину написаного Іваном Франком про Гуцульщину та гуцулів.

"Нехай ця книжка буде даниною шани Іванові Франкові до його 150-річчя від дня народження. Нехай вона підносить національну свідомість і людяну гідність гуцулів, їхнє відчуття самобутності й неповторності свого краю й самих себе в сучасному світі, де поважають лише того, хто вміє поважати самого себе", – так завершує І. Пелипейко передмову до книги "О гарний ти, краю". Але не судилося Ігорю Аполлоновичу переглянути верстку, тримати в руках цей ошатний том... А слова його звучать символічно, як заповіт прийдешнім поколінням.

Важко змиритися з думкою, що приходиться говорити про все у минулому часі. І, водночас, відрадно, що щедрою талантами, непересічними особистостями є наша Гуцульська земля.

Феноменальна працездатність, енциклопедичність знань, всебічна ерудиція, глибина і мудрість – ось риси, що визначали його особистість.

Ігор Аполлонович був скрупульозним і компетентним дослідником всіх видів і жанрів народного гуцульського мистецтва. Не претендуючи на щось особливе, виби-

Яке це слово приязне: Карпати!
Його з дитинства серцем я злюбив,
У нім і грому майського розкати,
І сива далечінь гірських шпилів,
І співанка русявого дівчати,
І голосні трембіти пастухів…

Максим Рильський

рав виважене слово, кмітливе застереження, достойну оцінку. Думав перед тим, як публічно висловити думку чи зауваження. Бо ж знав силу слова, відчував його озброєність.

У зв'язку з цим пригадується такий випадок із наукової співпраці з Ігорем Пелипейком. У 2002 році мені довелося працювати старшим науковим співробітником у науковому відділі НПП «Гуцульщина». Ігор Аполлонович завжди консультував нас, допомагав у всіх питаннях, з якими науковці до нього зверталися. Слід сказати, що Національний парк тоді проходив час свого становлення як в Україні, так за її межами в усіх напрямках своєї діяльності, в тому числі й наукової.

Ми приступили до підготовки матеріалів з культурно-етнографічної проблематики. Крім цього, необхідно було окреслити реальний сучасний стан розвитку культури краю.

Група науковців на чолі з директором Василем Пророчуком займалася підбором інформаційно-ілюстративного матеріалу із згаданої теми. Коли праця була готова, я звернулася за допомогою до Ігоря Аполлоновича, щоб внести поправки і доповнення. За день він зумів написати три абзаци, які висвітлювали і відображали зміст всієї нашої статті. Доповідь «Культурно-етнографічна спадщина національного природного парку «Гуцульщина». Сучасний стан» була прихильно сприйнята на конференції у Польщі та видрукована у збірнику «Ochrona dobr kultury i historycznego związku człowieka z przyrodą w parkach narodowych. Ojców 2003». Цей невеличкий спомин один із численних, що засвідчують всебічну ерудицію та енциклопедичні знання Ігоря Пелипейка.

Можливо, дослідники біографії та творчого спадку І.Пелипейка коли-небудь спробують відтворити його величний портрет не через аналіз суто професійної праці і творчості, а на підставі вивчення думок і вражень людей, з якими йому доводилось співпрацювати та спілкуватися. Безумовно, коло цих осіб надзвичайно широке і багатоманітне, і можна сподіватися, що подібне дослідження доповнить та збагатить уявлення про багатогранну особистість Ігоря Пелипейка цікавою інформацією. З упевненістю перед-

бачаю, що основна характеристика зведеться до констатації виняткових людських якостей Пелипейка: глибокої внутрішньої культури і духовності, чесності і принциповості, толерантності, шляхетності всіх його життєвих порухів. Всі ці якості, безперечно, не могли бути не поміченими будь-ким, хто хоч би в якійсь мірі знав Ігоря Аполлоновича.

У цьому органічному зв'язку правомірний висновок про те, що достойно-моральна людська основа і професійні якості в особистості Пелипейка тісно взаємопов'язані, і всі кращі риси, що визначили його як дослідника гуцульського народного мистецтва і літератури, є продовженням людських його рис.

Ігор Пелипейко мав великий хист спілкуватися з людьми, з речами, з книгами, зі всім, що супроводжувало уяву й дійсність...

Високо відчував й поціновував мистецтво, цю важливу ділянку між світом людини і оточуючим природним середовищем. Все, створене і сказане І. Пелипейком, вирізняється широтою культурно-мистецьких інтересів і сферою їх застосування. Він умів відкривати у традиційному первинність. Далекоглядно бачив співзвучність давнього із сучасним.

Всі видруковані твори І.А.Пелипейка пройняті глибинним патріотизмом істинного Українця. Він не терпів неточності фактів, підробки і профанації у будь-якій діяльності.

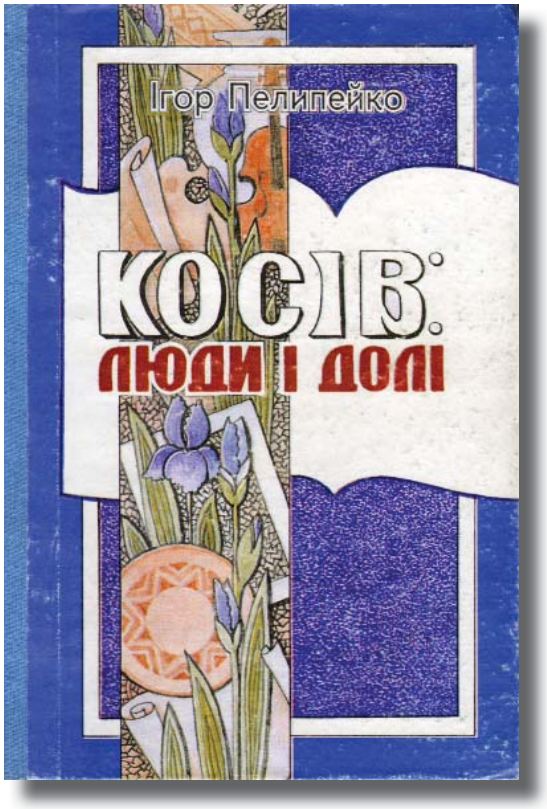
Пієтет до творчої праці, відчуття пружної волі , що шукала форми вияву в світобаченні, стали релігією життя Ігоря Аполлоновича Пелипейка.

Ігор Пелипейко, який самою своєю природою є відкривачем духовних скарбів Гуцульщини, утверджувачем нового, знайшов у цьому краї джерела невіданого, відкрив призабуті імена, події...

Він зробив усе можливе, щоб прилучити нас до гуцульської історії, літератури, культури, національної свідомості взагалі.

Духовні скарби краєзнавця неоціненні, їхня значимість вагома для всіх справжніх українців.

Живими і світлими є пам'ять і думки про Вас, Ігоре Аполлоновичу, пам'ять про трудівника на краєзнавчо-дослідницьких теренах народного мистецтва та етнокультури Гуцульщини.

«Бо ті, хто ходить за тілом, думають про тілесне, а хто за духом – про духовне. Бо думка тілесна – то смерть, а думка духовна – життя та мир...».

Послання апостола Павла до римлян (7,8)

Аделя Григорук

ДЛЯ НАС І ДЛЯ ЧАСІВ ПРИЙДЕШНІХ

У лекціях про літературу слов'ян А.Міцкевич сказав: "…є так само епохи, які вимагають від людей всіх зусиль, епохи, де покликання кожної одиниці полягає в тому, щоб сконцентрувати своє діяння на кількох головних справах, на кількох життєвих проблемах, що торкаються всього людства". Поза всякими сумнівами, ми живемо саме в такий час, і найважливішими проблемами, якими переймається людство, є збереження самої Землі, довколишнього світу, який відчутно змінюється через надмірні техногенні навантаження; збереження духовного світу людини, її моральності, розвиток творчого потенціалу особистості, яким загрожує вселенський цинізм, деструкція етичних норм, знищення людини в людині; утвердження освіти, культури й гуманності, загрожених безпардонним культивуванням посередності, сірості, дикості й насилля в усіх сферах життя – як суспільного, так і особистого.

Постать Ігоря Пелипейка – дослідника, вченого, педагога, культурного й громадського діяча – повно і рельєфно вимальовується на тлі саме цих нинішніх загальнолюдських тривог. Маючи за плечима складні випробування долі, дороги, пройдені чи не по всій Європі, І.Пелипейко до вроджених інтелектуальних здібностей долучив життєву мудрість, яка й спонукала його не просто щоденно заробляти на хліб насущний освітянською працею, але й думати про день завтрашній, про дітей і онуків, про те, що залишиться їм; яка правда про свій край, рідну землю, державу Україну, місце кожного в її творенні закарбується в їх серцях.

Це були не просто рефлексії совісного інтелігента, це – напружена, щоденна, виснажлива праця, ре-

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Моя найзаповітніша мрія — побачити Карпатські гори... Та через важку хворобу я не можу її здійснити. Але одержала "Плай", яким я тішуся й не натішуся, — ніби відчула подих Карпат, ніби випила цілющої водиці з карпатського джерела... перед очима постала уся неповторна краса вашого Верховинського краю. І велика радість і щастя вступили в моє серце.

Наталія Ментюкова, м. Іллічівськ Одеської обл.
3 листа від 17 серпня 1997 р.

Ігор Пелипейко
в гуцульському
строї

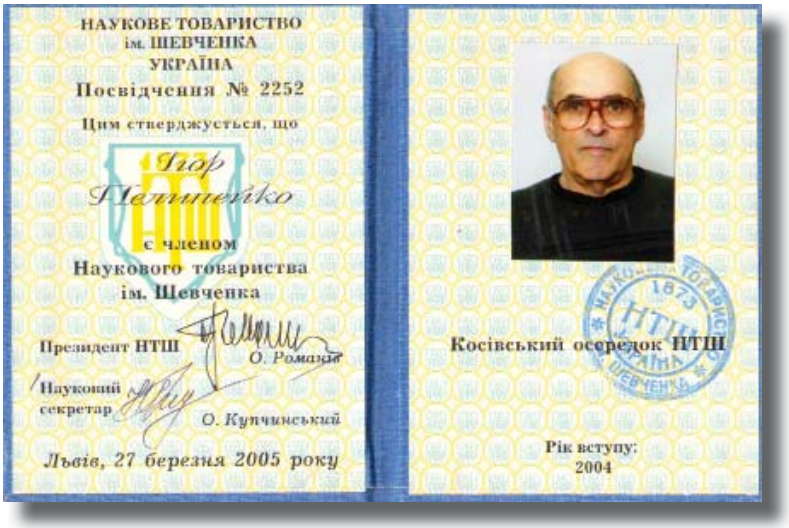
Будинок
в місті Косові
по вул. Гоголя, 25,
де мешкав
І.А. Пелипейко

Косівський осередок
Наукового товариства
ім. Шевченка.
В першому ряду другий
справа Ігор Пелипейко.
Березень 2006 року.
Читальна зала
Косівського державного
інституту прикладного та
декоративного мистецтва

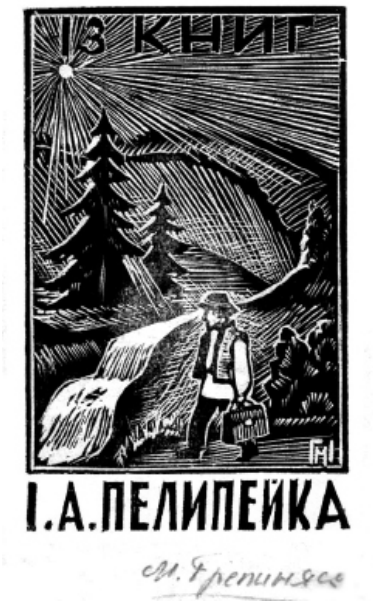
зультатами якої є більше 500 публікацій в українських і зарубіжних виданнях, 13 книг з різних галузей знань, робота в редакційній колегії "Історії Гуцульщини" в 6-ти томах, членство в Гуцульському Дослідному Інституті в Чикаго, редагування журналу "Гуцульська школа", газети "Освітянський вісник", художніх і наукових видань, написання вступних статей до творів багатьох авторів (за неточними підрахунками таких статей 24).

Важливим напрацюванням в науково-педагогічній спадщині Ігоря Пелипейка є його "Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів" (1999 р.), в якій автор, опираючись на педагогічні концепції видатного вченого – державника Григорія Ващенка, пропонує вивчення інтегрованого курсу на основі глибинного й органічного зв'язку з рідною землею, історією свого народу, християнсько-демократичною культурою, особливостями побуту й звичаїв мешканців Гуцульщини. Ігор Пелипейко прагне через курс гуцульщинознавства зреалізувати український виховний ідеал, який витворений педагогічним генієм народу, виплеканий і безліч разів ілюстрований в літературних образах наших письменників, у фольклорних скарбах Гуцульського краю. Програма з гуцульщинознавства, численні публікації І.Пелипейка, виступи на наукових конференціях стали теоретичним обґрунтуванням його поглядів на формування особистості в національній школі.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
ім. ШЕВЧЕНКА
УКРАЇНА
Посвідчення № 2252
Цим стверджується, що
Ігор Пелипейко
є членом
Наукового товариства
ім. Шевченка
Президент НТШ О. Романів
Науковий секретар О. Купчинський
Львів, 27 березня 2005 року
Косівський осередок НТШ
Рік вступу: 2004

У рамках розв'язання цієї важливої проблеми ним ще в 1982 році в республіканському видавництві "Радянська школа" було опубліковано посібник для вчителів "Вивчення ліричних творів у 8-10 класах", а безпосередньо для курсу гуцульщинознавства – видання "Плай: Книга для читання про Гуцульщину" (1996) та "Флояра: Хрестоматія з гуцульського фольклору" (1999), які є вагомим внеском у навчально-методичну лектуру сучасної української школи.

Ігор Пелипейко – блискучий знавець історії, географії, народної культури, побуту, ремесел, обрядовості Гуцульського краю. Добре, що за радянських часів хтось знай-

шов для таких людей означення краєзнавець, бо інакше їх щира любов і закоханість у своє, рідне, українське неминуче трактувалася б як націоналізм, а це вже вело до драматичних політичних вислідів.

Краєзнавцем у найширшому і гідному пошанування сенсі Ігор Пелипейко був усе своє життя. Ще на початку 70-х, а точніше 1972 року, видавництво "Карпати" в Ужгороді видало написаний ним путівник "Косів-Верховина", 1983 року це ж видавництво надрукувало його путівник "Косів" в перекладі російською мовою, 1995 року побачило світ нове видання – "Населенні пункти Косівщини" (вид – во "Писаний Камінь"), 1998 – "Пам'ятки природи Косівщини", "Мій рідний край: природа, господарство, населення Гуцульщини". Останнє видання – навчальний посібник, створений автором для його" Програми з гуцульщинознавства", дістав високе схвалення науковців Наталії Недашківської – кандидата географічних наук, доцента кафедри географії України Львівського національного університету ім. І.Франка та Олени Падовської – кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри українознавства Львівського державного інституту фізичної культури.

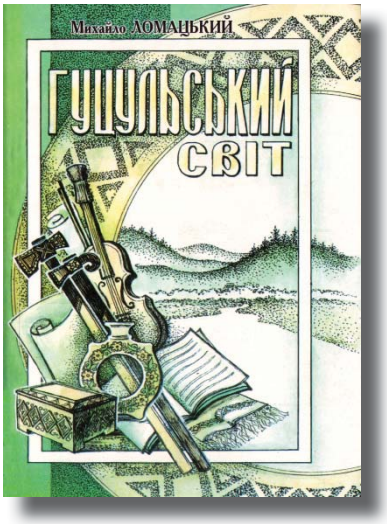
Зважаючи на гостру потребу в сучасній українській школі краєзнавчої літератури, книга І. Пелипейка, яка доповнює підручники з географії матеріалом про Гуцульщину, є надзвичайно актуальною. Краєзнавство як комплекс географічних, природничих, історичних, етнографічних, культурологічних знань про рідний край формує в учнів національну свідомість, будить національну пам'ять, виховує почуття господаря на рідній землі, без чого неможливим є поступ української держави, її розвій, її завтрашній день.

Н. Недашківська та О. Падовська у своїй рецензії на посібник зазначають: "Книга написана на високому науково – методичному рівні. Вона спирається на дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених про Гуцульщину з XVIII ст. і до наших днів. Стиль викладу матеріалу живий, образний, доступний для дитячої свідомості[...] З огляду на унікальність Гуцульщини велика увага надається опису атрактивних об'єктів природи, культурі, народній творчості, ремеслам. Тому в посібнику цілий розділ присвячений перспективній галузі туризму і рекреації.

Художня якість і влучність підібраного до кожного з розділів поетичного матеріалу розширює знання про казковий, сповнений легенд, переказів пісенний край.[...]

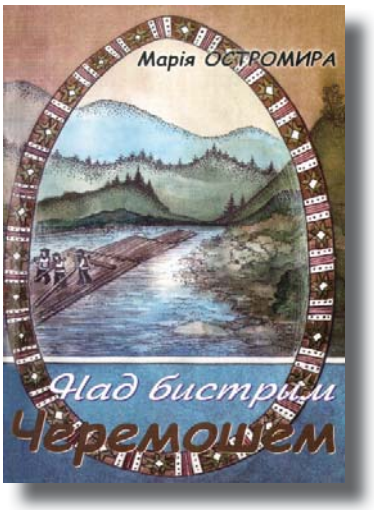
Книга заслуговує стати взірцем для створення і розробки подібних посібників з краєзнавства".

Обидві рецензентки не були особистого знайомі з І.Пелипейком, і тому їх слова повною мірою засвідчують об'єктивність цієї оцінки, а кожному з нас, можливо, дають змогу ще раз пересвідчитися, яким глибоким і непересічним був талант людини, що жила поруч із нами.

Будучи за фахом філологом, Ігор Пелипейко не міг оминути своєю увагою такої теми, як література. Він написав немало статей на літературні теми. Підготував до друку твори Марії Остромири, Михайла Ломацького, до 150-річчя від дня народження Івана Франка зібрав його твори про Гуцульщину, впорядкував, написав примітки і передмову, але книги під лагідною і зворушливою назвою "О гарний ти, краю" уже не побачив. Не встиг...

Тяжіючи до енциклопедичності, Ігор Пелипейко всі багаті знання про відтворення краси верховинського краю в мистецтві слова акумулював в довідниковому виданні "Гуцульщина в літературі" (1997р.). Це своєрідний літературний словник персоналій, який містить 479 статей, авторські передмову і післямову "Гуцульська тема в літературі". Завдання книги – подати відомості про письменників, літературознавців, істориків, фольклористів, етнографів, у творчості й наукових працях яких йдеться про Гуцульщину. Хронологічні рамки довідника – XVI-XX століття. Серед авторів не лише українці, а й поляки, австрійці, німці, англійці, французи, росіяни, чехи, євреї. Обсяг інформації у статтях різний. У творчості відомих письменників, які не походять із Гуцульщини, акцентується лише на тих творах, у яких змальовано цей край. Ширші відомості подаються про письменників – уродженців гуцульського регіону і маловідомих письменників. Кожна стаття закінчується посиланнями на літературу. Сам автор вважав, що довідник не є науковою, дослідницькою працею, а має інформаційний характер. Його призначення суто практичне – бути орієнтиром для вчителів, учнів, студентів, а також всіх тих, хто цікавиться гуцульською темою в літературі Однак оминемо авторську скромність і зауважимо, що саме Ігор Пелипейко відкрив читацькому загалові Косівщини такі імена, як Севастян Фабіан Кленович, що є автором поеми латинською мовою "Роксоланія", в якій розповідаєтъся про життя пастухів – горян нашого краю; Балтазар Гаке, що був уродженцем Франції, у 1787-1805рр. викладав у Львівському університеті, комплексно вивчав Карпати, двічі відвідав Гуцульщину, був, зокрема, у Кутах, Косові Пістині, Уторопах, Яблуневі, Печеніжині, Делятині, в Чорногорі, у Буковинських горах і

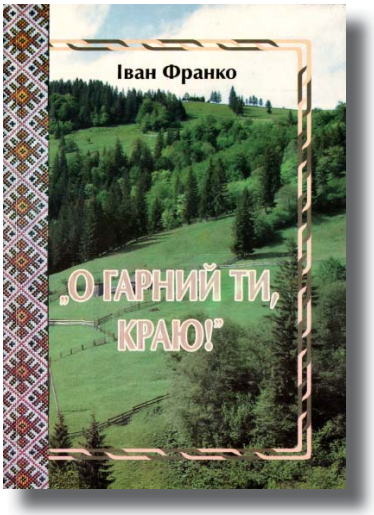

видав про свої спостереження (часом досить суперечливі, а то й хибні) чотиритомну працю німецькою мовою. І. Пелипейко подає інформацію про польських письменників-романтиків Е. Броцького, В. Поля, Ю. Коженьовського, які з симпатією ставились до опришківського руху, його ватажків, з любов'ю описували Карпати і їх мешканців, надаючи їм романтико-героїчного флеру.

Літературна гуцуліана була б неповною без таких імен, як М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, які були засновниками "Руської трійці", пішки сходили всю Гуцульщину, а Я. Головацький довший час і жив тут. Свої враження вони виклали в низці творів, і це було дуже важливо, адже саме від "Руської трійці" починається українська література в Галичині.

Ігор Пелипейко фіксує гуцульську тематику в літературній праці таких велетнів українського слова, як Іван Франко, Леся Українка, Ольга Кобилянська, Михайло Коцюбинський, Гнат Хоткевич та ін..

Нам хотілося б звернути увагу і на письменників ХХ ст., як добре відомих, так і не знаних читачам, чиї імена представлені в довіднику, серед яких уродженці краю і ті, які залишили захоплені враження про відвідування цього чарівного куточка землі у своїх творах переважно поетичного жанру. Однак рамки статті не дозволяють цього зробити, зацитуємо лише висновок І.Пелипейка, що за майже півстолітнього панування "інтернаціоналізму" не було помітного зацікавлення Гуцульщиною письменниками з – поза меж УРСР. "Декілька непоганих повістей та оповідань російського прозаїка Г. Холопова, по 1-2 поезії "туристського" характеру В. Луговського, латиша В. Лукса, литовки Ю. Вайчунайте, чеченки Р.Ахматової – оце майже й усе", якщо не рахувати декількох пригодницьких повістей про боротьбу "славних чекістів" проти "зрадників українського народу" – українських повстанців.

Довідник "Гуцульщина в літературі" – надзвичайно цінна книга. Вона показує історію літературної гуцуліани в іменах, а цих імен, нагадаймо, майже півтисячі! Ігор Пелипейко виконав величезну роботу, зібравши, опрацювавши, систематизувавши розрізнені матеріали газетних і журнальних публікацій, книжкових і енциклопедичних видань, що вийшли в Україні та за її межами. Він сподівався, що праця, ним почата, обов'язково матиме продовження.

«Любити свій край – це насамперед берегти його природу. Неповторні ландшафти Карпат виникли тисячі й мільйони років тому. Не менш давні рослини й тварини. Який же злочин – допустити, щоб назавжди зникло те, що було окрасою Землі впродовж тисячоліть! А така небезпека цілком реальна».

Ігор Пелипейко

«Мій рідний край»

Аналогічним за концепцією є довідник "Дослідники і краєзнавці Гуцульщини" 2002-го року видання, написаний у співавторстві з Петром Арсеничем. Це перша спроба укласти хоча б неповний реєстр тих, хто займався і займається всебічним вивченням Гуцульського краю: і відомих учених в різних галузях знань, і краєзнавців – аматорів: учителів, священиків, лікарів, студентів – тих, які роблять це як за фаховим обов'язком, так і за внутрішньою потребою пізнати і вивчити край, в якому живуть.

Автори зауважують, що їх довідник не може претендувати на вичерпність і повноту інформації, хоча це й неможливо, адже обсяг літератури про Гуцульщину велетенський і зростає з кожним днем. Буде доречним зазначити, що до-

ВІСНИК

Часопис Косівського районного відділу освіти та Гуцульської освітянської ради

Посвідчення № 1

Ігор Аполлонович Пелипейко

Редактор видавництва «Писаний Камінь»

Головний редактор ..... В. Курищук

РЕДАКЦІЯ

Видане 10 січня 1998р.

Редакція газети «ОСВІТЯНСЬКИЙ ВІСНИК»

відник вміщує інформацію про дослідників Гуцульського краю, які вивчали історію, географію, економіку, геологію, лісівництво, екологію, етнографію, культуру, освіту, фольклор, літературу і т. ін. впродовж останніх двохсот років. Книжка вміщує 479 статей за персоналіями, ще 106 авторів представлені в ній своїми науковими працями без біографічних довідок.

Ігор Пелипейко і Петро Арсенич підняли величезні пласти інформації, називають імена дослідників, які ще з XVIII ст. цікавились Карпатським краєм як унікальним природним і культурним регіоном. Автори визначають 1825 рік тим часом, від якого в друкованих працях (зокрема польського дослідника К. Мілевського) з'явився етнонім "гуцули".

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

На наше глибоке переконання, посібник "Мій рідний край" може служити зразком для написання аналогічних посібників інших регіонів за принципом викладання матеріалу... Дана книжка заслуговує на найвищу оцінку...

Р. С. Федорук, кандидат біологічних наук,

В. В. Гуменюк, кандидат біологічних наук, м. Львів.

3 листа від 22 січня 1999 р.

Ігор Пелипейко наголошує на ролі "Руської трійці" в зародженні української краєзнавчої науки в Галичині, члени якої М. Шашкевич, І.Вагилевич та Я.Головацький були першими українськими дослідниками Гуцульщини. Вони намагалися визначити її межі, встановити етнографічні особливості, записували фольклор гуцулів. Ігор Пелипейко прослідковує безперервність наукового вивчення Карпатського краю, звертає увагу на працю таких видатних учених, як В. Шухевич, Ю. Целевич, В. Гнатюк, Ф. Вовк, які в своїх наукових дослідженнях послуговувалися найновішими методами. Саме вони і заклали науковий фундамент вивчення регіону Карпат. Комплексно вивченням Гуцульщини займалося Наукове товариство ім. Т. Шевченка, яке видало серію праць з історії, антропології, фольклористики, етнографії Карпатських земель.

Ігор Пелипейко ґрунтовно володіє відомостями про польську наукову школу гуцулыщинознавства, представлену іменами М. Орловича, Г. Гонсьоровського, З. Клемансевича, Я. Фальковського, Б. Фулінського, А. Зелінського та ін..

Велике значення у вивченні буковинських гуцулів мали праці професора Р.Кайндля, закарпатських гуцулів – чеського етнографа Ф.Ржегоржа.

За радянських часів, вважає автор, найбільший внесок у наукову гуцуліану зробили В.Грабовецький, П.Арсенич, Ю.Гошко, М.Майдибура, Ю.Лащук, Р.Кирчів, З.Болтарович, І.Могитич, О.Соломченко та ін. Підсумком наукових пошуків того часу стала колективна монографія "Гуцульщина" (1987), яка хоч і містить немало ідеологічних штампів, однак подає великий обсяг фактичного матеріалу, засвідчує сучасний розвиток

Ігор Пелипейко та Василь Гуменюк. Косів, 27 грудня 1998 року

І.А. Пелипейко виступає в Народному домі міста Косова з нагоди Дня злуки. 21 січня 2003 року

культури, ремесел, народної творчості.

І. Пелипейко звертає увагу на дослідження Гуцульщини в гуманітарній галузі вченими – емігрантами, зокрема М.Ломацьким, М.Домашевським, І.Сеньковим, говорить про новий період вивчення багатих скарбів краю в роки здобуття Україною своєї незалежності.

Довідник про вчених і дослідників Гуцульщини – це ґрунтовна праця, наповнена фактажем, аналітичними зіставленнями, логічними висновками, яка засвідчує широку наукову ерудицію її автор1в.

І.А. Пелипейко завжди мав свого читача. Але особливу увагу косів'ян (і не лише їх) здобули його книги "Косів: люди і долі" (2001) та "Містечко над Рибницею" (2004). Саме в них автор виявив найбільший свій талант – людський, бажання віддати належну шану тим, з ким зростав, пізнавав складні формули життя, з ким пройшов воєнні дороги, з ким дружив, працював, кого вчив і в кого вчився, їх батькам і дідам - усім тим косів'янам, які мешкали на цій землі від часів великого князя Литовського Свидригайла до теперішніх днів і спричинилися до економічного й культурно – духовного зростання Косова, відстоювали моральні й політичні ідеали в боротьбі за відновлення незалежності України, в щоденній праці, в мистецькій творчості

Книги базуються на основі архівних джерел, рідкісних вітчизняних і зарубіжних видань, газетно – журнальної періодики, спогадів, фольклорних творів. Документаль-

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

МІНІСТЕРСТВОМ ОСВІТИ УРСР
ВИДАНО ЗНАЧОК
„ВІДМІННИК НАРОДНОЇ ОСВІТИ"
№ 23173
тов. Пилипейну
Ігорю Аполоновичу
Заст. Міністра освіти УРСР
Київ 14 червня 60 р.

Затверджено
постановою Ради Міністрів
УРСР від 27 квітня 1956 р.
№ 472

ПОЛОЖЕННЯ
про нагрудний значок „Відмінник народної освіти"

1. Нагрудним значком „Відмінник народної освіти" нагороджуються працівники системи Міністерства освіти УРСР:
а) за відмінне виконання Закону про загальне обов'язкове навчання дітей і

ність авторської розповіді підкріплюється великою кількістю світлин, копіями архівних матеріалів, що надає їй історичної достовірності та переконливості.

Усім, хто читав книги І. Пелипейка, неминуче впадає в око його широка освіченість, різносторонність наукових зацікавлень, європейська поміркованість і шляхетна стриманість. Він ніколи не опускався до суперечок на рівні конфесійності, бо християнство трактується ним найперше як підґрунтя духовності. Будучи людиною із вкоріненим національним світоглядом, він ніколи не припускається зневажливих випадів проти представників інших народів, виявляє високий рівень толерантності українця чи то до поляків, чехів чи австрійців, німців, євреїв або росіян. Більше того, він неодноразово висловлював думку щодо виховання в дітях такого ж толерантного ставлення до інших етносів.

Уся наукова спадщина Ігоря Пелипейка націлена на освіту й виховання людини для життя в демократичному сусшльстві, без наглядача з ідеологічною нагайкою, а на засадах життєздатної системи цінностей, за якими живе європейський світ. Тому такими помітними для ока в його творчості є духовність, мораль, патріотизм на національній основі, громадянськість, турбота про збереження природних ресурсів, родинні цінності, розвиток в дитині креативних начал.

Мабуть, доречними тут будуть слова мистецтвознавця зі Львова уже згаданої Олени Падовської, яка сказала: "Хотілося б краще пізнати якомога більше праць ученого.[...] Маємо бути свідомі того, настільки нагальною є потреба збереження і повного видання всієї наукової спадщини І. А. Пелипейка. Цього чекає Україна".

І це справді так, бо трудився він не для себе, не для власного самовираження, а для свого народу і його поступу, для прийдешніх часів і майбутнього своєї України, визначаючи і своєю працею настання нової епохи.

Зустріч у дружньому колі. Зліва направо: Василь Гуменюк, Василь Шкурган, Марія Лаврук, Ігор Пелипейко, Никанор Крет. 18 травня 1997 рік

ПОСВІДЧЕННЯ

до медалі

"60 лет Победы в
Великой Отечественной войне
1941 - 1945 гг."

МЕДАЛЬ

"60 лет Победы в
Великой Отечественной войне
1941 - 1945 гг."

Серія ПУ № 0790729

Семенюка

Юра

Аполлоновича

НАГОРОДЖЕНО
МЕДАЛЛЮ

"60 лет Победы в
Великой Отечественной войне
1941 - 1945 гг."

Президент України

В. Ющенко

*Указ Президента України
від 21 лютого 2005 р.*

З архіву В.Тутуруша

Випуск Косівської СШ 1947 року.
У дугому ряду (знизу) 1-ий зліва – Ігор Пелипейко, 3-ій зліва – Михайло Мартинюк. У першому ряду (знизу) 2-ий справа – Володимир Тутуруш

З архіву В.Тутуруша

10-ий клас Косівської СШ на фоні Міської гори. 1-ий зліва Ігор Пелипейко, 2-ий справа Володимир Тутуруш, в центрі завпед Харченко Марія Василівна, директор Іван Михайлович Михайлюк.
9 квітня 1947 року

З архіву В.Тутуруша

Прогулянка на Міську гору. 4-ий справа Ігор Пелипейко (у профіль). 1-ий справа Володимир Тутуруш, 1-ий зліва Йосип Перкатюк.
16 червня 1947 року

1945-46 навчальний рік.
Групове фото учнів 9-го класу Косівської СШ.
Верхній ряд: 2-ий справа Володимир Тутуруш,
2-ий зліва Михайло Мартинюк.
Другий ряд: 3-ій зліва Ігор Пелипейко, 4-ий зліва Юрій Лепкалюк

Фіззарядка в Косівській середній школі.
5 травня 1947 року.

Ігор Пелипейко. 1952 рік

Зустріч ветеранів Другої світової війни. Рік і місце невідомі
Перший справа І.Пелипейко (сидить)

"Післяфестивальна" поїздка в Путилу на батьківщину Юрія Федьковича.
14 серпня 2004 року

XII Міжнародний гуцульський фестиваль у Косові. Зліва направо:
Володимир Тутуруш, Костянтин Кіт, Ігор Пелипейко, Юрій Лепкалюк.
27 вересня 2002 року

Нестор Библюк

УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ

У травні 1993р. в Косові відбулася подія, значна не тільки для міста, а й для всієї Гуцульщини – Перша Міжнародна науково – практична конференція "Проблеми Гуцульщини". З ініціативою проведення такої конференції виступили Гуцульський науково – культурний осередок при Українському державному лісотехнічному університеті (голова Нестор Библюк) та Косівське товариство "Гуцульщина" (голова Дмитро Петрук). Районна державна адміністрація підтримала ініціативу, було створено оргкомітет конференції, у склад якого увійшли, крім вище згаданих осіб, як співголови заступник голови РДА Михайло Цьок та депутат обласної ради Ігор Пелипейко. Секретарем оргкомітету був Василь Шкурган.

Виступ в Косівської райдержадміністрації. 1998 рік

До підготовки конференції долучилися Косівська організація "Союзу українок" (голова Анна Богдан), Косівське училище прикладного і декоративного мистецтва та інші.

Активну участь у роботі конференції взяли провідні науковці з ВНЗ та науково-дослідних інститутів Львова, Івано-Франківська та Чернівців, а також науковці з інших країн. Серед них – голова Гуцульського дослідного інституту, доктор наук Микола Домашевський (США), докторант Індіанапольського університету А. Амато (США), автор монографії на гуцульську тему в польській літературі Я. Хороши (Польща), доктор наук П. Йордан з Інституту Східної та Південно-Східної Європи (Австрія).

Учасники конференції у своїх виступах відзначали високий рівень організації роботи конференції, щирість, увагу і теплоту до його учасників, що сприяло доброму творчому настрою. У цьому велика заслуга першого співголови оргкомітету Ігоря Пелипейка, високий інтелект, ерудиція і організаційні здібності якого в значній мірі визначили атмосферу і науковий рівень конференції.

Ігорем Пелипейком виконана складна і відповідальна робота – формування з поданих учасниками конференції пропозицій з різнорідних питань життя Гуцульського краю ухвали та рекомендацій конференції, пов'язаних з охороною довкілля, створенням національного природного парку, збереженням пам'яток історії та культури, створенням історико-краєзнавчого музею, розвитку туризму, рекреації й оздоровництва, підтримки з боку держави народного мистецтва та інші. Ухвалу та рекомендації конференції надіслано Кабінетові Міністрів України, Академії наук України, Академії аграрних наук, відповідним міністерствам й обласним державним адміністраціям. Чимало з рекомендацій конференції й тепер не втратили своєї актуальності, а багато з них втілено в життя.

І ще – від 2003 р. обов'язковою складовою усіх Гуцульських фестивалів стала наукова конференція з проблем Гуцульщини!

Одним з важливих підсумків конференції стало налагодження тісних творчих зв'язків дослідників Гуцульщини з України з Гуцульським Дослідним Інститутом у Чикаго, що було підставою для створення у 1993р. громадського наукового товариства – Регіонального об'єднання дослідників Гуцульщини у Львові та його осередку в Косові.

Головою об'єднання обрано Нестора Библюка. У склад осередку ввійшли відомі дослідники Гуцульщини, вихідці з Косівщини – Зореслава Ромовська, Юрій Сеньковський, Іван Могитич, Ярема Томашевський, Петро Сіреджук, Олена Никорак, Василь Даниш, Микола Чернявський та науковці з Інституту народознавства, Львівського національного університету, Національного лісотехнічного університету України.

Головою Косівського відділення обрано Григорія Гуцуляка, заступником – Ігоря Пелипейка, науковим секретарем – Василя Шкургана.

Головними заходами, в яких бере участь РОДОГ, є участь в організації та проведенні наукових конференцій з гуцульської проблематики у рамках Гуцульських фестивалів, до ювілейних дат гуцульських суспіль-

Ігор Пелипейко в робочому кабінеті.
16 вересня 1998 року

но – культурних товариств, у інших конференціях, пов'язаних з проблемами Карпат, та видавнича діяльність.

У 1994-97рр. в газеті "Просвіта" у Львові виділено окрему сторінку, на якій під рубрикою "РОДОГ" друкувалися статті з актуальних проблем Гуцульщини. Об'єднання є одним із засновників історико-краєзнавчих часописів "Ґражда" (разом із суспільно-культурним товариством "Гуцульщина" у Львові) та "Ґрегіт"

У 1995р. об'єднанням спільно з Гуцульським Дослідним Інститутом у Чикаго (голова Микола Домашевський) та Музеєм історії релігії у Львові (директор Володимир Гаюк) здійснено перевидання першого тому "Історії Гуцульщини", випущеного 1975 року в США.

Того ж року ГДІ та РОДОГ утворили редакційну колегію для підготовки і видання "Історії Гуцульщини" (голова – Микола Домашевський, заступник голови – Нестор Библюк). Видавництво "ЛОГОС" Львівського музею історії релігії видало три томи "Історії Гуцульщини", – 4-й у 1999 р., 5-й 2000 р. та 6-й 2001 р.

У роботі редколегії протягом усіх цих років брав активну участь Ігор Пелипейко. Він виконував обов'язки наукового редактора розділу "Фольклор, література, мистецтво", аналізував поданий матеріал, коректував статті, формував зміст тощо, що забезпечило належний науковий рівень одного з найвагоміших і найбільших (236 сторінок) розділів шостого тому "Історії Гуцульщини".

У п'ятому томі "Історії Гуцульщини" під назвою "Гуцули – діячі літератури і мистецтва" поміщено опрацьовані Ігорем Пелипейком, цікаві розповіді про життєвий і творчий шлях відомих гуцульських письменників, які відіграли велику роль у

збагаченні духовності всього українського народу. Серед них:

Василь Гренджа – Донський, який на Закарпатті першим почав писати українською мовою і поруч з о. Августином Волошиним став речником возз'єднання Підкарпатської Русі з Україною;

Дмитро Павличко – видатний поет, державний діяч, який відіграв велику роль у здобутті Україною незалежності, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка;

Марія Стеф'юк – перша видатна співачка з Гуцульщини, яка пронесла славу українського співу по всіх континентах, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка;

Віра Вовк – Селянська — відома письменниця, доктор філософії, професор Державного університету в Ріо-де-Жанейро, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка;

Федір Погребенник – доктор філологічних наук, автор монографій "Осип Маковей", "Лесь Мартович", "Василь Стефаник у слов'янських літературах", лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка за підготовку 50-томного видання творів Івана Франка;

Тарас Мельничук — поет – страдник, який своїм поетичним словом засуджував "імперію зла", тому й поневірявся по тюрмах й концтаборах, удостоївся Національної премії ім. Тараса Шевченка за збірку поезії "Князь роси" (1992р.);

відомі поети Марія Влад, Василь Герасим'юк, Іван Малкович, Богдан Радиш, журналістка і письменниця Калина Ватаманюк, діяч освіти й науки, громадський діяч, народний учитель України Петро Лосюк.

У травні 2004р. у Косові з ініціативи дійсного члена НТШ у Львові Нестора Библюка і за підтримкою науковців з Прикарпатського відділення Інституту агроекології та біотехнології УААН (м. Косів), Косівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва та Національного природного парку "Гуцульшина" утворено Косівський осередок Наукового товариства ім.Шевченка. Головою осередку обрано доктора технічних рук Григорія Гуцуляка, заступниками – кандидатів наук Миколу Близнюка, Юрія Стефурака та Петра Лосюка, секретарем – референтом Марію Іванчук. Створено координаційну раду осередку, в яку ввійшли відомі вчені з різних ділянок знань зі Львова та Києва, (вихідці з Гуцульщини) та редакційну колегію Праць Косівського осередку НТШ, яку очолив Нестор Библюк.

Ігоря Пелипейка обрано членом ради осередку та членом редакційної колегії осередку. Крім того, він очолив комісію краєзнавства.

У перший том Праць Косівського осередку та комісії з екотехнологій НТЩ, виданий у 2004, в розділ "Історія і література" увійшли три оригінальні статті Ігоря Пелипейка.

Перша – "На доброму підмурівку", в якій подана інформація про історико – культурний та освітньо – науковий розвиток м. Косова (у цей рік косів'яни відзначили 580 річницю першої письмової згадки про Косів), на підставі якої обґрунтовано невипадковість виникнення нової місцевої ланки НТШ.

Друга – гуцульсько-єврейські взаємини в епопеї Станіслава Вінценза "На високій полонині", в якій автор пояснює несхожість між українськими письменниками і Вінцензом у трактуванні гуцульсько-єврейських взаємин прагненням не просто відтворити образ любої йому Гуцульщини, а змоделювати такі стосунки між представниками різних етносів, які забезпечать мир і

злагоду між людьми у справедливому суспільстві.

Третя – "З когорти польських приятелів Гуцульщини", у якій подаються відомості про декількох польських дослідників Гуцульщини – Генріка Гонсьоровського, Станіслава Мерчинського, Яна Янува, Яна Хороши, Януша Годовського, Мацея Зомбека, Влодзімежа Вітковського, які особливо відзначилися у вивченні цього регіону.

Головні творчі зацікавлення Ігоря Пелипейка відтворені в його статтях, опублікованих у другому томі праць НТШ. У розділі "Література" в статі "Троє з погуцулених" подані основні факти життєвого шляху та творчості трьох літераторів, тісно пов'язаних з Гуцульщиною письменників Михайла Ломацького й Марії Остромири та літературознавця й громадського діяча гуцульської діаспори Михайла Лози. Всі вони за освітою педагоги і довший час жили на Гуцульщині, всі троє у вихорі Другої світової війни опинилися в еміграції і там написали більшість своїх творів про Гуцульщину, любов до якої пронесли в своїх серцях до кінця свого життя.

У розділі "Освіта" в статті "До історії гуцульського словникарства" Ігор Пелипейко подає детальну інформацію про історію створення словників гуцульської лексики, чи не найбільш архаїчної в українській мові. Автор наголошує про майже не початий край роботи з окремих ділянок знань і пророкує, що масштабне вивчення лексики гуцульської говірки ще попереду.

І нарешті в розділі "Народне мистецтво" в статті "Килимарський промисел на Косівщині у 20-30рр. XX ст." Ігор Пелипейко достатньо повно відтворює період інтенсивного розвитку килимарства як головного чинника в економіці Косівщини. Подається інформація про становлення і розвиток промислу, прізвища власників майстерень, членів спілки "Гуцульське мистецтво", видатних митців зі Львова, які створювали проекти килимів підприємства "Гуцульське мистецтво", М. Куриленка тощо.

Ігор Пелипейко вважав за велику честь носити звання члена "...високо шанованої в світі наукової інституції, освяченої іменами М.Грушевського, І.Франка, В.Гнатюка, В.Шухевича, В.Кубійовича, І.Пулюя, В.Вернадського та багатьох інших світочів української та світової науки" (Праці НТШ, "Краєзнавство" – Том І, 2005р., с.9). У листі до Нестора Библюка він писав: "Вельмишановний друже п. Несторе! Гадаю, перше в Україні видання Ломацького варте того, щоби розглядати його як виконання обов'язків члена НТШ" (2005р.).

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

... Гадаю, книжка про дослідників і краєзнавців Гуцульщини відіграє в Україні велику роль в ознайомленні широкого кола людей з загально мало відомими постатями Гуцульщини, серед них також поляків. Вона сприятиме взаємному розумінню і співпраці на цій ділянці.

Анджей Рущак, лікар, краєзнавець,
м. Гданськ, Польща.
З листа від 24 лютого 2003 р.

Любомир Держипільський

ІДЕЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОСІВЩИНИ В ПРАЦЯХ І.А.ПЕЛИПЕЙКА

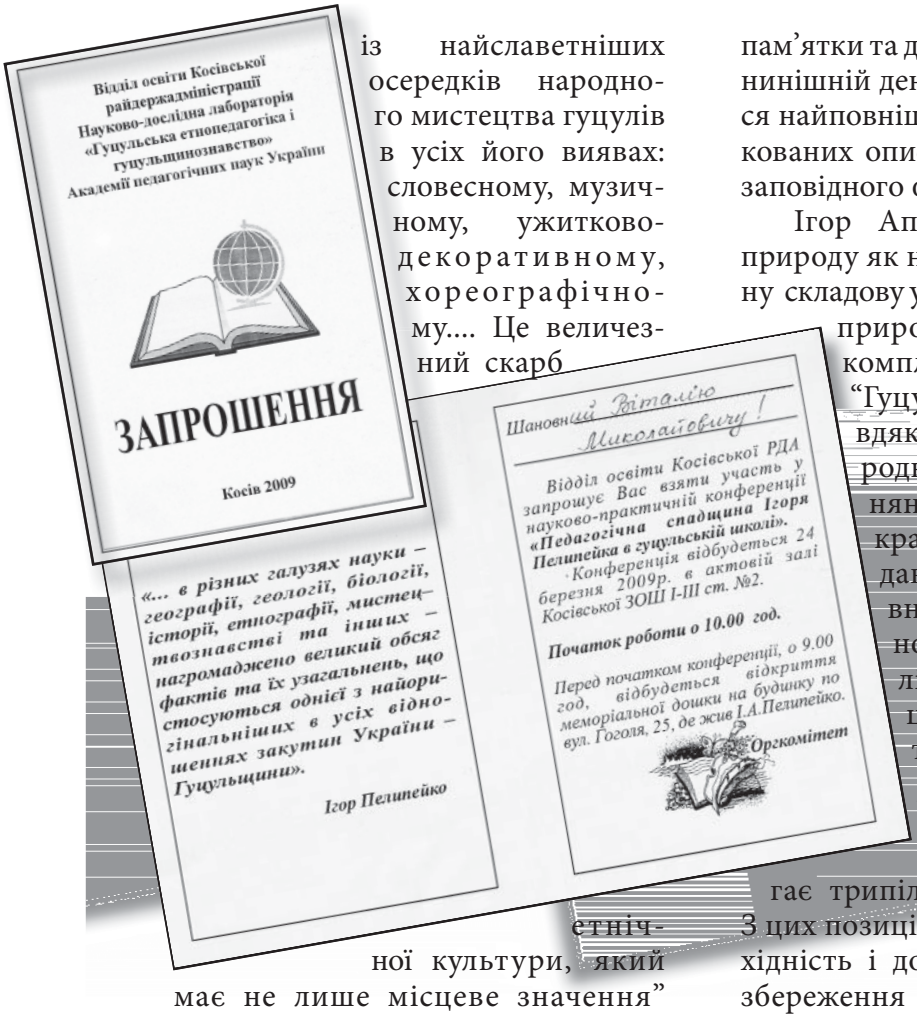
Минуло 18 років (1992 р.) від конференції ООН в Ріо-де-Жанейро, де було затверджено „Порядок денний" на XXI століття", Програму дій якого підписали і представники України. Головною метою цього програмного документа є накреслення шляхів сталого (збалансованого) розвитку людського суспільства, який передбачає взаємне узгодження економічних, екологічних та соціальних чинників розвитку нинішніх і прийдешніх поколінь. На основі „Програми дій" розроблена та прийнята у Києві 22 травня 2003 року і ратифікована Верховною Радою України 7 квітня 2004 року „Конвенція про захист довкілля та сталий (збалансований) розвиток у Карпатському регіоні"[**3**].

У той час, як у більшості країн концепція сталого розвитку стала засадничою у діяльності на всіх рівнях і набуває щораз більшого значення, в нашій державі це питання ще не вийшло із фази розмов і декларацій. Чіткої стратегії і тактики, конкретного плану дій щодо сталого розвитку країни і окремих територій, а тим більше конкретних значущих заходів на державному, регіональному і на місцевому рівнях немає.

В цьому контексті неоціненними є ідеї і напрацювання І.А.Пелипейка. Найповніше вони викладені у його останніх наукових роботах „Історико-культурна та духовна спадщина" й „Розвиток соціальної, культурної та духовної сфери" [**1**, 2]. У першій публікації автор, з позицій єдності історико-культурної, духовної спадщини і навколишнього середовища, аналізує їх багатство і розмаїття на Косівщині, у другій – обгрунтовує потребу і засади їх збереження та примноження. Відповідно до Закону України „Про охорону культурної спадщини" ділить об'єкти на археологічні, історичні, мистецькі, архітектурні, паркового мистецтва, ландшафтні.

Археологічні памятки, виявлені практично у всіх населених пунктах району, – це стоянки доби мезоліту і пізніших періодів, могильники, городища, замчища, наскельні зображення, печери, святилища тощо. Численними є історичні будинки, музеї, споруди, укріплення, пам'ятники та меморіальні таблиці, які зберігають пам'ять про видатних людей краю, визвольну боротьбу.

Чи не найбільшу увагу Ігор Аполлонович уділяє мистецькій спадщині, бо „Косівщина – один

Відділ освіти Косівської райдержадміністрації
Науково-дослідна лабораторія «Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство» Академії педагогічних наук України

ЗАПРОШЕННЯ

Косів 2009

«... в різних галузях науки – географії, геології, біології, історії, етнографії, мистецтвознавстві та інших – нагромаджено великий обсяг фактів та їх узагальнень, що стосуються однієї з найоригінальніших в усіх відношеннях закутин України – Гуцульщини».

Ігор Пелипейко

Шановний Віталію Миколайовичу!

Відділ освіти Косівської РДА запрошує Вас взяти участь у науково-практичній конференції «Педагогічна спадщина Ігоря Пелипейка в гуцульській школі».

Конференція відбудеться 24 березня 2009р. в актовій залі Косівської ЗОШ І-ІІІ ст. №2.

Початок роботи о 10.00 год.

Перед початком конференції, о 9.00 год, відбудеться відкриття меморіальної дошки на будинку по вул. Гоголя, 25, де жив І.А.Пелипейко.

Оргкомітет

із найславетніших осередків народного мистецтва гуцулів в усіх його виявах: словесному, музичному, ужитково-декоративному, хореографічному.... Це величезний скарб етнічної культури, який має не лише місцеве значення" [**1**, 163]. Своєрідними і численними „справжніми шедеврами оригінального народного будівництва" [**1**, 172] є архітектурні пам'ятки, особливо сакрального будівництва (40 церков).

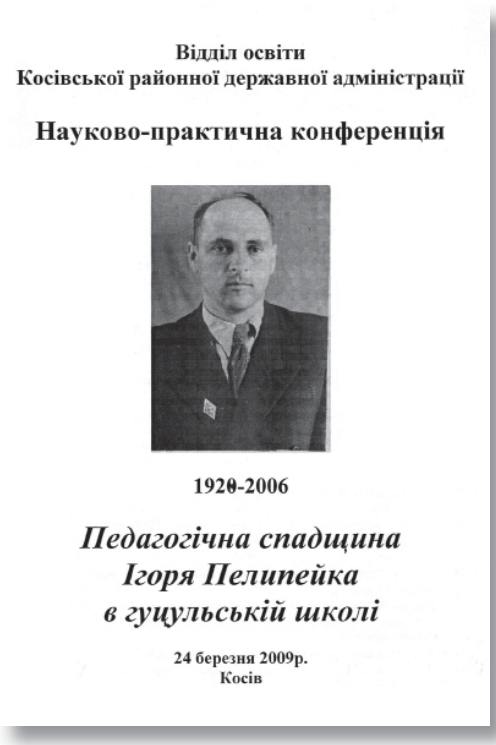
Чарівна і багата природа Косівщини. Тут виділено і охороняється понад тридцять ландшафтних та паркових пам'яток. Щоправда у цитованій статті [**1**] автор наводить лише тринадцять таких пам'яток. Значно більше їх описано у книзі "Пам'ятки природи Косівщини" [**4**], яка опублікована за редакцією І.А.Пелипейка у 1997 році. Книга мала і має неабияке значення для екологічного виховання населення. В ній зібрані відомості про всі найважливіші на той час геологічні, гідрологічні, ботанічні, зоологічні пам'ятки та дендрологічні парки. На нинішній день ця книга залишається найповнішим зібранням опублікованих описів об'єктів природно-заповідного фонду району.

Ігор Аполлонович розглядав природу як невід'ємну і визначальну складову унікального феномену – природно-етнокультурного комплексу, ймення якому "Гуцульщина". Власне завдяки унікальним природним умовам тут, порівняно з іншими регіонами, краще збереглися прадавня матеріальна і духовна культура автохтонного населення – гуцулів. Уцілілі елементи і цілі пласти етнокультурної спадщини є реліктами прадавньої праукраїнської культури, коріння якої сягає трипільської епохи і глибше. З цих позицій обґрунтовував необхідність і доцільність охорони та збереження ландшафтного, флористичного та фауністичного розмаїття.

У численних публікаціях в пресі відстоював збереження і поліпшення цього природно-етнокультурного комплексу. Палкий і послідовний прихильник становлення екологічної мережі, окремих природоохоронних об'єктів, він дуже радів коли, нарешті, був створений Національний природний парк "Гуцульщина", жваво цікавився його діяльністю. Розглядав парк як позитивне надбання, необхідну передумову збалансованого (сталого) розвитку краю, визначальною парадигмою якого виступає розвиток інфраструктури рекреаційної індустрії та туризму.

Чільне місце в розробленні і здійсненні програм і планів сталo-

го розвитку району, окремих сіл і містечок повинна посісти історико-культурна спадщина гуцульского етносу, а головною фігурою має стати мешканець гір. У Карпатській конвенції мовиться: „Сторони проводять політику, спрямовану на збереження та підтримку культурної спадщини та традиційних знань місцевого населення, виробництва та продажу місцевих виробів, предметів мистецтва та народної творчості. Сторони спрямовують свої зусилля на збереження традиційної архітектури, особливостей землекористування, місцевих порід домашніх тварин та різноманіття культивованих рослин і стале використання диких рослин у Карпатах" [**3**]. В цьому контексті Ігор Аполлонович наголошує: "...Місцева влада району спільно із громадськістю, науковими установами зобов'язана опрацювати конкретний план здійснення цих завдань" [**2**, 178].

Як глибокий знавець історії, побуту, культури гуцулів, сучасного економічного і екологічного стану регіону, загроз і проблем, пов'язаних із глобалізацією, І.А. Пелипейко обґрунтовує основні засади розвитку гірських територій і Косівщини зокрема. При цьому дуже глибоко і влучно аналізує проблеми горян: "...треба усвідомити, що проблема гірських територій – це перш за все проблема гірського населення, яке найбільш міцно пов'язане з оточуючим середовищем та ресурсами; ...потрібно врятувати від зникнення насамперед гуцулів. А така загроза реальна. Адже вже й сьогодні мешканець наших гір далеко не такий, яким був століття тому. Він перестав бути самодостатнім газдою, бо держава не повернула йому відібраних комуністичним режимом землі, полонин, лісу. Внаслідок цього катастрофічно зменшилося поголів'я овець, великої рогатої худоби, коней, які й були основою матеріального достатку гуцулів і наповнювали їх почуттям власної гідності, незалежності, гордості, що завжди підкреслювали і чужинці, і українці з інших частин нашої великої країни" [**1**, 178-179].

Щодо проблем розвитку рекреаційної індустрії і туризму Пелипейко продовжує: "...ця сфера принесе максимальне добро лише в тому випадку, якщо мешканці гір виступатимуть у ролі гостинних господарів, а не прислужників, цілком залежних від приїжджих гостей. Повинна відродитися ментальність гуцулів як володарів гір. Лише тоді наш край буде цікавим для туристів; ... багато горян розгубили знання, потрібні для ведення гірського господарства. Виникає потреба створення системи навчання молодих газдів шляхом проведення семінарів, курсів гірського господарювання та виробництва екологічно чистої продукції".

Питання сталого розвитку потребують системного підходу і злагоджених дій в усіх сферах. Насамперед необхідно повернути мешканцям ліси, полонини, землі, що належали їм; створити інфраструктуру обслуговування селянських господарств і заготівель сільськогосподарської продукції; запровадити пільгове оподаткування і кредитування; сприяти і всіляко заохочувати ведення органічного землеробства і тваринництва; відновити втрачені чи призабуті ремесла; у навчальних закладах передбачити вивчення історії села і краю, художніх ремесел, творів народної поезії, музики, фольклору тощо, щоб діти й підлітки зростали патріотами; виявити, зафіксувати об'єкти історико-культурної і духовної спадщини, забезпечити їх збереження, реконструкцію; поліпшити матеріальну базу і діяльність музеїв, закладів культури, освіти. У будівництві має виконуватися правило архітектури, відповідно якого будівлі мусять гармонійно вписуватися в середовище, призупинити епідемію фальшивої „європеїзації", пропагувати і запроваджувати традиційні архітектурні елементи [**2**, 182].

Неоціненне значення має збереження і відтворення звичаїв, пісенних і мовних особливостей, одягу, агрокультури, народної медицини, харчування, ужиткових ремесел як складових народної традиційної культури населення Косівщини. "Наш край утратив би власне неповторне обличчя, якби під впливом зовнішніх факторів нівелювалися етнографічні особливості...." [**2**, 184]. Тим самим втратив би привабливість для гостей і туристів.

Сталому розвитку краю сприяло б проведення щорічних виставок, ярмарків, фестивалів народних художніх промислів, малярства, народної музики, звичаїв, харчування, агрокультури тощо. На міжнародній конференції "Національні культурні традиції та сучасність" (19.12.2004), де обговорювалися питання облаштування "Маєтку святого Миколая", Ігор Аполлонович, як головний співдоповідач, обґрунтував концепцію та пропозиції щодо організації в Косові Національного ярмарку народних ремесел, мистецтва і творчості. Концепція була схвалена конференцією. Цю пропозицію слід розглядати нині як його заповіт для нас, який необхідно неодмінно виконати на благо Краю і Держави. Адже утвердження такого ярмарку сприятиме відродженню, пропаганді, розвитку народних ремесел, традицій, етнокультурної спадщини не лише Гуцульщини, а й усіх регіонів України, матиме неоціненне значення для па-

тріотичного, естетичного виховання населення, соціально-економічного піднесення Косівщини і суміжних теренів, а, отже, і поліпшення стану довкілля як необхідної передумови розвитку туризму, рекреаційної галузі.

Звичайно, питання сталого розвитку значно ширші, деякі складові тут не охоплені. Але для Гуцульщини актуальними та визначальними в цьому контексті є ідеї і Заповіт І.А. Пелипейка: „Ми живемо на Косівщині, маємо великий спадок від минулих поколінь. Тож пізнаваймо його, засвоюймо, розвиваймо, щоб не перервалася сув'язь часів, щоб ми не відмовилися від самих себе, щоб, живучи гідно самі, зберегли для наступних поколінь природні цінності та культурну спадщину. У цьому й полягає завдання сталого розвитку" [**2**, 188].

Література:

1. Пелипейко Ігор. Історико-культурна та духовна спадщина // Засади сталого розвитку Косівщини. – Чернівці: Прут, 2005. – С. 161-176.

2. Пелипейко Ігор. Розвиток соціальної, культурної та духовної сфери // Засади сталого розвитку Косівщини. – Чернівці: Прут, 2005. – С. 178 – 189.

3. Конвенція про захист довкілля та сталий (збалансований) розвиток у Карпатському регіоні (Карпатська конвенція). – 2003.

4. Пам'ятки природи Косівщини. – Косів: Писаний Камінь, 1997. – 96 с.

Богдан Радиш-Маринюк

НА СВЯТІ ПРОЛІСКІВ

На святі пролісків святкує теплий ліс,
Аж біле полум'я крізь землю вибухає.
І квітка квітку ліктями штовхає,
Пручається на гілці перший лист.

Святкує ліс, і грає клавесин
Краплин рясних, і міняться ті звуки.
Іду крізь синю колонаду буків.
Неси мене, траво, хуткіш неси!

Який тут світла велетенський дзвін!
Як повно всюди неба запашного.
Поперед мене сонце босогоне
Стрибає, як дитина, по траві.

У голубій воді, як в сотнях лінз,
Себе тут справжнього узріти певно можна,
І тягнеться до рук травинка кожна...
На святі пролісків святкує нині ліс.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

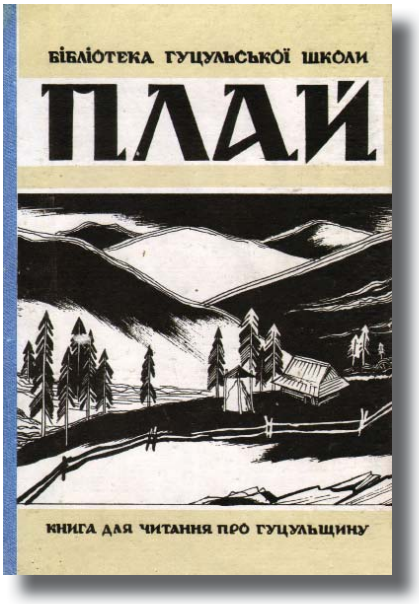
Маю приємні враження від Вашої книги "Косів: люди і долі": зроблено велику роботу, яка прислужиться людям і через багато років.

Микола Васильчук, краєзнавець,
кандидат філологічних наук, м. Коломия.
3 листа від 17 жовтня 2001 р.

Юрій Угорчак

ТАКІ ЛЮДИ – СІЛЬ ЗЕМЛІ

З Ігорем Аполлоновичем Пелипейком я особисто познайомився в середині 80-их років на одному з пленумів районної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, де був присутній як представник правління обласної організації Товариства. Ім'я Ігоря Пелипейка було мені вже знайоме як автора путівників по Гуцульщині. Мене зацікавив його емоційний виступ про самобутність культури гуцулів, необхідність збереження не тільки матеріальних пам'яток Гуцульщини, але й її духовних скарбів: мови, традицій, легенд, казок, пісень... Після пленуму ми встигли тільки перекинутися кількома словами – Ігор Аполлонович кудись квапився. Знайомство наше відновилося на початку 90-их, коли я почав працювати в Івано-Франківському пединституті (тепер Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника). Збираючи матеріал про відомих вчителів Прикарпаття, я звернувся до нього, як відомого краєзнавця, з проханням допомогти інформацією про педагогів Гуцульщини. Ігор Аполлонович охоче відгукнувся на моє прохання, поділився матеріалами, а в чому не зміг сам, порадив, куди звернутися. З того часу між нами зав'язалося досить активне листування. І.Пелипейко допомагав мені у збиранні матеріалів до довідників "Відомі педагоги Прикарпаття", а я, на його прохання, деякими матеріалами до його довідників "Гуцульщина в літературі" (1997) та "Дослідники і краєзнавці Гуцульщини" (2002). Будучи редактором районної газети "Освітянський вісник" та літературним редактором журналу "Гуцульська школа", Ігор Аполлонович запросив і мене до співпраці. В "Освітянському віснику" було надруковано декілька моїх публікацій, а в "Гуцульській школі" – оповідання і казка. Планувались ще декіль-

ка публікацій, та, на жаль, не вийшло.

З часу виходу альманаху "Краєзнавець Прикарпаття"(2003) я звернувся до Ігоря Аполлоновичо з проханням допомогти матеріалами. І він не залишив його без уваги. Вже у четвертому числі альманаху за 2004 рік появилася стаття Ігоря Пелипейка "Путівники по Гуцульщині. Дещо з історії й перспективи", яка викликала велике зацікавлення у читачів. В ній І.Пелипейко чи не вперше зробив не тільки огляд туристичної літератури про Гуцульщину, який охоплює періоди Австро-Угорської займанщини, польської та радянської окупацій, сучасний період, але й дав їхній аналіз.

У шостому числі альманаху за 2005 рік було надруковано дві статті краєзнавця: "Осередок НТШ у Косові" та "Плай-реванш – не лише на Гуцульщині". Остання про польське видавництво "Реваш", що видає краєзнавчий альманах "Плай".

Наш альманах Ігореві Аполлоновичу сподобався, про що він неодноразово висловлювався у своїх листах. Скаржився, що завантаженість роботою та обмеженість руху не дає можливості співпрацювати з нами більш активно. Та все ж намагається допомогти – на прохання написати статтю про колекціонера й педагога Євгена Сагайдачного, висилає матеріали про нього викладача Косівського інституту декоративно-пригладивго мистецтва Марії Іванчук, які й були опубліковані у сьомому числі альманаху за 2006 рік. До речі, у 9 числі альманаху за 2007 рік була надрукована стаття цієї ж авторки «Пам'ятаємо» – своєрідний реквієм за п. Ігорем.

У Музеї освіти Прикарпаття зберігаються майже всі книги педагога-краєзнавця та його кореспонденція з автором цих рядків, які складають окремий фонд Ігоря Пелипейка.

17 травня 2006 року отримав від Ігоря Аполлоновича лист зі статтею, яку я просив його підготувати до 120-річчя з дня народження педагога, письменника і дослідника Гуцульщичи Михайла Ломацького, а через 40 днів його не стало. Стаття в альманасі вийшла вже з некрологом. Наш край втратив мужню та щиру Людину, великого Патріота, активного громадського та освітянського Діяча, талановитого Педагога, самовідданого Дослідника та Популяризатора духовної й матеріальної культури Гуцульщини, її природних скарбів. Такі люди – сіль землі. І поки будуть вони в Україні – буде Україна.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Щиро вітаю Вас... з чудовим подарунком для школярів – посібником "Плай"... Посібник був би корисним не тільки для шкіл Гуцульського регіону, а й усіх шкіл України. Аналогів Вашому посібникові я не знаю.

Василь Комендар, академік, професор Ужгородського університету та Києво-Могилянської академії. 3 листа від 30 серпня 1997

XII Міжнародний гуцульський фестиваль в Косові. Зліва направо: Никанор Крет, Ігор Пелипейко, Володимир Тутуруш, Петро Лосюк. 29 вересня 2002 року

Ігор Пелипейко виступає біля пам'ятника Іванові Франку в Косові в день народження великого Каменяра. На другому плані – хор "Гомін". 27 серпня 2005 року

Музикознавець Маргарита Семенюк (м. Львів) та Ігор Пелипейко. Косів, 2002 рік

Виставка малярських робіт Геннадія Малявського в Музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини (м. Косів). Зліва направо: Юрій Джуранюк, Марія Іванчук, Ігор Пелипейко, Олексій Соломченко. 1996 рік

Ігор Пелипейко та Роман Зварич. Косів. 7 січня 2002 року

Відзначення Шевченківських днів.
1-ий зліва Богдан Радиш, 2-ий – Ігор Пелипейко

На виставці Миколи Грималюка. Зліва направо: Роман Стринадюк, Ігор Пелипейко, Нестор Библюк, Микола Грималюк. 16 квітня 2003 року

Ігор Пелипейко з внуками Ігорем та Сашею 12 липня 1998 року

Богдана Чіх-Книш

Ігор Пелипейко в мистецькому середовищі Гуцульщини

Вшанування пам'яті Ігоря Пелипейка особливо на часі, бо ми надто мало шануємо своїх героїв, надто поверхово вивчаємо доробок визначних людей, недбало ставимось до національних скарбів, не тішимося своїми здобутками. А це породжує комплекс меншовартості, зневіру нашого часу…

Але, як сказала Марія Матіос, "важить не час, коли відбуваються події, а людина в подіях часу".

У культурно-мистецьких подіях Гуцульщини останніх десятиліть особистість Ігоря Пелипейка була знаковою, впливовою, визначальною. Він був активним учасником виставок і конференцій, співавтором наукових збірників, автором краєзнавчих досліджень та довідкових видань.

Ігор Аполлонович зацікавлював і спонукав до праці, створював навколо себе атмосферу доброзичливості, але, водночас, і принциповості, піднесення та взаємоповаги. Історичні події він розглядав глобально і об'єктивно, оскільки будь-яке явище твориться багатьма чинниками. Мистецтво особливо реагує на них, і, як наслідок, є рефлексією життя спільноти.

І.Пелипейко сформував напрямки для мистецтвознавчих розвідок, окреслив тематику актуальних для національної культури наукових праць, Він створив основу для вивчення народного та професійного мистецтва Гуцульщини. Подані ним відомості про дослідників Гуцульщини у працях "Дослідники та краєзнавці Гуцульщини: Довідник" (2002) та "Вивчення Гуцульщини" ("Гуцульський календар", 1998) є ключовим бібліографічним джерелом, що містить детальний історіографічний аналіз.

У краєзнавчому довіднику "Косів: люди і долі" (2001) уміщено перелік імен і довідки про народних майстрів та професійних художників Гуцульщини, а це є праця, на яку зважуються колективи наукових установ.

Ігор Пелипейко першим подав відомості про історію художньої освіти Косова у статтях: "Перша вища школа на Косівщині" (2001), "Косівська промислівка: штрихи до історії" (2002), "Ткацькі ремісничі школи Косівщини на рубежі двох (XIX-XX) ст. (2002), "Килимарський промисел на Косівщині у 20-30 рр. XX ст.(2006). У статті "Гуцульське народне мистецтво: сторінки історії" він визначив періодизацію та основні віхи історії народного мистецтва Гуцульщини.

У науковій розвідці "Школа О.Наваківського і Гуцульщина" (1996) описано події та атмосферу періоду найбільшого зацікавлення галицької інтелігенції Гуцульщиною.

У праці "Гуцульсько-єврейські відносини в епопеї С.Вінценза" Ігор Аполлонович об'єктивно розглянув особливості середовища галицького містечка XIX - поч. XX ст., вплив єврейських художніх майстерень та торговельних закладів на розвиток гуцульських ремесел.

Майже всі дослідники гуцульського мистецтва, які працювали останні три десятиліття, неодмінно зверталися до Ігоря Аполлоновича за порадою, за відомостями, які знав тільки він. Він листувався з багатьма людьми, зв'язаними з Гуцульщиною, консультував, щиро ділився інформацією про майстрів, про ремісничі майстерні Косова, уточнював дати й імена. Однак, він і сам зацікавлено знайомився із новими працями, збирав відомості, що стосувались мистецтва Гуцульщини. Треба сказати, що у мистецькому середовищі Ігор Пелипейко знаходився змалку, оскільки його батько з 1938 року працював бухгалтером у знаменитій спілці "Гуцульське мистецтво", а згодом у 1942-1943 рр. він сам навчався у Косівській промисловій школі гуцульського мистецтва.

Ігор Аполлонович блискуче виступав у ролі мистецького критика. На захистах дипломних робіт Косівського художнього училища (пізніше державного інституту декоративно-прикладного мистецтва) він виголошував цікаві промови з влучним аналізом та зауваженнями щодо робіт.

Особливо переймався І.Пелипейко втратою традицій та національних ознак у мистецькому просторі Гуцульщини. У статті "Не втрачаймо свого обличчя" він писав: "Оновлюючи свої населені пункти, не робімо їх на один копил… Не мавпуймо, підробляючись під Європу. Навпаки, підкреслюймо своє, своєрідне, неповторне. Бо саме цим ми і цікаві для інших. Не втрачаймо свого обличчя!"

Він висував багато ідей щодо збереження традиційного мистецтва Гуцульщини. Зокрема, зауважував на потребі відновлення мистецького ярмарку в Косові, який би активізував гуцульські народні ремесла.

Наукова спадщина Ігоря Пелипейка ще потребує детального вивчення та аналізу. Але навіть побіжне ознайомлення з нею дає можливість твердити, що Ігор Пелипейко був фаховим знавцем гуцульської минувшини, активним учасником сучасних подій, який щиро вболівав за майбутнє Гуцульщини, зокрема й гуцульського мистецтва.

Параска та Ігор Пелипейки на виставці витинанок польських художників в Музеї народного мистецтва та побуту Гуцульщини (м. Косів). 26 червня 2004 року

Василь Курищук

Поруч з Учителем

Наше тісніше знайомство з І.А. Пелипейком відбулося десь наприкінці 60-х років минулого століття на рівні співпраці у впровадженні передового педагогічного досвіду та наукових рекомендацій у навчально-виховний процес. Це були технічні засоби навчання, програмоване навчання, оптимізація навчально-виховного процесу, впровадження загальнонавчальних вмінь і навичок учнів. Він активно підтримував ці починання і опублікував з цього приводу кілька статей як в районній, так і, як тоді говорили, в республіканській пресі. Мені випала нагода і разом з ним бути депутатом обласної ради першого демократичного скликання від Косівського району в 1990-94 роках. Тоді І.А. Пелипейко балотувався і до Верховної Ради. Лише завдяки потужній підтримці обласної організації НРУ та емоційному піднесенню населення після перегляду театралізованої вистави «Стрільці Січовії», в якій головну роль виконував інший кандидат в депутати до Верховної Ради – артист Володимир Шлемко – вдалося відсунути І.А. Пелипейка на друге місце за кількістю набраних голосів. А жаль, бо палкий патріот І.А. Пелипейко міг би бути депутатом-державником творчого, а не кулуарного рівня. Його бракувало біля Юхновського, Жулинського, Пирога, Павличка, Драча...

Все ж у кожній весні
Зійде квіт наших дум.
В сивині полинів
Хоч на спомин, - прийду.
Ярослав Дорошенко

А в обласній раді він виділявся своїм аналітичним мисленням, ініціативністю, вмінням проникнути в суть справи і дати реальні корисні поради. Користувався авторитетом серед депутатів. Його було обрано членом облвиконкому. Чи на засіданні облвиконкому, чи на засіданні сесії обласної ради І. А. Пелипейко, виступаючи, розкладав, як кажуть, усі крапки над «і» так, що потреби далі дебатувати вже не було і, як правило, після такого виступу починалося голосування. Його пропозиції приймалися завжди. Пам'ятного серпневого дня 24 числа 1991 року відбулося засідання облвиконкому, на якому вирішено закрити обласний та районні комітети компартії. Цю роботу в Косові очолив І. А. Пелипейко, який щойно повернувся із засідання, і того ж дня Косівський райком партії був ліквідований, а його приміщення опломбовано.

Нашу співпрацю у видавничій роботі розпочали з публікації моїх брошур «Його життя народові належить» (про М. Матіїва-Мельника), 1991р. та «На терновому шляху» (про Василя Атаманюка) 1992 р., які вийшли у Верховині. А далі була збірочка дитячих віршів М. Матіїва-Мельника. Працював тоді І. А. Пелипейко заступником представника Президента з гуманітарних питань у Косові. Я приніс йому переглянути виписані з різних дитячих та молодіжних видань 1920-30-х років вірші поета. Коли він дізнався, що я хочу видавати цю збірочку віршів, спитав, чи є гроші. Я відповів йому, що появляться після продажу книжки. На другий день І. А. Пелипейко зателефонував мені і сказав, що вірші переглянув і має пропозиції щодо структури книжки. Він запропонував розділити книжку на розділи, дав назви цим розділам та назву книжці – «В скарбоні серця». Я з вдячністю погодився з цими пропозиціями. Розшукав у Коломиї поетесу, музиканта і художницю Марту Томенко та домовився з нею про художнє оформлення. І ось у 1992 році в Снятині виходить книжка «В скарбоні серця», редактором якої був І. А. Пелипейко, художником Марта Томенко.

Виставка книг Ігоря Пелипейка

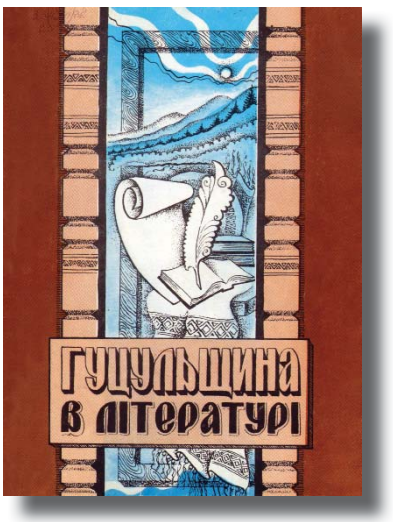

Василь Курищук виступає на конференції, присвяченій пам'яті І. Пелипейка. 24 березня 2009 року

У 1993 р. Яблунівський осередок «Просвіти» започаткував видання газети «Живиця» (ред. В. Томащук, пізніше М. Васкул), в якому я виконував обов'язки відповідального секретаря. Маючи вже зв'язок з друкарнею, у 1994 році в Яблунові мені вдалося видати «Новели» М.Матіїва-Мельника. Але у цьому ж році у вересні мене перевели на роботу в Косів, і ми знову з І.А. Пелипейком почали думати над новими проектами. З 1 січня 1995 року почали видавати газету відділу освіти «Освітянський вісник». Редактором її був І.А. Пелипейко, який виконував цю роботу на громадських засадах, на громадських засадах і я виконував обов'язки відповідального секретаря. На той час в Україні лише наш Косівський відділ освіти мав свою газету. До речі, вона друкувалася і друкується за кошти, які надходять від її продажу. Перші числа газети нам набирали, верстали і друкували в Коломийській друкарні ім. Шухевича. Десь через півроку відділ освіти одержав від районної адміністрації ви-

давничий комплекс. Головою адміністрації тоді був Я. М. Ходан, а його заступником Я. В. Матійчак, які сприяли освітянській галузі. До речі, тоді ж і Будинок школяра одержав нове приміщення, в якому він розміщений і зараз. Мати у своєму розпорядженні видавничий комплекс на той час було великою розкішшю. Такий комплекс мали тоді в області лише друкарня ім. Шухевича та друкарня «Таля» у Богородчанах. Ми поспіхом відправили у Тернопіль на стажування свого працівника і почали думати про власне видавництво. Фактично воно уже в нас склалося, але ми послуговувалися сторонньою допомогою; тепер же дістали всі можливості виготовляти у себе готові діапозитиви і мати справу лише з друкарнею, обминаючи набір, верстку, сканування, бо ці процеси досить якісно ми робили на нашій техніці.

З перших днів виникнення видавництва його редактором став І.А. Пелипейко, художником – Ольга Яремчук, версткою займався Юрій Курищук. Ця трійка і мені знайшла посаду – директора видавництва. Але я виконував обов'язки технічного редактора, забезпечував співпрацю з друкарнями, тримав зв'язки з Книжковою палатою у Києві. Ні Ігор Аполлонович, ні я ніяких зарплат чи якихось інших винагород не мали.

Ми працювали на громадських засадах. Проте видавництво було зареєстроване у Книжковій палаті, мало свої номери ISBN, звітувало перед Книжковою палатою про видану літературу.

Ми ставили перед собою завдання видавати художню, краєзнавчу, довідкову літературу місцевих авторів. Постало питання назви видавництва. Думали кілька днів і нарешті погодилися на мою пропозицію назвати видавництво «Писаний Камінь». Першою книжкою «Писаного Каменя» була «Дідова сопілка» Ярослава Гавучака. Готувалася ця книжка дуже поспішно. Ми повинні були встигнути видати її до 70-річчя Я. Гавучака. Часу залишалося мало, і грошей не було. Випросили у голови Старокутського колективного сільського господарства С. Ковалюка невелику суму грошей на друкування віршів на газетному папері в обсязі двох друкованих чисел нашої освітянської газети, а обкладинку в двох кольорах нам віддрукувала за «дякую» Івано-Франківська обласна друкарня. Книжку зшивали самі, і до 70-річчя Ярослава Гавучака вона була готова.

Другою книжкою видавництва був довідник «Населені пункти Косівщини», який упорядковував І.А. Пелипейко. Цю книжку ми друкували у Снятині. А далі видавалися книжки Богдана Радиша, Івана Мисюка, Ігоря Пелипейка, Миколи Близнюка, Дмитра Арсенича, Ганни Арсенич-Баран та інших авторів – всього десь біля 100 книг за 10 років.

У видавництві «Писаний Камінь» вийшло 9 книг І. А. Пелипейка та чотири книги інших авторів, які він упорядкував. Такого глибокого і всеохоплюючого знавця Гуцульщини серед сучасних дослідників важко знайти. Він досліджував історію, літературу, народну творчість, звичаї та обряди, флору і фауну, пам'ятки природи тощо. Ре-

зультатами цієї роботи були праці, які переважно видавалися у видавництві «Писаний Камінь». Всі його книжки, окрім посібника для вчителів, – це книжки про Гуцульщину. А якщо їх зібрати разом, то вийде неперевершена енциклопедія Гуцульщини. Стільки знати фактів і так досконало дослідити Гуцульщину та так майстерно оповісти – видається життєвим подвигом! Саме життєвим, бо для цього потрібно життя прожити в любові до цього краю, його людей, природи. Обсягом і глибиною зробленого зачаровувалися і науковці. Ось лише два відгуки:

«Аналогів вашому посібнику «Плай» я не знаю» (Василь Комендар, академік);

«Я вражена і приголомшена вашим довідником, як ви надто скромно називаєте свою працю. Та це справжня енциклопедія гуцульщинознавства» (Ярослава Погребенник, кандидат філологічних наук).

І.А. Пелипейко переживав за авторитет видавництва «Писаний Камінь». Він відповідально ставився до своїх обов'язків редактора. Кожному авторові, який видавався, старався допомогти, порадити, запропонувати дещо доопрацювати. Тому книжки виходили солідно опрацьованими. А від цього і видавництво виглядало солідно.

З 1999 року ми почали співпрацювати з друкарнею приватного підприємця Михайла Павлюка. Він з кожною новою книжкою підвищував якість, удосконалював кольоровий друк та процес друкування. І уже з 2001 року всі книжки видавництва друкувались тільки у нього – у МПП «Евріка». Проте чимраз важче ставало доводити податківцям, що «Писаний Камінь» ніяких доходів не має і всі працівники трудяться на громадських засадах. Щоб не припиняти добру славу видавництва, ми домовилися з М. Павлюком, що переходимо у його відання. М. Павлюк зареєстрував у державних органах видавництво «Писаний Камінь», і в такий спосіб утворився єдиний комплекс: видавництво-друкарня. Залишилася працювати художницею Ольга Яремчук, не відмовлявся від редакторської праці І.А. Пелипейко, а іноді ці функції брав на себе і я. В окремих випадках підключався до верстки і Юрій Курищук. Відрадно, що «Писаний Камінь» живе, зміцнюється і видає літературу.

Минуло чотири роки, як відійшов від нас Ігор Аполлонович Пелипейко. Першого серпня 2010 року йому виповнилося б 82. Важко сказати, скільки ще книг вийшло б з-під його пера. А в останні два роки свого життя, незважаючи на прогресуючу хворобу, він зробив багато. Ще ніхто не знав, що наступить те фатальне 27-ме число місяця червня 2006 року, але всі знали, що І. А. Пелипейко ще має що сказати людям і що не все ще написав і не все оповів. Це ще більше відчував і сам І. А. Пелипейко, і він поспішав. Він і надалі залишався активним у громадському житті – виступав на зборах і конференціях, на нарадах і семінарах як в дорослій, так і в учнівській аудиторіях. Видає з ґрунтовними передмовами повість Марії Остромири «Над бистрим Черемошем» та збірку вибраних творів Михайла Ломацького «Гуцульський світ», редагує вірші і пише передмову до книги Б. Радиша-Маринюка «Рубаї». Друкує змістовні аналітичні статті у «Криці», «Рідному слові», «Гуцульському краї». Закінчує і видає свою фундаментальну працю про Косів «Містечко над Риб-

ницею». Задум написати цю книжку він виношував давно. Через деякий час після повернення з лікарні я застав його за робочим столом, і він мені якось між іншим сказав: «Маю просьбу до вас, прочитайте ці мої писання і скажіть, чи варто їх друкувати». І подав мені папку зі вже віддрукованими на принтері матеріалами до майбутньої книжки «Містечко над Рибницею». Я читав і усвідомлював, що книжку потрібно друкувати і потрібно це робити негайно. Десь через тиждень я приніс ці матеріали і сказав, що книжка буде цікавою для читача і її необхідно видавати. Ми ліквідували деякі технічні недоліки, а І.А. Пелипейко продовжував збирати фотографії. В короткому часі книжка була зверстана і віддрукована. Ще у квітні 2006 року на засіданні президії районного товариства «Просвіта» І.А. Пелипейко зобов'язується до 150-річчя Івана Франка підготувати і видати збірку творів письменника про гуцулів і Гуцульщину. Потрібно сказати, що робота над цією книжкою, яка одержала назву «О гарний ти, краю», була дуже напруженою, і він встиг зробити основне: підібрати художні твори, листи, статті, спогади про Франка, дослідження, написати передмову і примітки, вичитати набір і залишити перелік ілюстрацій, які бажано було б помістити у книжці. Редактор ці побажання виконав. Розшукано фотографії видатних осіб, з якими зустрічався Іван Франко на Гуцульщині, а також фотографії Франка під час його перебування тут. Додатково введено розділ «Да святиться навіки», який починається віршем Д. Павличка під цією ж назвою, а далі світлини пам'ятників Іванові Франкові на Косівщині і Верховинщині, пам'ятних місць, де перебував Франко, творів образотворчого та прикладного мистецтва, присвячених Франкові. Цей розділ з'явився уже з ініціативи редактора. Та, на жаль, Ігор Аполлонович цієї книжки вже не побачив.

Впродовж всіх десятиліть нашого знайомства я відчував його якийсь особливий добротворчий, благодатний вплив на себе, вчився у нього елементарних речей, бо ту високу науку, носієм якої він був, годі було осягнути звичайній людині. Так, він був не звичайною людиною. Він був Людиною Великою.

І тепер, з відстані часу, думаю собі, яку потрібно було мати силу волі, щоб долаючи рецидиви такої страшної недуги, зберегти психічну рівновагу та титанічну працездатність і виконати такий великий обсяг роботи, залишивши нам у спадок зібрані воєдино перлини своєї мудрості.

«Зображення Гуцульщини в словесному мистецтві, мабуть, таке ж давнє, як і вона сама. Йдеться, звичайно, про фольклор, про знамениті гуцульські коломийки та «співанки» – твори великого розміру, в яких знаходимо ліро-епічні розповіді про всі сторони життя як суспільного, так і особистого...».

Ігор Пелипейко

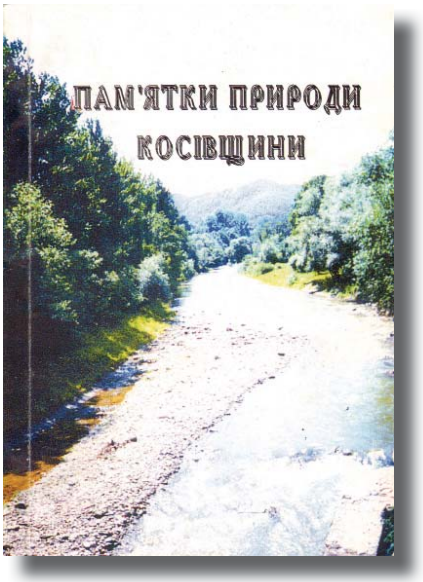
«Гуцульщина в літературі»

Володимир Костюк

Він визначив напрямки розвитку краєзнавства Гуцульщини на багато років наперед

З Ігорем Аполлоновичем Пелипейком я познайомився восени 1982 р., коли приїхав на роботу і постійне проживання в м. Косів. Наше ближче знайомство відбулося в період "перебудови" у 1987 р. при спробі відродити Косівський музей Михайла Павлика. А продовжене було у травні 1989 р. під час створення Товариства української мови ім. Т.Шевченка, коли ми короткий час разом працювали у правлінні районної організації. Зразу було помітно, що це інтелігентна людина з енциклопедичними знаннями. Тоді Ігоря Аполлоновича було обрано головою районної організації Товариства. Під час становлення Української держави проводилися "круглі столи" з актуальних питань, відбувалися засідання дискусійного політичного клубу. У той час у цих заходах брали участь і партократи, і демократи. Виступи Ігоря Аполлоновича часто були гострими, але критика справедливою.

Наступний етап співпраці з І.Пелипейком – це час моєї роботи у Яворівській СШ (з 1995 по 2001р.) та Косівській гімназії (з 1999 р.). Ми часто зустрічалися в школах, на семінарах, педагогічних читаннях. Саме тоді він розробив "Орієнтовну програму з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів", яка не могла не впроваджуватися в школі, що стала піонером цього напрямку. Гуцульську освітянську раду очолив директор школи П.В. Лосюк. Ігор Аполлонович плідно працював у науково-дослідній лабораторії "Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство". Дуже схвально він поставився до запровадження захисту випускних атестаційних дослідницьких робіт (матур). Закарбувався в пам'яті його приїзд у школу на відзначання переможців предметних олімпіад. З якою увагою слухали майбутні науковці виступ досвідченого педагога!.. Зараз частина з них уже самі стали науковцями, вчителями, закінчили аспірантуру, готують до захисту дисертаційні дослідження. Вже їхні учні займають призові місця на предметних олімпіадах.

Довелося мені чути виступи Ігоря Аполлоновича на засіданнях "Просвіти" і Конгресу української інтелігенції. Вони були конкретними, завжди з евристичними нотками, із особливою критикою, зрозумілою, але без надриву. Згадується цікавий факт. З ініціативи Ігоря Аполлоновича було проведено науково-практичну конференцію, присвячену становленню і діяльності Української Центральної Ради. Конференція проходила у приміщенні тодішнього технікуму прикладного та декоративного мистецтва. Ігор Аполлонович виступав першим, потім виступали вчителі історії району. Сприйнявши його виступ за доповідь, ми, як це було заведено раніше, у своїх виступах кілька разів послалися на нього. Пізніше я дізнався, що йому це не сподобалось. Інший би радів, що його цитують, – Ігор Аполлонович був скромним. Якщо він користувався якимось матеріалом, то обов'язково посилався на першоджерело. Він ніколи не приписував собі чужі заслуги.

Наступний етап співпраці – це моя робота протягом кількох років на районному телебаченні "ТБ-Косів". Я вів програму "Новини тижня". Ми також готували після коротких новин розширені відеорепортажі та тематичні програми. При зустрічах Ігор Аполлонович запитував: "Та й де воно оте Косівське телебачення, щось мій телевізор його не показує". Виступи його на різних зібраннях, коментарі, звичайно, не завжди всім подобалися, особливо коли це стосувалося недбальства, але байдужим не залишали нікого. Програми з його участю завжди були цікавими, про що нас інформував глядач. Зрозуміло, що найчастіше це були програми про розвиток культури, освіти, збереження культурної спадщини, краєзнавчі розвідки. І найважливіше, що виступи ці можна було пускати в ефір без монтажу, адже ораторське мистецтво, висока культура та ерудиція доповідача сумніву не підлягали. Одним із таких матеріалів була програма, підготовлена з участю І. Пелипейка та Голови Косівського товариства "Гуцульщина" В. Шкургана напередодні Міжнародного Гуцульського фестивалю в м. Косові.

У 2003 р. ми стали членами оргкомітету з відзначення 150-ої річниці М. Павлика. Я на той час підготував монографію "Михайло Павлик: не останні штрихи до портрета". Ігор Аполлонович запропонував районній владі видати її. У свою чергу я попросив його виступити одним із рецензентів і дав для ознайомлення примірник монографії. Через два дні Ігор Аполлонович зателефонував, щоб я йшов забирати рецензію. Коли я прийшов до нього, він сказав: "Я думав, що читатиму два тижні, а прочитав за два дні. Дуже цікава і потрібна робота". Це він і відтворив у рецензії. До ювілею І.Пелипейко підготував цікаву статтю "Родина Павликів в історії Косова". З цією темою виступив на науково-практичній конференції. Під час святкування дуже радів, що влада пообіцяла створити в Косові краєзнавчий музей, в експозиціях якого Павликам буде відведено належне

Дзвонять роси в житах,
світять сонячним променем людям,
Щоб не взяв у полон
добру пам'ять
непам'яті лід...

Ярослав Дорошенко

місце. Разом з Ігорем Аполлоновичем ми виступили перед учасниками учнівської науково-практичної конференції, яка проводилась у Косівській СШ №1 в рамках відзначення ювілею. Запам'яталися його слова про те, що з таких конференцій у молоді повинен починатися шлях у велику науку. Також радів, коли чув, що опубліковано у наукових виданнях чергове дослідження про М. Павлика. Коли моя учениця з Косівської гімназії А.Сусак підготувала наукове дослідження про М. Павлика по лінії Малої академії наук, І.А. Пелипейко написав рецензію на цю роботу.

У 1997 р. видавництво "Писаний Камінь" випустило в світ довідник "Пам'ятки природи Косівщини". У редакційну колегію, крім І. Пелипейка, входили А. Костюк та М. Цьок. На книзі І. Пелипейка "Містечко над Рибницею. Книжка про Косів", яка зберігається у нашій сімейній бібліотеці, читаємо дарчий напис: "Анастасії Григорівні, невтомній захисниці природи. І.Пелипейко. Косів, 18.01.2006р." Коли ми почали здійснювати задум книги про філософське осмислення природи Гуцульщини, формування екологічної культури молоді, то теж отримали схвалення і велику зацікавленість Ігоря Аполлоновича, на той час, за словами Л. Держипільського, "найактивнішого і найдієвішого члена Науково-технічної ради НПП "Гуцульщина", який попри важкий фізичний стан, спричинений хворобою, брав активну участь у всіх засіданнях ради". Книга була видана за підтримки Міністерства охорони навколишнього природного середовища України в кінці 2006р., а тому подарувати її Ігореві Аполлоновичу ми вже не встигли.

У своїй практичній діяльності викладача Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ, вчителя Косівської гімназії я разом з колегами, студентами і учнями звертаюся до краєзнавчих розвідок, виданих Ігорем Пелипейком. Він дав напрямок розвитку краєзнавства на Гуцульщині на багато років наперед. Що треба було, щоб написати історію Косова, твори про Косів, крім ерудиції? Відповідь: любити Косів і людей. Він їх любив, тому й невтомно досліджував їхні долі. Коли відкривали меморіальну дошку на будинку, де він проживав, я стояв з учнями і вчителями гімназії і думав, що це невеличка частинка подяки за зроблене ним для усіх нас.

Ігор Пелипейко на Міжнародному гуцульському фестивалі. Косів, 29 серпня 1998 року

Ярослав Матійчак

ЯК НЕВБЛАГАННО ЧАС ЛЕТИТЬ!..

Здається, не так давно ми ходили до школи, відвідували гуртки художньої самодіяльності, ганяли м'яча. А зараз?..

Ще в дитинстві я познайомився з сім'єю Пелипейків: з батьком, матір'ю, а рідний брат Ігоря Пелипейка Володимир був моїм шкільним товаришем. Мене завжди приємно вражала та атмосфера доброзичливості і взаєморозуміння, що панувала між членами цієї сім'ї. Тут завжди був на висоті культ книги, доброти, порядності, людяності і всіх чеснот християнської моралі. Ці традиції, звичаї, цей дух впливав на дітей (в сім'ї їх було четверо).

Усі ми завжди ставилися до пана Ігоря з великою повагою. Цю повагу він заслужив своїм розумом, невтомною повсякденною працею, своєю поведінкою в суспільстві.

Після 25-річної перерви нас доля знову звела з Ігорем, коли мене призначили на посаду інспектора районного відділу народної освіти Косівського району. Мені запам'ятався такий випадок. Завідуючий відділом освіти пішов у відпустку і залишив мене виконувати свої обов'язки на цей час. І тут, як сніг на голову, з обласного відділу надсилають (а це було дуже часто) багато різних форм звітів, які, напевно, ніколи нікому користі не давали. Я зразу розгубився, але за роботу взявся. Вона посувалася дуже повільно. На той час Ігор Пелипейко працював методистом районного методичного кабінету. Я звернувся до нього за допомогою. Треба сказати, що Ігор Аполлонович бездоганно знав район, школи, дошкільні та позашкільні заклади, всіх керівників закладів освіти. Робота закипіла. Дякуючи саме йому, форми всіх звітів були заповнені вчасно і, головне, якісно.

Продуктивність його праці вражала всіх і в тому числі — мене. Я не хочу когось ображати чи принижувати, але Ігор Аполлонович міг працювати за двох чи й трьох працівників. Ніколи не було потреби нагадувати йому про довідку за результатами перевірок чи якийсь інший матеріал. Все завжди було зроблено вчасно і, що найголовніше, дуже професійно, якісно. Не буду говорити про нього як фахівця з української мови та літератури, методики початкового навчання. Він тут був неперевершеним.

Кілька слів хочу сказати про тактовність, толерантність і високу педагогічну культуру Ігоря Аполлоновича. Під час фронтальних і тематичних перевірок бувало всяке. Різні люди, різні рівні підготовки,

зрештою, і різна педагогічна майстерність. Хтось заслуговував найвищої похвали і оцінки, хтось — меншого. Але траплялися й різні казуси: недосконале знання фактичного матеріалу, порушення елементарної методики тощо. На відміну від інших, Ігор Пелипейко, даючи аналіз уроку чи позакласного заходу, був дуже обережний і ніколи не принижував людської гідності, а робив усе так, що учителеві нічого іншого не залишалося, як подякувати за конструктивні прагматичні поради і настанови. За весь час моєї роботи у відділі освіти (12 років) не було жодного випадку, щоб хтось поскаржився на нього.

Аналізуючи уроки, Ігор Пелипейко особливу увагу звертав на чистоту мови, точність вживання слова, боротьбу з мовними штампами, словникову роботу.

Кожне питання, до якого торкався його творчий розум, знаходило своє висвітлення в його статтях, книгах, виступах.

Його рекомендації педагогам — це живе втілення ясної мудрості, багатого життєвого досвіду і свіжої думки.

Перу Ігоря Пелипейка належить цілий ряд блискучих за глибиною думки і формою викладу статей, в яких розв'язуються важливі і різні питання методики викладання предметів у школі та культури української мови, бо він вважав питання рідної мови, її культури одним з найгостріших, найактуальніших.

А ще Ігор Пелипейко — великий знавець рідного краю. Випущено у видавництві "Писаний Камінь" (він був одним з ініціаторів створення цього видавництва) підготовлену ним до друку книжку "Мій рідний край" (1998 р.), яка заслуговує найвищої похвали. У ній дана широка характеристика Українських Карпат:

Університетський випуск.
Ігор Пелипейко (третій зліва) серед однокурсників. Чернівці, 1952 рік

вершин, хребтів, полонин, урочищ. Читач тут може почерпнути знання про ріки, озера, пам'ятки природи, господарство, населення. За його редакцією в 1995 році вийшов довідник "Населені пункти Косівщини".

У книгах Ігоря Пелипейка — полум'яний патріотизм і гордість за свою Батьківщину, синівська любов до рідного Косова, до його талановитих людей-трударів, щире вболівання за наші справи.

Десь років 15 тому Академія наук України запросила Ігоря Пелипейка супроводжувати групу академіків у мандрівці автобусом по Карпатах. Після тижневої поїздки ми отримали зворушливо теплі слова подяки на адресу Ігоря Аполлоновича за професіоналізм і широку ерудицію у знанні Карпат, обрядів і звичаїв гуцулів.

Ігор Пелипейко — чудовий знавець фауни і флори Українських Карпат. Він знав назви більшості лікарських рослин — літературні (наукові), на латині та народні. Знав властивості рослин та які захворювання ними можна лікувати і в яких дозах вживати. У нього був

нотатник, де записано, в якому році і за який час він сходив на вершини: Піп-Іван — 2026 м, Говерлу — 2061 м, Ребра — 2007 м, Шпиці — 1866 м.

У тому ж видавництві" Писаний Камінь" в 2001 р. побачила світ дуже складна в широкому значенні цього слова праця Ігоря Пелипейка "Косів: люди і долі". Книжка-довідник про людей, які залишили добрий слід на Косівщині чи за її межами. Вона чудово ілюстрована, багата за змістом і досконала за формою.

А ще не можу не згадати такий випадок. 80-ті роки... Районна серпнева конференція вчителів у Будинку культури с. Кобаків (на той час це був один з найкращих БК Косівщини, що вміщав понад 500 чоловік). У доповіді, як завідуючий відділом народної освіти, я мав необережність висловити кілька критичних зауважень на адресу обласних організацій. На конференції, як тоді годилося, були представники районного та обласного комітетів партії. За ці критичні зауваження я був підданий нищівній критиці. Критика була тенденційна і, головне, необгрунтована. Я не виправдовувався, бо вважав це зайвим. Ніхто на мій захист не виступив, бо не хотів і себе наражати на неприємність. Пройшов певний час, і в журналі "Соціалістична культура" з'явилася стаття Ігоря Аполлоновича, в якій він, не боячись нікого і нічого, спростовує всі звинувачення, сказані на мою адресу представницею обласного комітету партії. Треба сказати, що ті часи були радянські і партійні, журнал був органом ЦК КПУ. Пан Пелипейко цього не побоявся, за що я буду йому до смерті вдячний.

За роки Незалежності з-під пера пана Ігоря вийшло стільки цікаво написаного, що цього не роблять деякі академічні інститути.

Він вів велику громадську роботу, був головою районного об'єднання Товариства української мови ім. Т.Шевченка, депутатом обласної ради першого демократичного скликання, членом обласного виконавчого комітету, членом редколегії Гуцульського дослідного інституту в Чикаго...

Був удостоєний звання заслуженого працівника народної освіти України.

Не маючи відповідної оргтехніки, необхідних умов для праці, він невпинно і наполегливо працював для нас, для народу. Його життя і творча праця нехай служать для нас усіх, для молодших поколінь дороговказом і прикладом. Самовладання ніколи не зраджувало його. Це була людина високої культури і мудрості. Завжди серйозний, уважний, розумний, тонко відчував правила доброго тону, умів розповідати захоплено, емоційно, яскраво, переконувати ненав'язливо, тактовно, мав почуття міри, знав, як привчати до книги і виховувати повагу до знань, благородство, національну гордість, самооцінку, моральну чистоту.

Завжди був чуйним до людей, відповідальним, щедрим, безкорисливим, великодушним, втіленням неперевершеної досконалості, чистоти, моральності, інтелігентості.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Тепер мені б хотілося вклонитися Вам низенько за Вашу таку потрібну працю - книжку "Плай". Вона є отим життєдайним джерелом, яке виливається в річку нашого пізнання рідного краю...

Калина Мельничук-Шпанюк, с. Іллінці Снятинського р-ну.

З листа від 16 листопада 1999 р.

Петро Лосюк

ЯК МИ ЙШЛИ ДО ГУЦУЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

З проголошенням незалежності України закономірною стала необхідність української національної (в тому розумінні, що вона задовольняє потреби нації) школи. Проте на підготовку нових програм і підручників потрібно не менше п'яти років. Створився своєрідний вакуум: старе заполітизоване потрібно відкинути, а нового ще немає.

У цей час учителі Яворівської школи відбирали все краще з народознавчого руху, що ширився в Україні (щоб не домінували окремі атрибути, як верба і калина, постоли і шаровари), і робили перші кроки до створення програм вивчення місцевого матеріалу, що назвали гуцулознавством. За допомогою звернулися до І.Пелипейка, який не тільки підтримав наш почин, але й систематизував і суттєво доповнив орієнтовну програму з гуцулознавства. Вона була опублікована в обласній освітянській газеті "Поліття".

У травні 1991 року в Яворові зібрались керівники відділів освіти і педагоги-ентузіасти з шести районів та міста Яремче галицької, буковинської і закарпатської Гуцульщини, що й започаткувало створення Гуцульської освітянської ради. Поступово вимальовувалась концепція гуцульської школи як регіональної української національної. Ігор Аполлонович обгрунтував необхідність введення в педагогічний обіг терміна "гуцульщинознавство" замість "гуцулознавство". Таким чином, гуцульщинознавство – це знання про історію Гуцульщини, природу і господарство краю, народне мистецтво, фольклор, традиції, звичаї тощо.

Зупинитись на цьому — гуцульщинознавство залишилось би тільки продекларованим. Ми йшли далі, не дивлячись на глузування скептиків і недоброзичливців. Завдяки титанічній праці І.Пелипейка в наступні роки було підготовлено і видано навчально-методичне забезпечення для вивчення в навчальних закладах гуцульщинознавства (посібники, довідники тощо). В серії "Бібліотека гуцульської школи " вийшли книжки І.Пелипейка "Плай" (книга для читання про Гуцульщину), "Флояра" (хрестоматія з гуцульського фольклору), "Мій рідний край. Природа, господарство, населення Гуцульщини", "Гуцульщина в літературі". Заснований автором цих рядків регіональний науково-педагогічний і літературно-краєзнавчий журнал "Гуцульська школа" без редагування І.Пелипейком, напевно, не побачив

Петро Лосюк у педагогічній світлиці Яворівської школи на конференції, присвяченій 80-літтю І. Пелипейка. 1 серпня 2008 року

би світу. І все це видано без жодної державної копійки.

Із метою наукового обгрунтування організаційно-педагогічних основ гуцульської школи як регіональної української національної та належного теоретичного і методичного рівня усієї літератури, що видавалась, Косівська районна рада (тодішній голова В.Мамчук) у 1994 році підтримала нашу пропозицію про створення науково-дослідної лабораторії "Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство". На рахунку НДЛ щорічне проведення науково-практичних конференцій або Гуцульських педагогічних читань. Було дано наукове обгрунтування гуцульщинознавства як розділу науки і як навчального предмета (до прикладу, є математика як наука і математика як навчальний предмет, які не тотожні).

Проведені численні презентації книжок "Бібліотеки гуцульської школи", зокрема в Національних університетах ім. І.Франка (м. Львів), ім. Ю.Федьковича (м. Чернівці) та Прикарпатському університеті ім. В.Стефаника, а також у школах та інших навчальних закладах Києва, Львова, Івано-Франківська, Коломиї. І, звичайно, в кожному районі Гуцульщини (Верховинському, Косівському, Надвірнянському та м. Яремче Івано-Франківської, Вижницькому і Путильському Чернівецької та Рахівському Закарпатської областей).

Можливо, дехто спитає: чи потрібно було все це робити? Ігор Аполлонович переконливо довів, що без місцевого краєзнавчого матеріалу виховання справжнього, а не абстрактного патріотизму, неможливе. Отже, гуцульщинознавство є важливим засобом формування національної самосвідомості учнівської і студентської молоді в Гуцульському регіоні. Це ж саме стосується й інших етнографічних регіонів України, таких як Бойківщина, Наддніпрянщина, Поділля, Полісся, Слобожанщина, Таврія. До речі, розпочалось вивчення київознавства, слобожанознавства, таврієзнавства і ін.

Крім цього, якщо бути відвертим, то й гуцулів потрібно "огуцулювати". Чому? Як літературна розмовна мова, так і гуцульська говірка засмічені "суржиком", що є наслідком русифікації. І ще, на жаль, дехто цурається того, що він гуцул. Це можливо, побоювання глузування з гуцулів, наприклад, з боку деяких косівських міщан або мешканців низинних сіл. Є і друга крайність. Деякі горяни вважають себе вищими за інших. І не за географічною висотою над рівнем моря,

а тому, мовляв що, у нас найкраща природа, найкраще народне мистецтво і т.д..

З цих та інших проблем І.Пелипейко розставив акценти в передовій статті журналу "Гуцульська школа", (1994, № 2). Автор статті вважає, що комплекс провінційності – це усвідомлення власної меншовартості, незначності в процесі соціального, культурного буття. Водночас Ігор Аполлонович застерігає від манії величності: я, мовляв, кращий за інших.

Звичайно, треба пишатися багатою історією свого краю, його чудовою природою, прекрасними мистецькими традиціями. Але цього замало. Потрібно збагачувати красу рідного краю, примножувати його надбання й усвідомити, що ми не кращі, але й не гірші за інших. Тому гуцул, а він передусім українець, повинен почувати себе як рівний з рівним і з німцем, і з американцем, і з китайцем, і з будь-ким.

І.Пелипейко переконував, що сенс гуцульської школи, як взагалі української національної, в тому, щоб чужого научатись і свого не цуратись. Хоч назва "гуцульська школа" натякає начебто на хуторянство, провінційність, але насправді це сучасна школа, де учні здобувають знання не нижчі від державних стандартів, впевнено працюють за комп'ютерами та в мережі інтернету, характеризують музику Чайковського і Лисенка, виконують гуцульські співанки, танцюють запальну "Гуцулку", грають на народних інструментах.

Тож до якої школи ми йшли понад десять років, Ігор Аполлонович пише так:" Гуцульська школа — це, власне, українська школа гуцульського регіону. Як карпатська смерека, закорінена в твердому грунті, пнеться до сонця, так і гуцульська школа, грунтуючись на народних педагогічних традиціях рідної Верховини, прагне осягти високого рівня освіти високорозвинених націй".

Краще не скажеш. Щира вдячність і шана Ігореві Пелипейку за його вагомий вклад у розвиток освіти на Гуцульщині.

"Гуцули завжди відзначалися любов'ю до дітей, дбали про гарне виховання їх. Діти в минулому здебільшого школи не відвідували, але своєрідним підручником для них був фольклор; разом з особистим прикладом батьків прислів'я. Приказки, казки, загадки, колисанки, перекази виховували у гуцулят чесність, порядність, працьовитість, волелюбність, почуття людської гідності, любов до рідного краю".

Ігор Пелипейко

Володимир Козьменчук

СКАРБ, ПОДАРОВАНИЙ ЛЮДЯМ

При народженні кожній людині доля дарує можливість розвинути і реалізувати свої природні задатки і здібності, свій талант. Повною мірою може здійснити це людина чесна, відверта, трудолюбива, готова відмовитися від примарного задля істинного багатства, людина, яка з любов"ю і повагою ставиться до всіх, хто її оточує. Поряд з надзвичайно широкою ерудицією, вродженою інтелігентністю, саме ці риси Ігоря Аполлоновича Пелипейка слугували тому, завдяки чому він став зразком педагога, науковця, управлінця, громадського діяча.

Я завдячую долі, що на початку своєї трудової діяльності у мене був такий наставник. Педантичність в роботі, вміння організувати свій робочий день, дар спілкуватися, не нав"язуючи своєї думки іншим, — це добрий приклад для всіх державних службовців.

Сьогодні, коли І.А. Пелипейка уже немає з нами, хочеться ще і ще подякувати йому за добру науку. Щире спасибі від усіх вчителів за творчий доробок, за можливість формувати власні, переконання на прикладі його поглядів, що склалися протягом нелегкого життєвого шляху.

Перейшовши на інший берег Вічності, Ігор Пелипейко залишив нам світлу пам'ять про себе й усвідомлення того, що кожен мусить звершити свою місію в житті, як звершив її він – учитель, дослідник, громадянин.

Доземний Вам уклін за все, що подарували нам, – мудрість бути людиною, щедрий талант, глибокі книги. Цей безцінний скарб залишиться з нами назавжди.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Дорогий Ігоре Аполлоновичу! З великим інтересом я, проф. Малиновський К.М., проф. Голубець М. А. та інші вчені ознайомилися з Вашою історичною монографією, присвяченою дослідникам і краєзнавцям Гуцульського краю. Дай, Боже, нам всім працювати й надалі на збереження історичної, культурної, етнографічної спадщини.

Степан Стойко,
доктор біологічних наук, професор,
м. Львів.
3 листа від 3 листопада 2002 р.

Никанор Крет

УНІКАЛЬНА ОСОБИСТІСТЬ

Ігор Аполлонович Пелипейко — особистість унікальна, щедро обдарована Богом кращими людськими якостями і рисами характеру: світлим аналітичним розумом, блискучою пам'яттю, високою інтелігентністю, хвилюючою добротою і зичливістю, завидною здатністю проникати в глибинну суть всього сущого і давати йому об'єктивну оцінку, безмежною відданістю великій справі українського національного відродження, справжнім, дійовим, посутнім, а не показним патріотизмом, глибокою повагою до людської особистості і вмінням спілкуватися з кожною людиною незалежно від рівня її освіченості, соціального статусу чи місця на ієрархічній драбині суспільства.

Напевно, не випадково в одній із своїх наукових розвідок і виділив Ігор Пелипейко ось ці моральні постулати у філософії хасидизму.

Якщо хочеш жити довго — уникай слави.

Немає місця Богові в тому, хто переповнений собою.

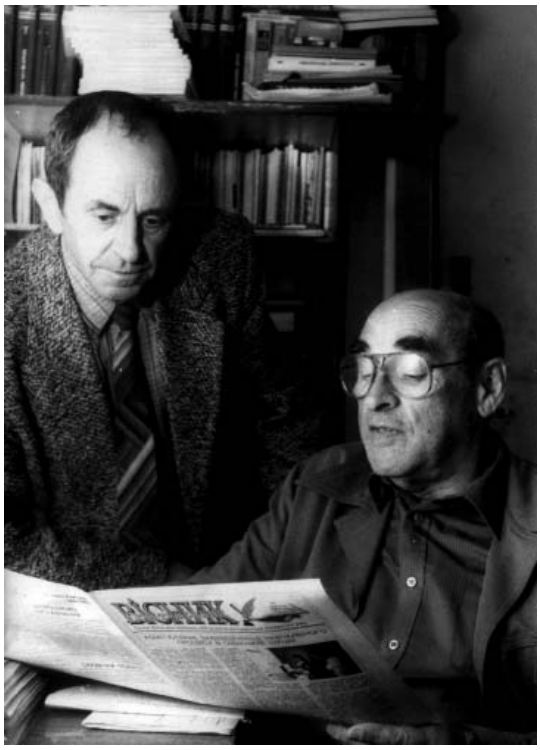
Якщо хочеш допомогти приятелеві вибратися з болота — не бійся забруднитися.

Гріх, учинений в щирому пориві, — це краще, ніж добрий вчинок, скоєний без серця.

Громадська справа, допомога людям — важливіші від молитви.

Думки ці належать основоположникові хасидизму — одній з найвпливовіших течій у сучасному юдаїзмі — Ізраелю (Срулю) бен Еліазеру.

Справжнім науковим відкриттям для нас. косів'ян, була розпо-

Никанор Крет та Ігор Пелипейко. 16 жовтня 2000 року

від І.Пелипейка про те, що на 36-му році життя Ізраель прийшов у Косів, залишивши печеру на Сокільському, і став проповідувати своє вчення євреям Косова і Кут, звідки воно почало ширитись в Україні, Польщі, Литві, а згодом і по інших країнах світу (І.Пелипейко. Косівщина – батьківщина хасидизму // Освітянський вісник. – 1998. – 31 березня).

Де добував Ігор Аполлонович такий цікавий матеріал та ще з чудовими ілюстраціями, що так прикрасили його статті, зміг би розповісти тільки він сам. Це вже — з лабораторії вченого і дослідника-краєзнавця.

Можна було б ще довго розповідати про цього невтомного трудівника, порядну, добру, скромну, терплячу, красиву душею і всебічно обдаровану людину. Бо й справді зробив він так багато для нашого вчительства, для нашої культури, для України! Шкода тільки, що в молоді і зрілі роки йому не вдалося повною мірою реалізувати свій непересічний, дарований Богом талант. Бо ж понад 40 найпродуктивніших років йому довелося жити і працювати в Імперії Зла, де цінувались не розум, не талант, не порядність, не чесність, не інтелігентність, а риси та якості зовсім іншого порядку. Хоча й у ті часи зробив він багато корисного і доброго на освітянській ниві, а його розумом охоче послуговувались перші особи в районі — партійні і радянські функціонери. Послуговувались, але водночас і побоювались та пильно стежили за кожним його кроком, не даючи піднятись вище "дозволеного" рівня. Відчували вони перед ним і свою ницість та убозтво. І це їх ще більше злостило. От якби він був сином пролетарія або принаймні хоч кухарки — то вже інша річ! Міг би не тільки вузівську кафедру, а й цілий інститут очолити та в академіки вибитись (бо ж, по Іллічу, саме "кухарчині діти" найбільше надавались до управління державою), а то ж, бачите, — син генерала УНР... Хай ще дякує, що живим залишився.

Та, слава Богу, часи ті вже позаду. І, сподіваємось, назавжди.

За плідну, самовіддану працю Ігор Пелипейко нагороджений медаллю Макаренка, а в 1993 році удостоєний почесного звання "Заслужений працівник народної освіти України". Та найвищою нагородою для нього залишалися шана, повага і любов усіх, хто його знав.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Минулої п'ятниці я одержав «Дослідники та краєзнавці...» Це дуже гарна й корисна книжка, дуже гарно зроблена... Хотів би мати ще декілька примірників...

Ентоні Амато, професор,
Університет Індіана, США.
e-mail від 9 березня 2003 р..

Лідія Онуфрійчук

ТАКИМ ЗНАЮТЬ В РАЙОНІ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА

Сьогодні ніхто з освітян повірити не зміг би в те, що були часи, коли не існувало методичного кабінету.

Природньо й те, що саме поняття "методичний кабінет" впродовж трьох десятиліть асоціювалось у педагогів району з одним ім'ям: Ігор Аполлонович Пелипейко. Так, саме Ігор Аполлонович був першим завідувачем новоствореного методичного кабінету, а потім, впродовж майже трьох десятиліть, — методистом.

Що стоїть за скромними записами в трудовій книжці: методист методичного кабінету?

Ігор Пелипейко на інспекторській перевірці в школі. 1958 рік

У районі немає жодної школи, де б не побував І.Пелипейко, не було жодного вчителя, чиї б уроки він не відвідав. Сотні кілометрів у будь-яку погоду долав пішки цей мовчазний чоловік, не нарікаючи на відсутність транспорту чи негоду. І не мало значення, який предмет, в якому класі буде сьогодні в полі зору методиста Пелипейка. Виважений різнобічний аналіз уроку з чітким, детальним переліком досягнень учнів та вчителя тактовно поєднувався із зауваженнями щодо недоліків. Характерно, що Ігор Аполлонович уникав різких та безапеляційних оцінок, а завжди наголошував на тому, шо краще було б зробити так або інакше, попробувати на майбутнє цей етап уроку побудувати по-іншому.

Однак, думку методиста високо цінували вчителі шкіл району, а схвальне слово його про роботу учня, вчителя чи школи в цілому — це визнання справжніх досягнень — підносило настрій усім.

Делікатність, тактовність, вива-

женість у діях і словах — таким ми знаємо Ігоря Аполлоновича впродовж усього життя. Але не тільки це приваблювало людей. Вражали всесторонні знання про предмет обговорення незалежно від галузі знань.

Сутність методичної роботи полягає в морі паперів, дев'ятим валом накочують звіти та інформації. Однак ніхто й ніколи не чув від Ігоря Аполлоновича нарікань на цей "паперотворчий" аспект у роботі методиста.

Чітким дрібненьким його почерком заповнені тисячі карточок систематичного та алфавітного каталогу бібліотеки методкабінету, книги обліку атестацій педагогічних кадрів району, картотеки передового педагогічного досвіду, планів, описів, протоколів, довідок, доповідей, інформацій.

Коли і як встигав він це писати, систематизувати, аналізувати? Адже у методкабінеті поруч з Ігорем Аполлоновичем завжди було не менше десятка людей, які постійно звертались до нього з запитаннями чи за порадами.

Робоче місце методиста — це не лише письмовий стіл, стоси паперів, полиці книг, а й школи району, незчисленні поїздки та перевірки.

Це вищесказане я винесла з власного досвіду спілкування з Ігорем Аполлоновичем. А тепер, працюючи в методкабінеті, часто думаю про те, і. чесно говорячи, по-білому заздрю: як уміла ця людина сказати так багато і вагомо на письмі чи усно? За багато років я зустрічалася лише із діловими записами Ігоря Аполлоновича. І тепер, коли з-під його пера вийшли нариси, замальовки, я була глибоко вражена новизною словесної палітри, свіжістю й оригінальністю кожної фрази, кожного рядка.

Притаманний І.Пелипейку лаконізм, навіть словесна "скупість", цілком компенсується вмінням точно добирати слова як широковживані, гак і з наукової термінології незалежно від того, література це чи мистецтво, точні чи природничі науки, філософія чи релігія.

І якщо комусь здається, що високе поетичне слово, мудра наукова думка десь там, за тридев'ять земель, а не в себе, вдома, то ми твердо переконані: талановиті, мудрі, високоосвічені люди поруч з нами жили і живуть впродовж століть, бо про це ми дізнались з краєзнавчих знахідок та описів І.А.Пелипейка, який гідно продовжив традиції славетних людей Косівщини.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Дякуємо за прекрасний подарунок – "Довідник" про рідну Гуцульщину, її синів-дослідників та краєзнавців... Очікуємо й інших красних книжок, дорогоцінних книжок про Гуцульщину та її інтересне минуле.

Олекса Бевка,
фольклорист, етнограф,
Румунія.
3 листа від 10 березня 2003 р.

Ірина Микуляк

ЩЕДРИЙ ТАЛАНТ ДУШІ

Кожен з нас хоча б раз у житті зустрічав справжню особистість, людину, ім'я якої не просто надовго залишається в пам'яті. Саме таким для мене і був Ігор Аполлонович. На жаль, доля подарувала мені лише декілька років знайомства з ним.

Ігор Пелипейко в час написання книги "Косів: люди і долі" 2001 рік

Прийшовши працювати в Старокосівську школу, я зацікавилася написанням історії школи. А так як в с.Старому Косові церква, де було багато документів, горіла двічі, то знайти якісь відомості про школу було майже неможливо.

Я зібрала всі існуючі матеріали в архівах, а потім звернулася до Ігоря Аполлоновича.

Згадую, що дуже хвилювалася, коли вперше заходила на подвір'я. Мене мучили думки, який він, що скаже, чи захоче розмовляти. Але як тільки я побачила перед собою Ігоря Аполлоновича, мій переляк кудись подівся. Розмову ми почали із запитань Ігоря Аполлоновича: «хто ви?», «звідки?», «де працюєте?», «хто ваші батьки?», «де вчилися?» – одним словом, я розповіла всю свою біографію. А вже після того ми почали розмовляти про історію шкіл.

Ігор Аполлонович допоміг мені скласти список вчителів, які працювали в нашій школі в довоєнний період. Я годинами слухала його розповіді. Одного разу, коли, переказуючи одну з історій, Ігор Аполлонович не міг згадати якогось факту, я сказала, що це неважливо, бо ж ніхто не буде цього перевіряти. Він образився і стримано відповів: «Ви

молода, тому вам я ці слова дарую, але запам'ятайте, що історія – це не просто наука, це мистецтво навчити прийдешнє покоління не повторювати помилок минулих поколінь. І наше з вами завдання – так писати історію, щоб в ній не було помилок. Бо на чому ж тоді будуть вчитися наші нащадки?»

...Сьогодні я вдячна долі, що одного дня наші шляхи перетнулися. Кажуть, що незамінних людей немає, та чомусь немає Сократа, другого Сковороди, Шевченка, Франка... і другого Пелипейка також не буде. Але з нами довго буде жити пам'ять про нього, про його справи, про його людяність і душевну щедрість.

ДИПЛОМ

З ВІДЗНАКОЮ

Ж № 664782

Цей диплом видано Пелипейку Ігорю Аполлоновичу в тому, що він в 1947 році вступив до Чернівецького Державного Університету і в 1952 році закінчив повний курс названого університету по спеціальності українська мова та література

Рішенням Державної екзаменаційної комісії від „26" червня 1952 р. йому присвоєна кваліфікація філолога

Голова Державної екзаменаційної комісії

Ректор (директор)

Секретар

Місто Чернівці 26 червня 1952 року.

Реєстраційний № 165

ДИПЛОМ

С ОТЛИЧИЕМ

Ж № 664782

Настоящий диплом выдан Пелипейко Игорю Аполлоновичу в том, что он в 1947 году поступил в Черновицкий Государственный Университет и в 1952 году окончил полный курс названного университета по специальности украинский язык и литература

Решением Государственной экзаменационной комиссии от „26" июня 1952 г. присвоена квалификация филолога

Председатель Государственной экзаменационной комиссии

Ректор (директор)

Секретарь

Город Черновцы 26/VI 1952 г.

Регистрационный № 165

Типография им. В. М. Молотова. Госиздат. 1951.

Диплом про закінчення Чернівецького державного університету, виданий 26 червня 1952 року

Зустріч з побратимом у Словаччині. 1997 рік

Ігор Пелипейко і Володимир Моравський.
29 серпня 1998 року

Ірина Баранюк, Ігор і Паша Пелипейки. Косів 12 червня 2004 року

Дружні обійми. Ірина Баранюк та Ігор Пелипейко.
70-ті роки XX ст.

Екскурсія в Брест. Перший зліва Ігор Пелипейко. 1971 рік

Ігор Пелипейко виступає на засіданні науково-технічної ради
Національного природного парку "Гуцульщина". 2005 рік.
Зліва направо: М.Гук, М.Стеценко, Г.Гуцуляк, І.Пелипейко, Н. Библюк, П.Лосюк

Євдокія Кобильовська

ВЗІРЕЦЬ СОВІСТІ Й ЧЕСТІ

Пам'ятаю, як зачаровувала всіх навколишня краса літньої пори 2008 року, якої не дочекався наш співвітчизник, мудрий педагог, наставник, неперевершений краєзнавець Ігор Аполлонович Пелипейко. Тоді в перший день серпня йому виповнилося б 80.

Та не судилось... Ніч з 27 на 28 червня 2006 року забрала у вічність цю дорогу всім нам людину. Тяжкої непоправної втрати зазнала вся Косівщина, зокрема наука і освіта.

Гортаю старі зошити з конспектами виступів на нарадах, семінарах і знаходжу там сторінки із записами виступів Ігоря Аполлоновича. Вони відрізняються повнотою змісту, глибиною думки.

Його лекції були цікавими, науковими, глибоко аргументованими. Хотілося запам'ятати якнайбільше, увібрати багатство енциклопедичних знань цієї ВЕЛИКОЇ ЛЮДИНИ. Його постійно турбували проблеми екології, морального й фізичного здоров'я молоді, духовності та національної гідності. Не перерахувати всього того, чим переболіло серце мудрого ПЕДАГОГА, ІНТЕЛЕКТУАЛА, ІНТЕЛІГЕНТА.

Зберігаю портрет. Із нього на мене дивляться розумні, добрі очі, які випромінюють душевне тепло, щирість. Світло душі підкреслюють складки губ у легкій ласкавій посмішці та неглибокі зморшки біля очей. Вишита сорочка, яку він завжди одягав на урочисті зібрання й свята, та видання праць про Гуцульщину свідчать про його велику любов до цього краю, людей, їх обрядів, звичаїв, традицій.

Ігор Пелипейко, 2000 рік

Обіймаючи посаду інспектора, методиста у районному відділі народної освіти, часто відвідував навчальні заклади. Багато років тому він пропонував такі форми і методи проведення уроків, які ми сьогодні «модно» називаємо новітніми інноваційними технологіями.

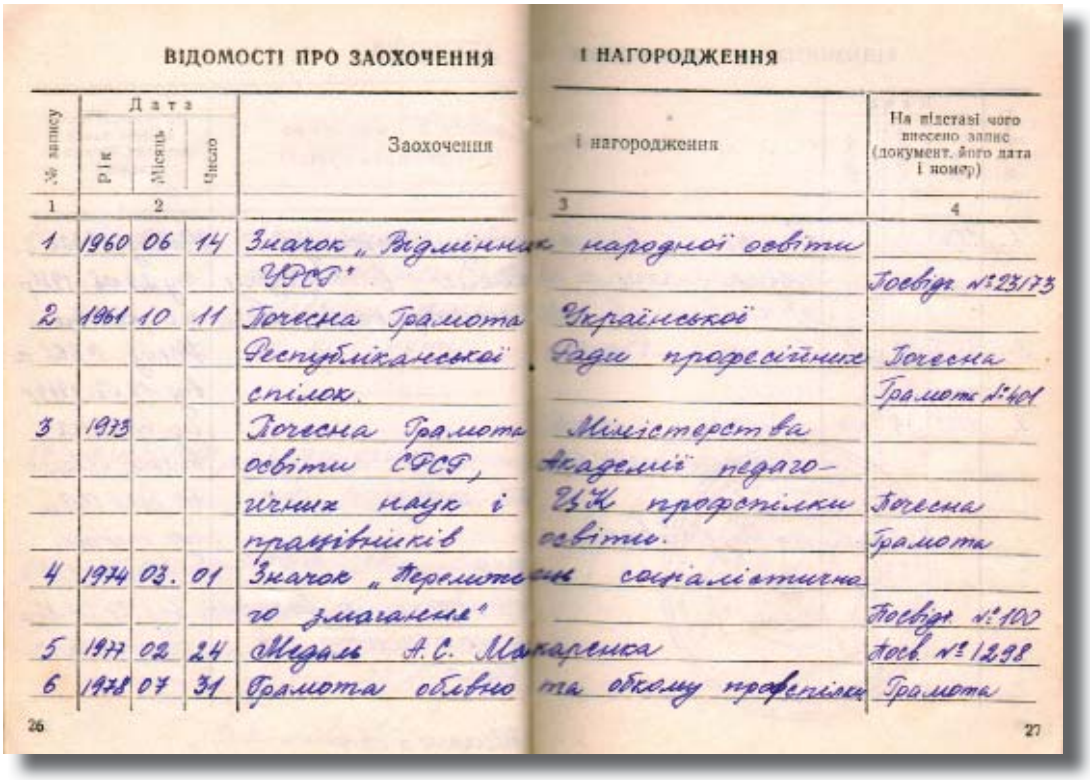
Він допоміг розкритися багатьом людям. Ігор Аполлонович і в мені побачив талант педагога, який, на мою думку, лише починав жевріти.

Це додало сил, я ніби переродилася, одержала нові знання і вміння, відчула впевненість у собі.

Тим, чого досягла як педагог, великою мірою завдячую саме йому.

– У ті радянські часи, – згадує і моя колега, заступник з навчально – виховної роботи В.В. Матичук, – перевіряючі часто ображали вчителів, інколи доходило й до плачу. Але ніколи цього не дозволяв собі І.А. Пелипейко, він ніколи не принизив учителя, знаходив слова підтримки та вказував шляхи виходу із прикрої ситуації. Ніколи ні на кого не підвищив голос.

ВЧИТЕЛЬ УЧИТЕЛІВ, що в усьому подавав приклад, гідний наслідування. ВЗІРЕЦЬ людської совісті, честі та скромності. Кожен почуває себе щасливим, хто мав можливість спілкуватися з цією чудовою людиною. Скочується сльоза, сум і гіркий щем пронизує серце, коли згадую нашого дорогого Ігоря Аполлоновича Пелипейка...

ВІДОМОСТІ ПРО ЗАОХОЧЕННЯ І НАГОРОДЖЕННЯ

№ запису	Дата: Рік	Дата: Місяць	Дата: Число	Заохочення і нагородження	На підставі чого внесено запис (документ, його дата і номер)
1	2			3	4
1	1960	06	14	Значок „Відмінник народної освіти УРСР"	Госвідд. №23/173
2	1961	10	11	Почесна Грамота Республіканської спілок.	Української Ради профспілок	Почесна Грамота №401
3	1973			Почесна Грамота освіти СРСР,	Міністерства Академії педагогічних наук і ЦК профспілки працівників освіти.	Почесна Грамота
4	1974	03.	01	Значок „Переможцю соціалістичного змагання"		Госвідд. №100
5	1977	02	24	Медаль А.С. Макаренка		Госв. №1298
6	1978	07	31	Грамота обкому та обкому профспілки		Грамота

26 27

Сторінки трудової книжки Ігоря Пелипейка

Марія Мартищук

ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА...

Двадцять три роки тому, в серпні 1987 року, мене, молодого малодосвідченого вчителя, призначили заступником директора з навчально-виховної роботи Річківської середньої школи. Пам'ятаю, як розгублено готувалась до нового навчального року, добре не розуміючи, з чого починати свою роботу на призначеній посаді. Одного вересневого дня зайшла до райвно і там зустріла Ігоря Аполлоновича. Як завжди, він привітно поцікавився моїми справами – шкільними та особистими. Почувши про мої тривоги і розчарування, запропонував свою допомогу. Щирі поради, добрі слова западали в душу, вселяли віру в себе.

Вже більше двадцяти років я керуюсь ними у своїй роботі. Мудрий наставник вплинув на формування моїх поглядів, характеру, ставлення до життя, навчив дотримуватися моральних чеснот, усі справи робити з любов'ю і на добро іншим, бути терпеливою і толерантною, пробачати маленькі недоліки і проявляти непохитність щодо великих.

Ігор Аполлонович Пелипейко був не тільки педагогом-практиком, а й педагогом-науковцем. Його лекції, статті з літератури, краєзнавства, педагогіки, психології – високонаукові і дуже цінні для нас, педагогів. А книги І.Пелипейка – це його безцінний дар людям, сплав добра й мудрості, тонкого відчуття слова і високої художньої майстерності.

Людина починається з добра... Із цими словами ми знову і знову будемо повертатися до творчої спадщини І.А.Пелипейка.

Я вдячна долі, що на моєму педагогічному шляху зустрілася ця благородна людина, яка допомогла мені пройти перші кроки по нелегкій життєвій стежині.

"Людина, – стверджував В.Сухомлинський, – народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилинкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний!"

Так, вічний слід лишив на землі Ігор Аполлонович Пелипейко.

Я переконана, що і в майбутньому ми не раз повертатимемося подумки до нашого Учителя, шукаючи поради чи підтримки у складних ситуаціях, звіряючи свій крок, свої рішення з його мудрим життєвим досвідом, з його мистецтвом навчати.

Михайло Мартинюк

СПОГАДИ ПРО МОГО ШКІЛЬНОГО ДРУГА

Ми вперше познайомились у школі, у 5 класі. Вчителька прочитала вірш "Бородіно", а Ігор розказав цей вірш напам'ять. Вчителька дала нам завдання написати короткі речення російською мовою. Я написав: "Мой батько служил в армии". Ігор написав поширене речення і отримав "відмінно", а мені вчителька поставила "3", бо мало бути "отец", а не "батько". Так зав'язалася наша дружба з перших днів навчання: я, Ігор, Славко Сальваровський і Богдан Марчук.

Ми часто приходили до Ігоря додому. До нас часом приєднувався Коцьо Лепкалюк. Дуже цікавими були наші зустрічі з батьком Ігоря. Він розповідав різні історії. Ми просили його, щоб розказав про Батурин, про Мазепу, бої під Берестечком. У Ігоревого батька була велика бібліотека: багато класичної літератури, фантастика, твори Б.Лепкого, П.Куліша. Ігор позичив мені почитати книжку "Чорна Рада".

Батько розказував простою, дохідною мовою. Ми дуже любили бути присутніми на таких "просвітних" вечорах. Батько казав, щоб ми решту прочитали в енциклопедії.

Сім'я Пелипейків дружила з професором Капієм, що жив у Косові і викладав німецьку мову в нашій школі. Ігор користувався його бібліотекою. Читаючи книгу, виписував цікаві думки, тези в спеціальний зошит.

Одного вечора батько заставив прочитати вірша Шевченка з "Кобзаря", виданого в 1916 році. Ігор читав з пафосом. Проте батько йому делікатно робив зауваження, поправляв відносно наголосу. Мені так сподобалась поема "І мертвим, і живим...", що я вирішив вивчити її напам'ять. А Ігор вже тоді знав більшу частину поеми. До цих просвітницьких занять залучались також дівчата – дочки господаря. Кожен мав право задавати запитання. Батько був високоосвіченою, ерудованою людиною. Мав широкі знання з багатьох галузей науки (політики, космонавтики, атомної енергетики).

Наші вечори проводились у вихідні дні та у дощову погоду. А у гарну погоду надворі грали у шашки, доміно, "морський бій". Ігор з батьком часто грали в шахи, і інколи перемога навіть залишалась за нашим товаришем. Любили ще грати у "хованки". Ховалися часто на польському цвинтарі за пам'ятники та гробівці. Особливо подобалось там ховатись Ігореві. З цих "хованок" він приносив часом несподівані результати. Вже тоді його ці-

кавила історія рідного краю, людей, що його населяють. Так, на гробівці він прочитав, що там похований п. Ю.Яновський, який прожив 98 років і мав 7 дітей (4 дочок і 3 синів). Найстарша з дочок жила до 78 років, а сини загинули молодими в 20-24 роки.

Сусід Пелипейків запрошував нас піти з ним у ліс по гриби. Він брав з собою тільки хлопців, але Міру (брата Ігоря) не брав. У лісі показував їстивні та отруйні гриби, вчив, як їх розрізняти.

У теплу літню погоду ходили на річку купатись. Батько просив, щоб не заходили в глибоку воду. Ми вчили Ігоря плавати.

Ігор був працьовитий, здібний, організований хлопець. Вмів заздалегідь планувати роботу. Уроки починав вивчати з найважливішого предмета, а потім переходив до легших. Відповідав завжди на тверду п'ятірку або четвірку. Любив точні науки: математику, фізику, тригонометрію. Але особливу увагу приділяв літературі і німецькій мові. Його батько був поліглотом: вільно розмовляв німецькою, російською, словацькою, польською мовами.

Коли батько розповідав якісь історії, то просив рот тримати на замку, а язик прикусити зубами. Якось я запитав у Пелипейка-батька, що таке емігрант. А він коротко відповів – це ми, наша родина.

Ігор дуже любив писати контрольні з української літератури. В нього була завжди найкраща робота в класі.

Був тихим, мовчазним, не любив галасу. Коли на перерві пропонували грати у волейбол, то відмовлявся – краще почитати книжку чи розгадувати ребуси. Був дуже слухняним і обов'язковим: батькам ніколи не доводилось просити двічі, щоб він щось зробив.

Ми всі разом відвідували концерти, присвячені Т.Шевченку, Л.Українці, І.Франку. Ігор мав феноменальну пам'ять. Міг повторити розповідь батьків чи вчителів буквально дослівно і на другий-третій день. Всі учні в класі хотіли наслідувати його.

Я скористався його методом, коли працював над дисертацією – робив виписки в окремий зошит з літератури, яку читав.

Учнівський квиток Ігоря Пелипейка

Володимир Моравський

ПОЇЗДКА В ПУТИЛУ

Будучи учасником Гуцульського фестивалю у Путилі (2004 рік), я поділився з Ігорем Аполлоновичем своїми враженнями про конференцію, відкриття пам'ятника в центрі міста до 170-річчя першого літературного класика з Буковини Юрія Федьковича, про гарну організацію святкування. Він у ці дні був хворим і не зміг поїхати на фестиваль, на який його запрошували. Коли я захоплено розповідав про красу околиці Путили, про садибу-музей поета, Ігор Аполлонович вигукнув: "Мені вже краще і цього тижня поїдемо! Дочка Оля приїхала з Києва і зможе нас повезти машиною".

І ось Ігор Пелипейко, Володимир Тутуруш і я їдемо на батьківщину Буковинського соловейка Юрія Федьковича. Про красу Кут, Тюдева, Розтік і Черемошу розповідати не потрібно, це треба побачити. Вклоняємося Тарасові Шевченку на Сокільському. Дорога до Путили через Розтоки чудова, і ми із задоволенням слухаємо розповідь Ігоря Аполлоновича (а оповідачем і співрозмовником він був чудовим), про життя Ю.Федьковича у горах, у Сторонці – Путилові, де родився і пробув свої хлоп'ячі літа.

Понад десять років, розповідав І.Пелипейко, як і Тарас Шевченко, промучився Юрій Федькович у війську. І так само вернувся хворим. Приїхав у Путилів ранньою весною 1863-го, застав дома лише недужу матір. Скинув ненависну військову форму, одягнувся по-гуцульськи (за що став нелюбимим місцевим чиновникам) – і за працю. Бере активну участь в громадському житті і всюди щиро заступається за простих людей. В цей час Федькович написав десятки поезій, оповідання "Штефан Славич", "Хто винен?", "Опришок", "Кобзар і жовніри", комедію "Так вам треба!", драму "Довбуш". З метою вивчення в школах рідної мови поет склав український "Буквар", видав "Співаник для господарських діточок".

Ми із задоволенням слухали цю "дорожню" лекцію, задавали запитання, обмінювалися думками.

Коли приїхали у Путилу, то зразу пішли на центральну площу до нового пам'ятника Юрієві Федьковичу і поклали квіти. Потім зайшли у музей-садибу письменника, де Ігор Аполлонович провів для нас екскурсію. Експозицію він знав не гірше від екскурсовода.

Ця поїздка залишилась у мене світлим спогадом про Ігоря Аполлоновича Пелипейка на все життя.

Аліса Мудрицька

У ГЛИБИНІ ЙОГО ЗНАНЬ НЕ МОЖНА БУЛО ВТОНУТИ, В НИХ ХОТІЛОСЯ НАВЧИТИСЯ ПЛАВАТИ

серпня Ігорю Аполлоновичу Пелипейкові виповнилося б 82 роки. Незамінних людей немає, стверджують циніки. І показують рукою у бік кладовищ, мовляв, он скільки їх, незамінних, лежить, а Земля продовжує обертатися, життя триває... Що на це відповіси? Та й чи треба відповідати?

Для Косова і Гуцульщини втрата такої особистості, як Ігор Аполлонович Пелипейко, схожа на пожежу в Александрійській бібліотеці – так і хочеться схопитися за голову і бідкатися: скільки знань і цікавих задумів пішло в небуття! Розумієш, що залишилися інші книгозбірні, не менш цікаві і великі, але від цього не стає легше.

Якби мене попросили виокремити, на мій погляд, кілька найбільш помітних, яскравих і важливих рис характеру Ігоря Аполлоновича, я відзначила б такі: розум, далекоглядність, ораторський хист, скромність, хоча їх було набагато більше.

РОЗУМ. Високу освіченість, широку ерудицію, величезний багаж набутих знань мають багато людей. Є такі унікуми і в нашому районі. Але розум І.А.Пелипейка вирізнявся з-поміж інших. Вже через кілька хвилин спілкування з ним члени делегації з Польщі починали свої звертання до Ігоря Аполлоновича так: «Пане професоре». Що ж у ньому було особливого? Найбільш промовисту відповідь можна дати словами Ігоря Суркіса, які він сказав на адресу іншої легендарної людини – Валерія Лобановського: «Коли з ним (Лобановським) розмовляєш, починаєш відчувати себе цілковитим дурнем». Напевно, саме так почували себе чимало людей, яким доводилося вести бесіду з І.А. Пелипейком. Варто було їй стати глибшою, від загальних тем перейти до конкретики, і вже через п'ять хвилин співрозмовник із відчуттям пекучого сорому починав розуміти, що не знає більшості імен, які щойно почув, багатьох книг не читав, а історію пам'ятає на рівні знакових віх на зразок світових воєн і революцій. Але – і в цьому весь І.А.Пелипейко! – в глибині його знань не можна було втонути, в них хотілося навчитися плавати. Ігор Аполлонович не був ерудованим снобом, який вивищував себе над людьми, принижуючи їх. Він був і залишався Учителем, який прагнув передати якомога більше своїх знань іншим. Після розмови з ним хотілося піти додому і розгорнути розумну книжку. Він був схожий на джерело, яке тече зовсім поряд, майже на узбіччі, і щиро, до-

Біля Музею Ярослава Галана. Перший справа Ігор Пелипейко. 1960 рік

брозичливо припрошує: підійди до мене, напийся.

ДАЛЕКОГЛЯДНІСТЬ. Українців часто називають нацією з хуторянською психологією. Щось у цьому є. Спробуйте якось знічев'я знайти у місцевій і столичній владі людей, які мислять стратегічно, тобто знають, що треба зробити і як має бути в селі, місті, районі, країні бодай через 10 років. Я, наприклад, таких людей практично не бачу. Ми, українці, живемо якщо не сьогоднішнім днем, то принаймні роком, політики – від виборів до виборів. Ви ніколи не звертали увагу, чого зичать у нас за святковими столами: зустрітися, дожити «відтепер – за рік». Що буде далі, нас ніби й не цікавить – як Бог дасть, так буде (ще одна улюблена приказка українців). Але ж є й така: «У Бога нема інших рук, окрім наших».

І.А.Пелипейко вмів мислити не лише категоріями сьогодення. У період конфесійних чвар між православними і греко-католиками, коли мріялося лише про одне, – щоб віряни нарешті помирилися, Ігор Аполлонович говорив про інше – про необхідність створення Єдиної Помісної Української Церкви, звертав увагу на активну діяльність в Україні Російської Православної Церкви, яка, застерігав, могла становити небезпеку для нашої незалежності.

Пам'ятаю, як на кількох нарадах І.А.Пелипейко просив міську і районну владу більш зважено підходити до видачі дозволів на приватизацію земельних ділянок у нашому місті і пояснював чому. Він розповідав, що у Косові, під землею, є багато соляних шахт, які можна перетворити в оздоровниці, в унікальні туристичні об'єкти. «Якщо все дозволимо приватизувати, до цих шахт потім не доступимося», – попереджав він. Помер Ігор Аполлонович, і про соляні шахти під Косо-

Ігор Пелипейко у Словаччині. 1997 рік

вом ніхто й не згадує. Здається, що крім лісу, в нас і проблем інших немає.

ОРАТОРСЬКИЙ ХИСТ. Свого часу я працювала на радіомовленні, доводилося часто бувати на різних офіційних заходах, записувати на магнітофон виступи доповідачів. Змінювалися теми нарад і конференцій, а доповідачі залишалися ті ж. Я вже вивчила багатьох, декого ніколи не записувала, бо знала: навіть якщо ця людина говоритиме годину, нічого розумного і логічно зв'язного з її виступу не візьму, бо його там просто немає і бути не може – перевірено часом. Ігоря Аполлоновича я записувала завжди, від першого до останнього слова. Це були своєрідні майстер-класи ораторського мистецтва: мало слів і багато змісту, тезисно (можна було план виступу складати), з живою інтонацією, дуже грамотно зрештою. Це було завжди розумно, доречно, слушно, цікаво, свіжо. Я часто згадую виступи Ігоря Аполлоновича, коли чую нині з трибун нагромадження слів, у яких важко віднайти логіку, раціональне зерно, а то й узагалі якусь думку.

Готувати з ним інтерв'ю було одним задоволенням – можна було сміло записувати кожне слово по порядку – потреби щось змінювати, переставляти місцями, викреслювати зайве не було. Виразною інтонацією та паузами він навіть розділові знаки «вказував». Пам'ятаю його останній виступ – 18 травня 2006 року. В районній бібліотеці представники інтелігенції міста обговорювали підготовку до відзначення 150-річчя від дня народження Івана Франка. Ігор Аполлонович був уже дуже хворий, мені здалося, що йому важко сидіти. Але він щиро цікавився розмовою, переймався нею, вніс кілька слушних пропозицій. Сказав, що підготував збірник тво-

рів Івана Франка, в яких містяться спогади про перебування Каменяра на Гуцульщині, заінтригував: ці спогади дуже цікаві, але малодоступні. А потім було кілька тихих стомлених слів: «Хотів видати цей збірник, але не знайшов зацікавлених».

СКРОМНІСТЬ. Мало хто знав про те, що Ігор Аполлонович Пелипейко воював, брав участь у Словацькому національному повстанні, був в'язнем концтабору. А не знали тому, що він про це практично не говорив. Принаймні я не чула, щоб сам починав таку розмову. Мовчав. Стояв на День Перемоги біля Косівського Меморіалу слави, але ніби і на ветерана не був схожий. Не було в ньому отієї маскарадної показушності з брязканням нагородами, більшість з яких не бойові, а ювілейні, не було схильності до переодягання у військову форму, демонстративного биття себе у груди з вигуками: «Та ми… вас… захищали!». Я не хочу нікого образити – мої діди теж воювали. Я просто пишу про скромність.

Яким мені запам'ятався Ігор Аполлонович Пелипейко? Дуже інтелігентним, дуже розумним, відповідальним, витриманим, толерантним, небайдужим.

Колись моя бабця казала нам, онукам: «Діти, коли я помру, деколи буду до вас приходити. Але ви мене не бійтеся. Я тихенько сховаюся за вугол хати і подивлюся, які ви стали, як живете».

Я не знаю, чи є щось там – по той бік життя. Якщо є, вірю: Ігор Аполлонович часто приходить до нас. Поважно проходжується міськими вуличками, ґречно піднімає берета на голові, вітаючи зустрічних знайомих жінок, і уважно дивиться: які ми стали, як живемо. Постараймося його не розчарувати.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Ваш "Плай" я переглянув докладно – це дуже гарна книжка, солідно опрацьована.

3 листа від 8 грудня 1997 р.

Щиро дякую за лист і книжечку ["Мій рідний край"]. Вона робить дуже гарне враження.

3 листа від 14 вересня 2000 р.
Юрій Луцький, професор,
м. Торонто, Канада.

Микола Васкул

РОЗП'ЯТИЙ ЛЮДСЬКОЮ БАЙДУЖІСТЮ

Ні, це не до месійності! Хоча Ігор Аполлонович мав багато чеснот, котрі через безкорисливу любов до людей осідали в помислах та ділах його друзів і знайомих. Це не в пошуках кумира, щоб здійснити святотатство. Тут розп'яття – присуд глухій, сліпій, напівмертвій громаді, що не відкрила свою душу на поклик до власного пробудження.

Чи не занадто – «розп'ятий»? Адже до життєвої межі Ігоря Пелипейка підвела невиліковна хвороба, котра день у день нагадувала про свої переваги над людським тілом, але яку він умів ігнорувати належним тільки йому оптимізмом та стійкістю. Сумно, однак «розп'ятий» – то занадто м'яко.

Доля дарувала Пелипейку немало життєвих випробувань. Вже дитинство запророкувало йому «льос» мандрівника, відірвавши від пуповинного краю, що ненадовго прихистив «генерала – покутника» Аполлона Пелипейка та його родину в обіймах «мачухи» Польщі. Дорога до міста Косова від міста Дмитровичі Берестейського повіту, де народився п. Ігор, тривала десять років. Що віднайшов десятирічний Пелипейко у цьому куточку гуцульського краю, який залишився йому вірним через всі наступні роки, сказати важко. Але чого це я? Вірність – це та риса, яка наповнювала єство Ігоря Аполлоновича, котра не дала йому зійти на життєві манівці перекотиполя.

Отримавши цілий набір випробувань в дитячо – юнацькі роки, на власному досвіді відчувши смак чужинства, голоду, воєнного лихоліття, усвідомивши безмежжя доленосних шляхів в ілюзії реальності, Пелипейко чітко знав, де заховані цінності окрилюючі, цінники людської порядності, які вибрав за визначальні для свого майбутнього.

Його свідомим вибором стала педагогічна нива, професія філолога, знавця рідної мови і літератури. Який невибагливий вибір, але який значущий для можливості залишатися в колі генетичної цілісності, навіть в часи чужинського ґвалту через русифікацію та космополітизацію!.. Чим не крок провидця? Вчинок на межі геройства, адже, маючи в біографії «мітку» сина петлюрівського генерала, без вагань стати в ряди неприхованих українолюбів – треба мати відвагу. Хоч від посвяти нікуди не дітися, хтось мусив продовжити справу батька і боротися за гідність роду, пробуджувати повагу до рідного слова – головної сакральної вервиці – оберегу народу від загибелі.

У післявоєнні роки, заскочена ейфорійним екстазом від перемоги над собі подібними, більшовицька машина нищення особистостей запізнилася, щоб відмежувати Пелипейка від університетської освіти. Зненацька пробуджена відблиском таланту і глибоких знань Вчителя, за яким потягнулася шкільна юнь, як на Волині, так і в Косові, знаючи, що вчитель може виховувати не тільки словом, але й поглядом, усмішкою, порухом голови, впевненістю ходи, компартійна система, без вагань, відмежувала Ігоря Аполлоновича від теплого, щирого прихистку, освітленого дитячими очима, наповненого відданими, без похабства підступу дитячими серцями.

Його «підвищили», помістивши у середовище особливої опіки КДБ, де на передовій лінії ідеологічного фронту було багатенько прислужників та інформаторів. Але Пелипейко і тут робив свою справу чесно і безстрашно, підтримуючи посвіт учительського таланту і повстаючи тільки йому характерною невблаганністю проти недооосвіченості, байдужості, безликості. «Вчителем вчителів», «Сонячною людиною» величали його друзі. Для багатьох він був взірцем інтелігентності та мудрим наставником – гуманістом, якому Бог дарував талант вести за собою. Хоч у середовищі згубного потягу до матеріального, що ґрунтувалося на псевдоідеологічних постулатах, вірними сіячу духовних чеснот залишалися одиниці. І страшнішими від ворогів ставали байдужі, бо саме у їхньому колі куються цвяхи та списи.

Ігор Аполлонович Пелипейко мав здатність дивитися на кілька кроків вперед та старався свої бачення оприлюднити, дбаючи про справи суспільні, даючи можливість громаді оминути колапс прорахунків. Та «білому птаху» тяжко вжитися у середовищі блуду і чорноти, які взяли на свої рамена багато тих, кому судилося йти попереду. І танули в колі "будете слухати та не почуєте..." життєстверджуючі настанови, котрі були для будівничих, а не для руйнівників.

Пишу ці рядки і відшукую в пам'яті сокровенні хвилини спілкування із цією Великою Людиною. На відстані в чотири роки непоправної

Біля музею Івана Франка в Криворівні.
У першому ряду перший зліва
Ігор Пелипейко.
1954 рік

втрати ще нічого не забулося. Тільки щемить порушена струна болю, ніби перед прощею. І ось визріває жадана постать доброзичливого, мудрого, безкомпромісного, щирого правдоборця, який невтомно служив світлу, оберігаючи власну і національну велич.

Добродій Пелипейко у всіх починаннях, що мали за мету означити українців як державницьку націю, а гуцулів як колоритну самобутню етнічну спільноту, був першим. Не задля образи, а в ім'я правди: лиш тільки Ігор Аполлонович вручав у чиїсь руки зроджену його талантом справу, так відразу вона маліла, обростала чиїмось амбіціями, використовувалася для реклами їх «величності» чи для реалізації приватних політичних або економічних інтересів. І кувалися цвяхи для розп'яття...

Признаюся, мене особливо роззброювала толерантність мого візаві щодо його недоброзичливців. "Любіть ворогів своїх" – ця Господня настанова жила в його світогляді. До сьогодні, прости Господи, тягарем в моїм життєвім набутку животіє образа на тих, хто зрадив Пелипейка у час виборчої кампанії 1990 року. "Шоблотворці" принизили порядність і глибину пізнань Народного Академіка, піднісши до рівня засадних цінностей ще не зродженої Української держави образи, наклепи, крикоманію та гастролерство. Та ошукана громада Косівщини мовчала і благоденствувала. Пророків у своєму краю не шанують.

Будучи довіреною особою Ігоря Аполлоновича, я безжально і наполегливо "зливав" йому інформацію про фарисейство "друзів", а він тільки невинно посміхався і заспокоював мій запал: "То все уроки, Миколо Григоровичу, то уроки... Ми – першопрохідці, а люди мають право змінюватися на краще". І була якась пауза. На мить Пелипейко поринув у роздуми. Напевно, він хотів сказати про небезпеки змін на гірше і про людську байдужість, але не сказав...

Полохливі, занурені у пошук виправдань та манірності перед віяннями часу минають роки. Забуваються втрати, мізерніють набутки. На щастя, не всі. Десь у середині 90-х у Яблунівській середній школі, де я викладав історію, проводився якийсь захід. Участь в його проведенні брав Ігор Аполлонович – неперевершений інтелектуал та оратор від Бога. Завершення заходу, як годилось, мало своє продовження, як тепер модно казати, «за кавою». Як організатору заходу, запрошувати на «каву» випало мені. І коли я виголосив уклінне прохання, Пелипейко іронічно «врубав»: «Ну, звичайно, це ми вміємо організовувати найкраще». І як зазвичай, не пригубив жодної краплі трунку. Хтось із присутніх намагався звести гостя, рекламуючи алкоголь як засіб для покращення апетиту і т.д., на що він чемно зауважив: «Дякую, але не робіть мені аж так добре». Ніби вже передчуваючи, скільки «чудес» натворить українська громада посередництвом оковитої, зводячи нанівець всі світлі наміри, топлячи гідність, віру та генетичну довершеність. Чи навчиться інтеліґенція – духовна надія України – оберігати себе і громаду від затяжних похміль? Питання, яке цілить прямо в серце небайдужого, приреченого на розп'яття.

І тут, немов із захмарного піднебесся, відчутними ляпасами лягають нереалізовані настанови, залишені цією неповторною людиною, для нас, байдужих його сучасників. Десь загубилося відчуття власної

тимчасовості та бажання творити і діяти сьогодні, бо завтра... Зрозуміло – на все свій час, але час для самооцінки, для духовного росту, для творення добра і реалізації настанов своїх попередників мусимо знайти тепер. Адже ми отримали безцінний урок, виписаний долею Пелипейка, і чи не найголовнішу настанову від Вчителя: "Великою загрозою сьогодні й завтра для нас буде ота проклята "мудрість": "Моя хата скраю". Тож не забуваймо дороги на майдани, не дурімо себе, що вже можна залізати на піч у своїй хаті, що стоїть скраю...".

А тепер, можливо, і недоречно, але хочу передати на збереження цієї книги рядки посвяти, що вирвалися із душі відразу після того, як отримав повідомлення про смерть добродія Ігоря. Зрозуміло, до байдужості вона не має будь – якого стосунку. Та це післямова.

У ніч з 27 на 28 червня 2006 року відійшов у світ праведників Ігор Аполлонович Пелипейко – знаний і шанований за працю і талант, щирий Українець, мудрий педагог, неперевершений краєзнавець, взірець інтелігентності.

Серед нас не стало ЛЮДИНИ, до якої збігалися ниточки зі всього інтелектуального життя районної громади, ЛЮДИНИ, яка вміла без повчань – власним прикладом і мудрим словом утримати багатьох від розчарувань і зневіри, ЛЮДИНИ, котра випромінювала душевне тепло і щирість, біля яких зігрівалися і насичувалися сотні шукачів душевного комфорту, НЕПЕРЕСІЧНОЇ ОСОБИСТОСТІ, що у часи блуду й агонії матеріалізованих похотей, залишалася світильником моральності, духовності, вірності і національної гідності.

Відкриття меморіальної дошки на будинку по вул. Гоголя, 25 в м. Косові. Зліва направо: Микола Васкул, Лідія Онуфрійчук, Аделя Григорук, Василь Курищук, Богдан Радиш, Ярослав Матійчак, Володимир Тутуруш. 24 березня 2009 року

Важко уявити, що світ обіднів на Пелипейків погляд, якого не витримували ні одні підступні очі, на його слово, в якому віддзеркалювалися не тільки енциклопедичні знання, але, насамперед, її величність правда, на його голос — мистця-оратора, звучання якого заставляло

замовкнути найцинічніших, а логіка вислову роззброювала опонентів миттєво. Найголовніше – у прощанні з Ігорем Аполлоновичем ми втратили джерело безкомпромісності і правдивої Любові.

Дорогий наш краянине, вірний соратнику, ніхто з тих, хто знав Вас ближче, хто мав щастя спілкуватися, співпрацювати, не повірить у те, що зморене невиліковною хворобою тіло своєю тлінністю зможе винести присуд Вашій духовній монолітності. Для Вас і для таких, як Ви, Господньою Справедливістю заготовлено гідне місце у світі непідкупності, гармонії і вічності. Але навіть, знаючи про це, душі Ваших друзів точить туга, під серцем зароджується сльоза втрати. Вони невідворотні, як і прощання з тілесним образом, котрий завершив свою земну місію. А те, що зароджене у глибинах сердечності, не тимчасове. Наш біль переросте у пам'ять – щиру і вічну. Це, напевно, найбажаніше для Вас, бо невмирущий Монумент Мудрості і патріотизму Ви будували своїми талантами. Після Вас вдячними дітьми залишилися книги: авторські, відредаговані чи впорядковані статті і виступи. Вашим навчанням і порадами ще довго будуть жити учні, діти, онуки й правнуки.

Ви з гідністю відкрокували виміряну долею життєву стежину. За неї не соромно, не пектиме совість Ваших потомків і друзів. То спасибі Вам за вміння Жити!

Ви не шукали легких доріг, Ви не розмінялися на дрібниці, Ви не зійшли на манівці, Вас не упокорили приваби цього світу. То спасибі за вміння бути Білим Птахом серед сірості і богозневаги.

Простіть, що, як завше, ми вишукуємо добрі справи і заслужені слова із запізненням. Хоч, може, – це істина. Бо у світі величаємо, переважно, людей тимчасових. І тільки на крутозламі вічності визріває усвідомлення справжньої величі і ваги втрати.

Сьогодні вона для нас непомірна. Із громадою Косівщини, із рядів якої волею смерті вилучений найкращий її представник, сумують Карпати, котрі ще не стерли слідів свого дослідника із стежок, ридають росами захищені Пелипейковими пересторогами квіти і рідкісні кущі й дерева.

І ти, сучаснику, зупинись, схили свою голову, обдивись навколо, зазирни в обшири власної душі, послухай – можливо, не так бринить твоя життєва струна. Налаштуй її на Божий лад, допоки ще не всі носії чистоти залишили землю.

Запам'ятай, що за такими особистостями, як блаженної пам'яті Ігор, плачуть не тільки рідні та друзі, за ним плаче небо та сумують зорі.

Вічної пам'яті Вам, Ігоре Аполлоновичу, та Божого милосердя.

"Декілька років тому заповзятливі господарники задумали знести цілу гору – знаменитий Писаний Камінь, перетворивши її з допомогою вибухів на велетенську купу будівельного каменю... Лише енергійні протести громадськості врятували цю перлину Українських Карпат".

Ігор Пелипейко "Мій рідний край"

Святкування 150-річчя від дня народження Михайла Павлика в Коломийській гімназії. Ігор Пелипейко, Богдан Радиш, Василь Рябий. 2003 рік

Ігор Пелипейко виступає біля пам'ятника Михайлові Павлику в Косові, на святкуванні 150-річчя письменника. 17 вересня 2003 року

Презентація наукового доробку вченого в Косівському інституті прикладного і декоративного мистецтва.
Ігор Пелипейко, Аделя Григорук. Листопад 2005 року

Зустріч з учнями Косівської ЗОШ № 1

Дмитро Арсенич

НЕВТОМНИЙ ШУКАЧ НОВОГО

Найважче писати спогади про людей, які вже у вимірах вічності.

Писати про Ігоря Аполлоновича Пелипейка можна багато, адже він – не посередня особистість, а людина енциклопедичних знань, без перебільшення – неофіційний академік. Зрештою, за званнями він ніколи не ганявся.

Смерть Ігоря Аполлоновича стала втратою не тільки Гуцульщини, Прикарпаття, але й цілої України. Хоч втратою Гуцульщини насамперед. Лишити по собі такий слід і таку добру пам'ять, які залишив Ігор Аполлонович, вдається небагатьом. Все, що зробив наш вчений, – вагомий і багатовимірний внесок у рідну культуру. Наука, література, мистецтво, освіта, краєзнавство тощо завжди привертали увагу одержимого шукача чогось нового, свіжого, і до того ж побаченого по-новому.

Не знаю, скільки книг написав І.А.Пелипейко, скільки сотень статей надрукував у збірниках, журналах, газетах, але певен, що це добрий доробок, який довго служитиме рідному народові, що мав такого працьовитого сина. Його творчість справляла подиване враження компетентністю, виваженістю, глибоким знанням тієї чи іншої теми. Переконливість аргументів і доказів, як мовиться, була залізною. У його працях видно екстракласного професіонала, а не рядового аматора.

...Про пана Пелипейка я чував, та знайомі ми не були. І ось – отримав лист від нього, що готує довідник

У серце увійде лиш те, що йде від серця.

Жан-Жак Руссо

"Гуцульщина в літературі", де поміщає довідку і про мене, тож хай надішлю, що і де друкував. Це було для мене несподіванкою. Пізніше ми зустрілися, і я побачив, яка це розумна, тактовна, обізнана людина. Очі Ігоря Аполлоновича світилися мудрістю і щирістю. Він умів кожного вислухати, допомогти добрим словом.

Коли у 1997 р. вийшов довідник "Гуцульщина в літературі", упорядник подарував його мені із надто теплим автографом: "Мужній людині, талановитому поетові Д.Арсеничу". І підпис. Я зрозумів, що п.Пелипейко знає про мене більше, ніж я гадав. А щодо "талановитого поета" – то це було заохочення на майбутню мою творчість. У цьому збірнику подано короткі довідки понад 450 персоналій. Приводжу цифру для того, щоб зрозуміти, якою копіткою була праця упорядника. Це лише один штрих. А так було в усьому, за що брався невтомний Ігор Аполлонович. Кілька разів я приходив додому до нього. Приносив рукописи своїх поетичних книжок, які готував до видання. Я просив прочитати і, якщо сподобається, сказати своє слово у передмові. Коли через тиждень-два приходив знати думку критика про мій рукопис, він після привітання казав: "А Ваші поезії добрі. Передмову я написав. Коли щось не так – поправте, коли з чимось не згідні – викресліть". Така ерудиція і така тактовність! Та викреслювати не доводилось, все було "саме так".

До трьох моїх книжок поезій: "Стозвуки" (1999 р.), "Рух зірок" (2002 р.), "Літо-літечко" (2003 р.) – Ігор Аполлонович написав вступне слово. Лишаюся йому вічно вдячним.

Схиляю голову перед його Іменем і перед його талантом.

Ігор Пелипейко за роботою, 2006 рік

ТУЖИТЬ ЛІТО

Світлій пам'яті
І.А. Пелипейка

Тужить літо. Десь зітхають трави.
Десь зітхають міст і сходи навіть.

Тужить літо. Червень заголосить,
Засумують Рибниця і Косів.

Схлипнуть десь флояри і трембіта...
На яку Людину менше в світі...

Хтось приїде в Косів – Вас не стріне.
Тужить літо, хоч пропахле сіном...

28.07.2010р.

Аделя Григорук

ЙОГО ЗАБУТИ НЕ МОЖНА

Про Ігоря Аполлоновича Пелипейка як про дослідника Гуцульщини і людину не можна говорити однозначно. Як і його науково-дослідницька спадщина, що вмістила в себе найрізноплановіші розвідки з історії рідного краю, літератури, мистецтва, фольклору, етнографії, так і особисте життя його не вміщується в якийсь один чітко визначений контур.

Найперше, що кидалося у вічі в цій неперечісній людині, – це громадянська й моральна позиція: переконаність українця-патріота у невід'ємному праві на суверенність власної держави й несхитність і послідовність кожної миті у своєму власному житті відстоювати цю переконаність. Саме ці риси, на мій погляд, були тими непорушними, міцними підвалинами його характеру, які не здатні були схитнути жодні політичні землетруси, несприятливі збіги обставин чи банальні кон'юнктурні презенти, які не раз йому пропонували „власть імущі". Не було в ньому нудної одноманітності, набридливого менторства чи фанатичної прямолінійності. Ігор Аполлонович був дивовижно розмаїтий у проявах своєї багатої індивідуальності. Керований невситимою допитливістю дослідника, він завзято, як юнак, у далеко вже не молодечому віці піднімався на Карпатські вершини, вивчаючи унікальні екземпляри гірської флори і фауни, із сумом констатуючи руйнівні наслідки впливу на природні ресурси нашої недалекоглядної діяльності. Він досконало знав говірку кожного гуцульського села, хоча родом був із зовсім іншого краю, тонко розумівся на особливостях унікальних місцевих ремесел, добре знав усіх знаменитих народних майстрів, провів із ними не одну годину в ґречній задушевній бесіді.

Був мудрий, мов Сократ, у серйозній філософській розмові, відвертий і переконливий у промові з високої офіційної трибуни, принциповий і безкомпромісний у своїх численних публікаціях на „гарячі" теми. З його авторитетною думкою рахувалися всі: і ті, хто любив і поважав його, і ті, хто ненавидів і заздрив (були й такі).

Про Ігоря Аполлоновича можна сказати: це тип невтомного трударя на ниві українського національного відродження, людини взірцевої шляхетності і доброго серця, суворого поборника усякого зла.

І.Пелипейко мав багато друзів, і не лише в Косові й Україні, але й у Польщі, Чехії, США, вів широ-

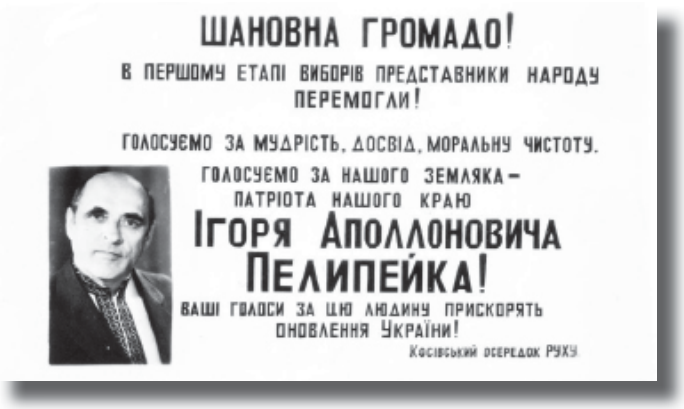

Ігор Пелипейко. Косів. 16 березня 2004 року

ку кореспонденцію з ученими, що досліджували проблеми історії та культури Карпатського регіону, друкувався в знаних у світових наукових колах виданнях. Діапазон наукових зацікавлень Пелипейка був надзвичайно широкий, він володів енциклопедичними відомостями з багатьох галузей людського знання. Міг бути професором будь-якого університету, інтелектуальною окрасою поважних філологічних кафедр. Однак через „неблагонадійне" походження й „нерадянський" спосіб мислення есесерівська влада не дала йому можливості реалізуватися як університетському вченому. Все ж написані й опубліковані Ігорем Аполлоновичем краєзнавчі й літературознавчі праці, історичні дослідження стали поважним надбанням української науки, її невід'ємною компонентою.

До нього, як до мудрого світильника , тягнулись ті, хто шукав себе в собі, сподівався на підтримку чи пораду, ті, хто робив перші (і не перші також) кроки в літературі та мистецтві, до нього йшли студенти за консультаціями, за матеріалами. І він ніколи не скупився на добре слово, приязну усмішку, уважну розмову. Роздавав усім книги, радіючи, що вони потрібні. Роздавав себе людям.

Особливо запам'ятався мені той час, коли в 1990 році І. А. Пелипейко кандидував до Верховної Ради України першого демократичного скликання. Мені тоді довелось бути його довіреною особою. Численні поїздки в найвіддаленіші села Косівського і Верховинського районів, тисячі людей, які спрагло чекали правдивого і сміливого слова. Ігор Аполлонович просто й відверто розмовляв з людьми, відповідав на їх непрості запитання. На цих зборах і велелюдних вічах повною мірою виявився його український патріотизм, безмежна щирість і незрадливий характер. Пам'ятаю, як в „червоних Кобаках" налаштована комуністами досить-таки численна група намагалась зірвати зустріч, називаючи нас „недобитими бандерівця-

ми". Ігор Аполлонович, виявляючи дивовижний ораторський хист, зумів опанувати аудиторію і швидко позбавити своїх опонентів, як їм здавалось, неспростовних аргументів.

Однак були й інші зустрічі: в Кутах, Рожнові, Яблуниці, Ільцях, Замагорі, Красноїллі, Криворівні, де люди плакали від зворушення і радості, що дочекались-таки інших часів. Особливо незабутніми стали такі розмови з нашими земляками, які на 25, 15, 10 років були засуджені й вивезені з України. Багато з них нещодавно повернулись із Сибіру, Казахстану, з Донбасу в рідні краї. Важко передати словами враження від бесід із ними, а особливо з їх дітьми, народженими на чужині, які не зовсім добре або й зовсім не розмовляли українською, але в серцях своїх мали велике почуття палкої любові до України. Під час таких розмов я не раз бачила, як Ігор Аполлонович непомітно змахував з очей сльози. У передвиборчій кампанії народився й новий, політичний фольклор й Ігор Аполлонович став його героєм. У мене збереглися листівки з коломийками такого змісту:

Щоб були у магазині
Сало і ковбаска,
Голосуйте, добрі люди,
За Пелипейка, будь ласка.

У час суцільного дефіциту й порожніх крамничних полиць рядки про сало й ковбаску, погодьтеся, були справді-таки актуальними.

Але складалися й „ліричні" тексти. Школярі в Криворівні дружним речитативом озвучили такий фольклорний новотвір:

Щоб в садочка України
Співав соловейко,
Голосуємо, гуцули,
Всі за Пелипейка.

На що Ігор Аполлонович, характерно посміючись, мовив:

– Дивись, ніколи б не подумав, що можна соловейка заримувати з Пелипейком. Народна творчість – дивовижа!..

...Ігоря Пелипейка непокоїли важливі державні справи. Як переконливо він викладав у публічних заявах у пресі, у зверненнях до Президента України, до Голови Верховної Ради свої міркування стосовно статусу української мови як єдиної державної, ядерного роззброєння, екологічних проблем, політичної реформи!..

Не знаю, скільки сторінок треба, щоб написати про Ігоря Пелипейка все добре, чого він заслужив. Ці сторінки безумовно ще будуть написані. Хочеться нині сказати, що втрата Ігоря Пелипейка дуже гостро й відразу відчулася в громадському й науковому житті краю. Він був справжньою людиною, щирою і доброю. Такої людини забути не можна.

ПОСВІДЧЕННЯ

Тов. Григорук
Аделя Григорівна

зареєстрований довіреною особою кандидата в народні депутати Української РСР

тов. Пелипейка І. А.

Голова окружної виборчої комісії

Секретар окружної виборчої комісії

12 січня 1990 р.
(дата реєстрації)

Зеновій Библюк

КОНФЕРЕНЦІЯ ДО 80-ЛІТТЯ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА

(1 серпня 2008 року)

Головічий народний хор «Гомін» під керівництвом Мирослава Дзьоби виконав перед початком конференції національний Гімн «Ще не вмерла Україна». Покладання кошика квітів на могилу І. Пелипейка від районної ради та райдержадміністрації здійнили Святослав Перцович та Михайло Цьок.

Основні віхи біографії І. Пелипейка висвітлив голова Клубу інтелігенції ім. І.Пелипейка м. Косова Зеновій Библюк.

Із доповіддю про наукову спадщину Ігоря Пелипейка виступила викладач Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв Аделя Григорук. Потім були спогади про Пелипейка.

Далі виступили Богдан Радиш (поет), Василь Шкурган (голова Товариства "Гуцульщина" в м. Косові), Микола Близнюк (поет), Володимир Тутуруш (лікар), Раїса Островська, Ірина Баранюк, Тадей Яницький, Никанор Крет, Ярослав Матійчак (педагоги), друзі сім'ї Пелипейка, мистецтвознавець Марія Іванчук. Заключне слово мав заступник голови райдержадміністрації Микола Васкул.

Всі промовці високо оцінили науковий, педагогічний доробок І.Пелипейка, а найголовніше – залишений ним спадок Духовності й Людності.

Присутні запропонували відкрити меморіальну дошку на будинку, де мешкав І.А. Пелипейко, поповнити експонатами меморіальну кімнату його імені, відкриту напередодні 80-ліття в Косівському районному відділі освіти, провести науково-практичні конференції в школах Гуцульщини, які б висвітлювали використання творчої спадщини Ігоря Пелипейка в навчально-виховному процесі.

Присутні зі схваленням відгукнулися на запровадження щорічної Педагогічної премії ім. І.Пелипейка для кращих вчителів району.

Так само схвально сприйнята інформація, що Клуб інтелігенції Косівщини носить ім'я Ігоря Пелипейка і що Клубом перевидано в Києві книгу І.Пелипейка "Містечко над Рибницею".

Після завершення конференції учасники віднесли квіти до могили Ігоря Пелипейка і помолились за спасіння його душі.

Рядки з листів до І.А. Пелипейка

Красно дякую за цікавий і дуже корисний довідник «Гуцульщина в літературі».

В. Піпаш-Косівський, фольклорист, м. Рахів.

3 листа від 28 квітня 1997 р.

Меморіальна дошка на будинку № 25 по вулиці Гололя в м. Косові,
де жив Ігор Пелипейко.
Автор Іван Андрейканіч

Освячення меморіальної дошки 24 березня 2009 року.
Зліва направо о. Іван Близнюк – декан Косівського деканату УПЦ КП,
о. Роман Іванюлик – декан Косівського деканату УГКЦ,
ксьондз Антоній – настоятель костелу РКЦ в Косові

З архіву Я. Тимофійчука

З архіву Я.Тимофійчука

На відкритті мелоріальної дошки 24 березня 2009 року

Пам'ятник Ігореві Пелипейку на польському цвинтарі в м. Косові.
Автор Іван Андрейканіч

Молитва за спасіння душі блаженної пам'яті Ігоря Пелипейка

Районна науково-практична конференція в Косівській ЗОШ №2,
присвячена І.А. Пелипейку.
24 березня 2009 року.
Виступає Наталя Волощук

З архіву Я.Тимофійчука

З архіву Я.Тимофійчука

Velvyslanectvo Slovenskej republiky
na Ukrajine

Посольство Словацької Республіки
в Україні

29 серпня 1994 року

Шановний *Игоре Аполоновичу!*

Дозвольте мені поздоровити Вас зі святом 50-ї річниці Словацького Національного повстання, яку словацький народ відзначає цього року.

Словацьке Національне повстання стало історичним моментом життя словацького народу у боротьбі проти фашистських загарбників. Пам'ять про вашу активну участь у боях за визволення Словаччини, частиною яких було Словацьке Національне повстання, та вдячність Вам - навіки залишаться у серцях словацьких людей.

Користуючись цією нагодою, дозвольте побажати Вам усього найкращого, міцного здоров'я і щасливої, спокійної осені Вашого життя.

Разом з цим, дозвольте мені запросити Вас на Коктейль з нагоди 50-ї річниці Словацького Національного повстання, який відбудеться у Посольстві Словацької Республіки в Україні (м. Київ, вул. Ярославів Вал, 34)
2 вересня 1994 року о 18 год.30 хв.

З повагою

Роберт ***Гарепчар***
Надзвичайний і Повноважний
Посол СР в Україні

MINISTERSTVO OBRANY
Slovenskej republiky

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

u d e ľ u j ú

Pamätnú medailu 50. výročia
SNP

Pilipenko
Igor Apollonovič

Za zásluhy v národnooslobodzovacom boji za slobodu, demokraciu, humanizmus a proti fašizmu počas SNP a rozvíjanie pokrokových tradícií odkazu Slovenského národného povstania.

generál v.v. Ing. Ján Husák
predseda SZPB

PhDr. Pavol Kanis, CSc.
minister obrany SR

Dňa: Číslo matriky:

Посвідчення до медалі
“Pamätnú medailu 50.
výročia SNP”.
4 вересня 1994 року

УХВАЛА
установчого форуму Клубу інтелігенції Косівщини імені І.Пелипейка

Багатолітні власні та чужинські експерименти над Україною та українством не минулися безслідно. Навіть незважаючи на духовний патронат Всевишнього та стійкість носіїв національної елітарності в середовищі прадавнього вибраного і освяченого терпіннями народу вдалося вкорінити велику кількість згубних традицій та психологічних комплексів, що руйнують тіло та дух нації зсередини.

Самопоборювання в межах соціумів, християнського поля, політичної поляризації, родинних непорозумінь. Відмови від рідної мови, традиційних засад взаємостосунків, величних надбань української культури як матеріальної, так і духовної. Нищення генетичної єдності через засилля примітизованих аморальних засад суспільного побуту: фетишизацію грошей як найвищої світотворчої цінності; популяризацію сили, котра дає можливість швидко розбагатіти; зведення міжстатевих стосунків до рівня безсоромності, відкритості, вседоступності; непошанованість знань, приниження чесності, милосердя, доброзичливості, вірності – це далеко не всі хвороби та абсидуючі рани в долі Матері України.

Означивши коло проблем, інтелігенція району бере такі зобов'язання:

1. Створити загальнорайонну, дієву, консолідуючу громадську організацію „Клуб інтелігенції Косівщини імені Ігоря Пелипейка".

2. В своїх рядах на добровільних засадах об'єднати небайдужих, творчих, знаючих, моральних людей для створення осердя гуманістичного

Посвідчення
почесного громадянина міста Косова

Прізвище Пелипейко
Ім'я Ігор
По-батькові Аполлонович

06.07.2005 р.
Міський голова М.Бович

напряму в структурі територіальної громади району, метою якого є оздоровлення головних сфер громадського організму, подолання байдужості, стимулювання і захист порядності, пропаганда моральності, підтримка і допомога молоді в опануванні скарбами духовних надбань української нації.

3. Найвищим керівним органом визнати клубну конференцію, яка скликається один раз на рік – 1 серпня кожного наступного року.

4. Для вироблення стратегічних завдань клубу та напрямів їх реалізації утворити «Координаційний центр клубу інтелігенції Косівщини ім. І. Пелипейка».

5. Враховуючи заслуги Ігоря Аполлоновича Пелипейка перед громадськістю Косівщини, а, найперше, перед інтелігенцією району та районним товариством „Просвіта", просити правління районного об'єднання Всеукраїнського товариства „Просвіта" ім.. Тараса Шевченка розмістити керівні органи клубу інтелігенції в їхньому офісі та підготувати спільними силами це приміщення під конференцзал.

6. Стратегічні напрями діяльності клубу в 2006 - 2007 рр.:

- Пропаганда здорового способу життя
- Протистояння засиллю чужинської культури
- Пошук можливостей економічної і соціальної підтримки працьовитих молодих людей, молодих сімей
- Піднесення престижу знань, талантів, мистецьких досягнень. Створення та пропаганда культу моральності та мудрості
- Захист економічних, культурних, соціальних, національних інтересів територіальної громади району

7. Координаторами стратегічних напрямів діяльності клубу затвердити членів клубу: Фокшея М.М., Васкула М.Г.. Радиша Б.І., Григорук А.Г., Біланюка Д.Ф., С трука В.В. Швець Г.О., Семанишина Я.В., Пітеляк М. В., Шиндро О.В., Козьменчука В.Я., Трушика М.В. о. Романа Іванюлика, о. Івана Близнюка, о. Івана Сабадаша, о. Р.Шкабрія, Близнюка М.М., Глібчука В.Ю., Островську І.В., Кобилюка Т.Г., Сахра Г.Ф., Гук О.Є., Бодруга М.М., Крета Н.М., Радонь М.І., Тутуруша В.В., Библюка З.І., Микитюка Д.М.. Шкургана В.І.. Довгун О.М., Мудрицьку А.М.. Кравчука Д.Д. Бардахівську О.М.

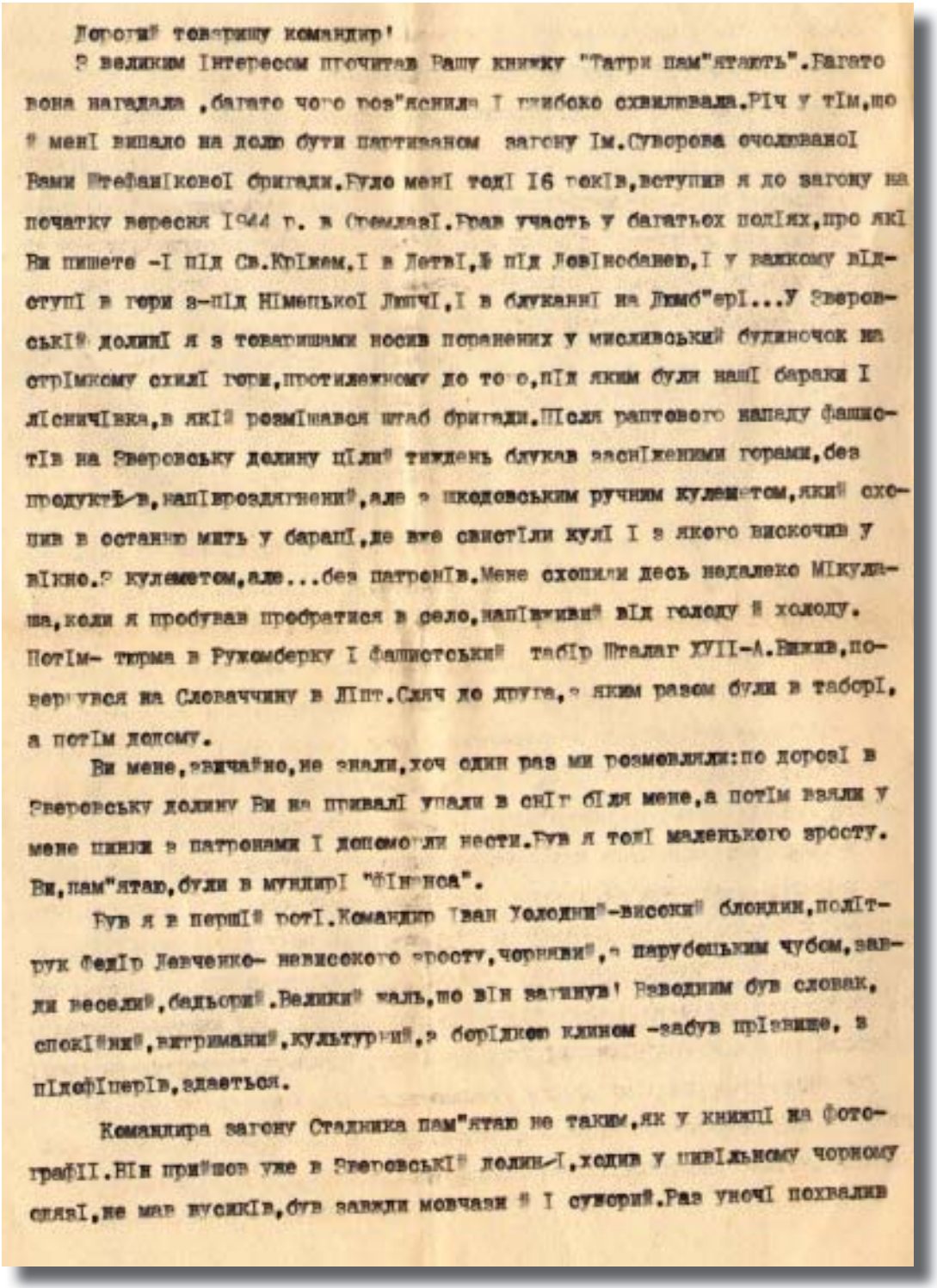
8. Координаційному центру клубу інтелігенції Косівщини до 1 серпня 2007 року підготувати статутні умови функціонування цього громадського об'єднаних з урахуванням пропозицій від координаційних рад населених пунктів району.

9. Встановити розмір щомісячних членських внесків у розмірі 5 грн.

Примітка. Автор тексту Микола Васкул.

ЛИСТ

до автора книги “Татри пам’ятають”,
який очолював Штефанікову бригаду загону імені Суворова.
(Ігор Пелипейко був партизаном загону з вересня 1944 року)

Дорогий товаришу командир!

З великим інтересом прочитав Вашу книжку "Татри пам"ятають".Багато вона нагадала ,багато чого роз"яснила і глибоко схвилювала.Річ у тім,що у мені випало на долю бути партизаном загону ім.Суворова очолюваної Вами Штефанікової бригади.Було мені тоді 16 років,вступив я до загону на початку вересня 1944 р. в Словаччині.Брав участь у багатьох подіях,про які Ви пишете -і під Св.Кріжем,і в Детві,і під Левіцобанев,і у важкому відступі в гори з-під Німецької Лупчі,і в блуканні на Дюмб"єрі...У Зверовській долині я з товаришами носив поранених у мисливський будиночок на стрімкому схилі гори,протилежному до того,під яким були наші бараки і лісничівка,в якій розмішався штаб бригади.Після раптового нападу фашистів на Зверовську долину цілий тиждень блукав засніженими горами,без продуктів,напівроздягнений,але з шкодовським ручним кулеметом,який схопив в останню мить у барлі,де вже свистіли кулі і з якого вискочив у вікно.З кулеметом,але...без патронів.Мене схопили десь недалеко Мікулаша,коли я пробував пробратися в село,напівживий від голоду і холоду. Потім- тюрма в Рожомберку і фашистський табір Шталаг XVIII-A.Вижив,повернувся на Словаччину в Ліпт.Сліч до друга,з яким разом були в таборі, а потім досьму.

Ви мене,звичайно,не знали,хоч один раз ми розмовляли:по дорозі в Зверовську долину Ви на привалі упали в сніг біля мене,а потім взяли у мене шинки з патронами і допомогли нести.Був я тоді маленького зросту. Ви,пам"ятаю,були в мундирі "фінця".

Був я в першій роті.Командир Іван Холодний-високий блондин,політрук Федір Левченко- невисокого зросту,чорнявий,з парубецьким чубом,завжди веселий,бадьорий.Великий жаль,що він загинув! Заводним був словак, спокійний,витриманий,культурний,з борідкою клином -забув прізвище, з підфіперів,здається.

Командира загону Стадника пам"ятаю не таким,як у книжці на фотографії.Він прийшов уже в Зверовські долини,ходив у цивільному чорному одязі,не мав вусиків,був завжди мовчазний і суворий.Раз уночі похвалив

мене за несення служби-я не пропустив його,коли він не сказав пароль. Раном стало відомо,що тої ночі Стадник розстріляв у лісничівці на початку долини партизана за якусь марудерство.Він був із полонених,любив випити,здається,чіплявся до лісникової дочки,тому Сталник покарав його так суворо.

Ви детально описуєте перебування в Летні.Ми там не тільки відпочивали.Коли займалися тактичною підготовкою,то наступали через циганські двори на околиці села,то штурмували вершину над Летною.Одного разу під час "штурму" хтось через необережність вистрелив і вбив одного з командирів.Подібне було у нас і в бою під Зверовкою:хтось,чистячи кулемет,з верхніх нар пустив чергу.Одного партизана поранив у ногу , я врятувався чудом:секунду перед тим заліз на верхні нари перед самим дулом.

Після відступу з-під Лев'янобанської бійні був і під Летною.Ми були на вершині,яку раніше вчилися атакувати,тут же займали позиції десантники з Чехословацької бригади.Їхня артилерія била по німецьких танках і піхоті,які вповзали в Летанську долину.Між іншим,заводний обіцяв представити мене до нагороди за добре виконаний наказ про розвідку сусідньої гори.Але скоро стало не до нагород -почався тяжкий відступ.

Жаль,що Ви нічого не написали про наших інтендантів.Вони нерідко докладали героїчних зусиль,щоб забезпечити нас .В нашій роті старшиною був не то словак,не то закарпатець,шкутильгав на ногу,тяжко було йому ходити,але як він старався,щоб ми були не голодні !Правда,після відступу йому рідко коли це вдавалося. Ви пишете про святе Жовтня в Бутах.Я на мітингу не був,стояв у дозорі над селом.Але добре пам'ятаю святковий обід:миска гарячої полевки,а до неї десяток варених у мундирах картоплинок -горішинок.

Не можна забути,як словаки відносилися нам останнє.Ночами випікали для нас хліб,самі їли відомі корені. Але й словаки були всякі.Коли мене вели до Мікулаша,то пузаті куркулі хотіли мене розтерзати -аж німці мусіли автоматом притримати їм.

Мушу сказати,що ми,партизани,дуже Вас любили -за простоту,за веселу вдачу,за те,що не падали духом у найтяжчі хвилини.

Тепер,коли в книзі розказано про Ваш бойовий шлях,нам стало зрозумілим,звідки у Вас такий великий досвід.Думаю,що про Вас повинні не книги писати,бо ж унікальний в історії факт:висадившись у тилу ворога з кількома товаришами,через вісім місяців Ви вже командували цілою партизанською бригадою!Мабуть,подібного не знає історія. І не ж не в своїй,а в чужій країні!Наші воєнні історики ще в боргу перед Вами .

Декілька слів про себе.Працюю в районному відділі народної освіти методистом.

Ще раз від усього серця спасибі Вам,дорогий Петро Олексійович, за Вашу книжку.Ви були й залишаєтесь у моєму житті найсвітлішою,незабутньою постаттю.

Щиро бажаю Вам доброго здоров"я і довгих-довгих років життя.

З глибокою повагою

16.02.84 р.

285250 Івано-Франківська обл.
м.Косів
вул.Леніна,99,райвно
Пелипейко Ігор Аполлонович

Відділ освіти Косівської райдержадміністрації

Науково-дослідна лабораторія
"Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство"
Академії педагогічних наук України

2008-ий рік – рік Ігоря Пелипейка на Гуцульщині
(до 80-річчя від дня народження)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для підготовки і проведення науково-практичної конференції

"Педагогічна спадщина Ігоря Пелипейка в гуцульській школі"

Автор **Аделя Григорук**,
старший науковий співробітник
НДЛ "Гуцульська етнопедагогіка і
гуцульщинознавство", заслужений
працівник освіти України

За редакцією **Петра Лосюка**,
члена-кореспондента АПН України,
кандидата педагогічних наук,
народного вчителя України

1

Відділ освіти Косівської райдержадміністрації

Науково-дослідна лабораторія
"Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство"
Академії педагогічних наук України

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА

проведення науково-практичної конференції "Педагогічна спадщина Ігоря Пелипейка в гуцульській школі", присвяченої 80-річчю від дня народження Ігоря Пелипейка

І. Доповідь: "Вклад Ігоря Пелипейка в розвиток гуцульської школи як регіональної української національної" (Лосюк П. Регіональний етнографічний компонент у сучасній школі).

ІІ. Виступи і повідомлення:

1. Вивчаємо літературу рідного краю (Пелипейко І. Гуцульщина в літературі, Крет Н. Гуцульщина літературна, ч. І, Гуцульщина літературна, ч. ІІ).
2. Гуцульщинознавство на уроках української мови та літератури (курси за вибором). (Пелипейко І. Плай: Книга для читання про Гуцульщину)
3. Фольклор – невичерпне джерело української літературної мови (Пелипейко І. Флояра: Хрестоматія з гуцульського фольклору).
4. Історія Гуцульщини в контексті історії України (Пелипейко І. Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів).
5. Вивчення рідного краю на уроках географії (Пелипейко І. Мій рідний край).
6. Екологія та гуцульщинознавство на уроках біології (Пелипейко І. Пам'ятки природи Косівщини).
7. Виховання дітей дошкільного віку (Лосюк П. Гуцульщинознавство в українській національній школі).
8. Гуцульщинознавство на уроках в початкових класах (Хрестоматія з гуцульщинознавства, за ред. Лосюка П.).
9. Гуцульщинознавство на уроках предметів естетичного циклу (Хрестоматія з гуцульщинознавства, за ред. Лосюка П.).
10. Гуцульщинознавство в позакласній роботі (Лосюк П. Гуцульщинознавство в українській національній школі).
11. Виховання дітей в гуцульській родині (статті Мирослава Стельмаховича в журналі "Гуцульська школа").
12. В моїм селі – таланти в кожній хаті (Матеріали, зібрані юними краєзнавцями своєї школи).

ІІІ. Виставка літератури "Бібліотеки гуцульської школи" та інших видань з гуцульщинознавства

2

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ ІГОРЯ ПЕЛИПЕЙКА

ОКРЕМІ ВИДАННЯ

1. Косів-Верховина: Путівник. — Ужгород: Карпати, 1972. — 48 с., іл.
2. Вивчення ліричних творів у 8-10 класах: Посібник для вчителів. — К.: Радянська школа,1982. — 142 с.
3. Косов: Путеводитель. — Ужгород: Карпати, 1983. — 144 с.
4. Населені пункти Косівщини: Довідник. — Косів: Писаний Камінь, 1995. — 122 с.
5. Плай. Книга для читання про Гуцульщину. — Івано-Франківськ, 1996. — 416 с.
6. Гуцульщина в літературі: Довідник. — Косів: Писаний Камінь, 1997. — 122 с.
7. Пам'ятки природи Косівщини. — Косів: Писаний Камінь, 1997. — 96 с.
8. Мій рідний край: природа, господарство, населення Гуцульщини: Навчальний посібник. — Косів: Писаний Камінь, 1998. — 112 с.
9. Флояра: Хрестоматія з гуцульського фольклору. — Косів: Писаний Камінь" — 1999. — 222 с.
10. Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів. — Косів, 1999. — 35 с.
11. Косів: Люди і долі: Краєзнавчий довідник. — Косів: Писаний Камінь, 2001. — 320 с., іл.
12. Дослідники та краєзнавці Гуцульщини: Довідник. — Косів: Писаний Камінь, 2002. — 280 с. [У співавт. з П. Арсеничем].
13. Містечко над Рибницею: Книжка про Косів. — Косів: Писаний Камінь, 2004. — 572 с., іл.

ПЕРЕДМОВИ І ПІСЛЯМОВИ ДО КНИЖОК

1. [Передмова] // Микола Матіїв-Мельник. В скарбоні серця. — Снятин, 1992.
2. "Я пісню склав..."// Богдан Радиш. Сподівання і сум. — Яблунів, 1994. — С. 3.
3. Його життя в слові// Ярослав Гавучак. Дідова сопілка. — Косів: Писаний Камінь. — 1995. — С. 2.
4. Про автора цієї книжечки// Микола Близнюк. Чугайстрова криниця. — Косів: Писаний Камінь, 1996. — С. 63.

5. Від редактора // Володимир Близнюк. Слідами забутої бувальщини. — Писаний Камінь, Косів, 1997. — С. 3.

6. Пісні для дитячого серця// Анничка Гнатишак. І знову дощик. — Косів: Писаний Камінь, 1998. — С. 62.

7. [Післямова]// Ганна Арсенич-Баран. Музика черемхи. — Косів: Писаний Камінь, 1998. — С. 30.

8. Від редактора// Микола Близнюк. Олекса Довбуш: Поема в легендах. — Косів: Писаний Камінь, 1999. — С. 3-4.

9. Закоханість у народну творчість// Іван Мисюк. Гірська веселка. — Снятин: ПрутПринт, 2000. — С. 5-7.

10. Від редактора// Дмитро Арсенич. Стозвуки. — Косів: Писаний Камінь, 1999. — С. 3-4.

11. Від редактора// Василь Стеф'юк. Керманич Гуцульського театру. — Косів: Писаний Камінь, 2000. — С. 5-6.

12. Про автора// Поема про Довбуша. — Кути, 2000. — С. 3.

13. Слово про автора// Михайло Дідишин. Голос трембіти. — К: Бібліотека українця, 2000. — С. 3.

14. [Передмова]// Мирослав Капій. Країна блакитних орхідей: Повість. — Косів, 2001. — С. 3.

15. Нова творча вершина поета// Богдан Радиш-Маринюк. Різдвяна пава, або Тріє царі. — Косів: Писаний Камінь, 2001. — С. 3-4.

16. [Передмова]// Богдан Радиш-Маринюк. Добре слово — соловейко, а недобре — ворон (прислів'я, приказки, афоризми). — Косів: Писаний Камінь, 2002. — С. 3-4.

17. Поетичне сузір'я Арсенича// Дмитро Арсенич. Рух зірок. — Косів: Писаний Камінь, 2002. — С. 3-4.

18. [Передмова]// Дмитро Арсенич. Літо-літечко. — Косів: Писаний Камінь, 2003 — С. 3-4.

19. До читача// Омелян Німець. І серпом, і молотом, і голодом. — Косів: Писаний Камінь, 2004. — С. 3-5.

20. [Передмова]// Любомир Палагняк. Хризантеми: Поезії. — Косів: Писаний Камінь, 2004.

21. Біографічна довідка// Ганна Руда. Слово отця Івана Бурдяка. — Косів: Писаний Камінь, 2004. — 120 с. — С. 4

22. Остромира Марія. Над бистрим Черемошем. — Косів: Писаний Камінь, 2005. — 296 с. — С.5-12.

23. [Передмова] Гуцульщина — його любов // Ломацький Михайло. Гуцульський світ. — Косів: Писаний Камінь, 2005. — 326 с. — С.5-15.

24. Франко Іван. О гарний ти, краю. — Косів: Писаний Камінь, 2006. — 460 с. — С. 445-456.

МАТЕРІАЛИ У КОЛЕКТИВНИХ МОНОГРАФІЯХ, ЗБІРНИКАХ, АЛЬМАНАХАХ

1. Утверджуємо суверенітет// Роси Гуцульщини: Альманах. — Косів, 1991. — С. 3-5.

2. Щира відданість рідному краєві// Роси Гуцульщини: Альманах. — Косів, 1991. — С. 13-14.

3. Регіональні посібники і їх роль у вивченні курсу українознавства// Українське народознавство і проблеми виховання учнів. Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції 10-12 X. 1995 р. — Івано-Франківськ, — С. 155-157.

4. Доктор із Соколівки. До 100-річчя Василя Стефурака// Гуцульський календар. — 1998. — С. 30-32.

5. Вивчення Гуцульщини// Гуцульський календар. —1998. — С. 23-26.

6. Основні відомості з географії нашого краю// Гуцульський календар. — 1999. - С. 43-45.

7. Природа — наше багатство// Гуцульський календар. — 1999. — С. 58-60.

8. Гуцули — діячі літератури і мистецтва// Історія Гуцульщини. Том V. — Львів: Логос, 2000. — С. 507-526.

9. З історії освіти на Гуцульщині// Омелян Німець. Тернистий шлях до світла. — Косів: Писаний Камінь, 2000. — С. 122-132.

10. Тема Гуцульщини в літературі XX століття// Історія Гуцульщини. Том VI. — Львів: Логос, 2001. — С. 84-109.

11. Освіта на Гуцульщині// Історія Гуцульщини. Том VI. — Львів: Логос, 2001. — С. 221-225 (у співавт. з В. Курищуком).

12. Школи Гуцульщини в незалежній Україні// Історія Гуцульщини. Том VI. — Львів: Логос, 2001. — С. 249-252.

13. Остап і Юрій Луцькі: гуцульські сторінки у життєписах//Літопис Бойківщини. — Ч.1/61(72). — ЗСА — Канада-Україна, 2001. — С. 22-27.

14. Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів. З додатком// Гуцульщинознавство в українській національній школі. — Косів: Писаний Камінь, 2001. — С. 118-162.

15. Позбуваймося провінційності// Хрестоматія з гуцульщинознавства. — Косів-Снятин: Писаний Камінь. — Прут Принт, 2001. — С. 6-10.

16. Співець Верховини (В. Ґренджа-Донський)// Хрестоматія з гуцульщинознавства. — Косів-Снятин: Писаний Камінь — Прут Принт, 2001. — С. 95-106.

17. До історії Буковинської Гуцульщини// Хрестоматія з гуцульщинознавства. — Косів-Снятин: Писаний Камінь — Прут Принт, 2001. — С. 172 - 176.

18. До історії косівської солеварні// Хрестоматія з гуцульщинознавства. — Косів-Снятин: Писаний Камінь — Прут Принт, 2001 — С. 240-242.

19. Орієнтовна програма з гуцульщинознавства для загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та вищих навчальних закладів // Хрестоматія з гуцульщинознавства. — Косів-Снятин: Писаний Камінь — Прут-Принт, 2001. — С. 603-647.

20. Косівщина релігійна// Туристичними стежками Косівщини. — Косів, 2002. — С. 36-39.

21. Літературними місцями Косівщини// Туристичними стежками Косівщини. — Частина 1. — Косів, 2002. — С. 12-17.

22. Косівщина// Косівщина: Туристичний довідник. — Косів, 2002. — С. 1-8.

23. Косівська "промислівка": Штрихи до історії// Вісник Львівської академії мистецтв. — Випуск 13. — Львів, 2002. — С. 287-294.

24. Гуцульщина у творчості Марії Остромири та Михайла Ломацького// Мистецькі студії '02: проблеми, дослідження, постаті. Збірник

тез науково-методичних конференцій. — Косів: Писаний Камінь, 2002. — С. 182-185.

25. Ткацькі ремісничі школи Косівщини на рубежі двох (XIX-XX) століть// Мистецькі студії '02: проблеми, дослідження, постаті. Збірник тез науково-методичних конференцій. — Косів: Писаний Камінь, 2002. — С. 142-143.

26. Мотиви гуцульської ріки в художній літературі // Четверта регіональна науково-практична конференція "Медико-екологічні проблеми Гуцульщини", присвячена 95-річчю з дня народження Степана Іваницького. — Косів, 2003. — С. 26-31.

27. Мотиви гуцульської ріки в художній літературі // Спільна робота школи, сім'ї і громадськості у вихованні екологічної культури учнів і молоді: Матеріали науково-практичної конференції. — Косів, 2003. — С. 59-64.

28. До питання про шляхи вирішення проблеми // Спільна робота школи, сім'ї і громадськості у вихованні екологічної культури учнів і молоді: Матеріали науково-практичної конференції. — Косів, 2003. — С. 10-12.

29. Культурно-етнографічна спадщина Національного природного парку "Гуцульщина". Сучасний стан (у співавт.) // Ochrona dobr kultury historycznego zwiazku czlowieka z przyrodą w parkach narodowych. — Ojcow, 2003. — S. 781-788.

30. До 150-річчя від дня народження Михайла Павлика// Алкос. — 2003. — № 1. — С. 33-34.

31. З літературної історії Косівщини // Алкос. — 2003. — № 1. — С. 3-7.

32. Лебедина пісня Олексія Соломченка // Гуцульський календар. — 2004. — С. 80.

33. Чужинці про наш край // Гуцульський календар. — 2004. — С. 95-97.

34. Польський збирач гуцульського музичного фольклору (про С.Мерчинського) // Гуцульський календар. — 2004. — С. 97-98.

35. Гуцульсько-єврейські взаємини в епопеї С. Вінценза "На високій полонині" // Збірник НТШ. — Косів, 2004.

36. На міцному підґрунті // Збірник НТШ. —Косів, 2004.

37. З когорти польських приятелів Гуцульщини // Збірник НТШ. — Косів, 2004.

38. Статті в "Енциклопедії Сучасної України."

Том 2. — Київ, 2003.

1. Балагурак Володимир Ілліч (о. Григорій) (с. 127)
2. Балагурак Осип Васильович (с. 127)
3. Баранюк Танасій Танасійович (с. 236)
4. Бейсюк Оксана Іванівна (с. 430)
5. Бернацький Михайло Михайлович (с. 533)
6. Бзунько Степан Васильович (с. 591)

Том 3. — Київ, 2004.

1. Бович Василь Васильович (с. 111)
2. Бович Юрій Дмитрович (с. 111)
3. Боєчко Марія Юріївна (с. 170)
4. Бойчук. Василь Федорович (с. 207)
5. Букатчук Созонт Васильович (с. 558-9).

39. Феномен "Гуцульського мистецтва" // Алкос. — 2005. — 192 с. — С.127-137.

40. Косівська "Промислівка": штрихи до історії // Вісник Львівської Академії мистецтв. — Випуск 13. — Львів, 2002. — 400 с. — С. 287-294.

41. Троє з "погуцулених" // Праці Наукового товариства ім. Шевченка. Том II. Краєзнавство. — Косів, 2006. — 416 с. — С.140-156.

42. До історії гуцульського словникарства // Праці Наукового товариства ім.Шевченка. Том II. Краєзнавство. — Косів, 2006. — 416 с. — С.208-213.

43. Нова праця з гуцульської діалектології // Алкос: Літературно-мистецький альманах. Рік 2006-2007. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 336 с. — С. 314-317.

44. До питання про злочини тоталітарних систем та імперій на території Косівщини // Алкос: Літературно-мистецький альманах. Рік 2006-2007. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 336 с. — С. 317-320.

СТАТТІ В ЖУРНАЛАХ

1. Методичну роботу — в центр уваги // Література в школі. — 1961. — № 2. — С. 80-81.

2. Активізація учнів у процесі роботи над помилками// Українська мова в школі. — 1962. — № 3. — С. 48-50.

3. Народне мистецтво — в школу // Радянська школа. — 1963. — № 11. — С. 28-32.

4. До джерел! // Українська мова і література в школі. — 1965. — № 4. — С. 73-75.

5. Мистецтво народу і школа // Народна творчість та етнографія. — 1965. — № 6. — С. 90-92.

6. Книга, якої довго чекали // Жовтень. — 1965. — № 12.

7. Коломийки // Людина і світ. — 1966. — № 12 — С. 50-52.

8. Виправлення помилок // Українська мова і література в школі. — 1967. — № 1. — С. 69-71.

9. Опрацювання теми "Розвиток байки в українській літературі першої половини XIX ст." у 8 класі // Українська мова і література в школі. — 1968. — № 1. — С. 43-49.

10. Огляд творчості Г. Ф. Квітки-Основ'яненка у 8 класі // Українська мова і література в школі. — 1968. — № 10. — С. 29-32.

11. Комбіновані класи працюють по-новому// Початкова школа. — 1969. — № 4. — С. 69-71.

12. Конкурс юних фольклористів // Українська мова і література в школі. — 1968. — № 6 — С. 40-43.

13. Художественные промыслы и трудовое обучение // Школа и производство. — 1969. — № 11. — С. 35-38.

14. У школах Косівщини // Українська мова і література в школі. — 1970. — № 4. — С. 93-94.

15. Літературно-меморіальний музей Михайла Павлика // Українська мова і література в школі. — 1970. — № 7. — С. 86-87.

16. Ширше впроваджувати НОП у роботу райвно // Радянська школа. — 1973. — № 3. — С. 98-100.

17. Методичне об'єднання: зміст і форми роботи // Радянська школа. — 1973. — № 7. — С. 96-100.

18. Бібліотека районного методичного кабінету // Радянська школа. — 1974. — № 11. — С. 103-105.

19. Районний методичний кабінет — популяризатор рекомендацій науки і передового досвіду // Радянська школа. — 1978. — № 1. — С. 85-90.

20. Вивчення громадянської лірики Івана Франка в IX класі // Українська мова і література в школі. — 1980. — № 11. — С. 23-28.

21. З досвіду підвищення кваліфікації вчителів// Радянська школа. — 1981. — № 7. — С. 59-62.

22. Діє творча група // Початкова школа. — 1989. — № 5. — С. 37-40.

23. Класовод і культура мови// Початкова школа. — 1990. — №10. — С. 71-73.

24. З когорти друзів Гуцульщини (М.Остромира, М.Лоза) // Гуцульщина (Верховина). — 1993. — № 8-9. — С. 22-23.

25. Монографія про літературну Гуцуліану (про Я.Хороши) // Гуцульщина (Верховина). — 1993. — № 8-9. — С. 20-21.

26. "Гуцульщина". Орієнтовна програма краєзнавчо-народознавчого курсу // Гуцульська школа. — 1994. — № 1. — С. 7-9.

27. Доктор із Соколівки (про В. Стефурака) // Гуцульська школа. — 1994. — № 1. — С. 53-55.

28. До історії Буковинської Гуцульщини // Гуцульська школа. — 1994. — № 2. — С. 15-16.

29. Мартиролог літературної Гуцульщини // Гуцульщина (Верховина). — 1994. — № 3-5. — С. 24-26.

30. Позбуваймося провінційності // Гуцульська школа. — 1994. — № 2. — С. 3-4.

31. Становище українського вчительства на Гуцульщині на початку XX ст. за спогадами М. Ломацького // Гуцульська школа. — 1995. — № 2. — С. 44-46.

32. Син калини, князь роси: Матеріали до уроку з гуцульщинознавства в IX-XI класах про творчість Тараса Мельничука // Гуцульська школа. — 1995.— № 2. — С. 53-58.

33. Станіслав Вінценз і його гуцульська епопея // Гуцульщина (Верховина). — 1995. — № 4. — С. 30-31.

34. Лицемірство і жорстокість. Доля рідних і близьких Лесі Українки // Гуцульська школа. — 1996. — № 1. — С. 49-50.

35. Видатний діяч Гуцульщини (про С. Клочурака) // Гуцульська школа. — 1996. — №1. — С. 67-70.

36. Семінар з питань гуцульщинознавства // Гуцулія. — 1996-1997. — Ч. 1 (117-118-119). — С. 26.

37. "Плаєм" по рідному краю // Гуцульщина (Верховина). — 1997. — Ч. 3-4. — С. 28-29.

38. Вибори-98 на Гуцульщині // Гуцулія (Чикаґо). — 1997-1998. — Ч.4-1 (120-121-122). — С. 1-2.

39. Гуцульщина — колиска хасидизму // Гуцульська школа. — 1998. — № 1. — С. 12-15.

40. Знаменна подія культурно-громадського життя (про книжку Грабовецького "Україна" // Гуцульщина (Торонто). — 1998. — Ч. 51. — С. 17-18.

41. Співець Верховини (про В. Ґренджу-Донського) // Гуцульська школа. — 1998. — № 1. — С. 20.

42. Регіональні навчальні посібники та їх значення для розвитку школярів // Гуцульська школа. — 1998. — № 1. — С. 53-54.

43. Колиска хасидів // Гуцульщина. — 1998. — № 2-3. — С. 46.

44. Наше листування (відповідь М. Р. Бегініній) // Гуцульська школа. — 1999. — № 1. — С. 115-116.

45. Гуцульсько-єврейські відносини в епопеї С. Вінценза "На високій полонині" // Гуцульська школа. — 1999. — № 1. — С. 30-33.

46. "Гуцульщина" В. Шухевича як джерело для аналізу історії краю за останнє сторіччя // Гуцульська школа. — 1999. — № 1. — С. 17-19.

47. Шотландка про Гуцульщину // Гуцульська школа. — 1999. — № 1. — С. 21-25.

48. Голокост на Гуцульщині // Гуцульська школа. — 2000. — № 1-2. — С. 55-58.

49. До історії косівської солеварні // Гуцульська школа. — 2000. — № 1-2. — С. 70-71.

50. Українські діячі в епопеї С. Вінценза "На високій полонині" // Гуцулія (Чикаґо). — Літо-весна 2000-2001. — Ч. 127-130. — С . 42-44.

51. "Писаний Камінь" — не лише скеля... // Гуцульщина (Торонто). — 2001. — Ч. 62. — С. 37-38.

52. Косівчани чи косів'яни // Гуцулія. — Літо 2001-літо 2002. — XXXV. — Ч. 131-135. — С. 49-50.

СТАТТІ В ГАЗЕТАХ
(крім районних)

1. Перебудова необхідна // Радянська освіта. — 1964. — 22 січня.

2. Першокниги рідного слова // Літературна Україна. — 1965. — 21 травня.

3. Праця про гуцульське мистецтво // Прикарпатська правда. — 1966. — 13 серпня.

4. Районні курси: підсумки, пропозиції // Радянська освіта. — 1970. — 12 серпня.

5. За партой дошкольник // Правда. — 1982. — 27 серпня.

6. Бережімо зошити // Радянська освіта. — 1983. — 7 січня.

7. Такт методиста // Радянська освіта. — 1983. — 1 листопада.

8. Зберегти красу (екологія) // Прикарпатська правда. — 1985. — 9 лютого.

9. Бути вчителю душею крилатим (круглий стіл) // Радянська освіта. — 1985. — 15 жовтня.

10. Не чекати готових рецептів // Радянська освіта. — 1988. — 26 січня.

11. Патент на довір'я // Радянська освіта. — 1988. — 22 липня.

12. Діагностика "педагогічних" захворювань // Радянська освіта. — 1988. — 2 вересня.

13. Прикрі враження від прекрасної Чорногори // Прикарпатська правда. — 1988. — 25 грудня.

14. Причина і наслідок (про українську мову) // Вечірній Київ. — 1989. — 6 лютого.

15. Як уберегти цінний дар? (екологія) // Прикарпатська правда. — 1989. — 7 квітня.

16. Словник гуцульських говірок // Галичина. — 1989. — 25 грудня.

17. Світ очима читанок // Радянська освіта. — 1990. — 23 лютого.

18. Який сьогодні вчитель... // Прикарпатська правда. — 1990. — 22 травня.

19. Школа — національна // Галичина. — 1990 — 30 травня.

20. І пан, і добродій, і товариш...// Галичина. — 1990. — 19 червня.

21. Острів духовності (у співавт. з П. Ігнатенком)// Радянська освіта. — 1990. — 22 червня.

22. Управління національною освітою // Комсомольський прапор. — 1990. — 7 серпня.

23. Храм радості // Прикарпатська правда. — 1990. — 13 серпня.

24. Бережімо скарби Чорногори // Галичина. — 1990. — 15 вересня.

25. Класовод і культура мови // Радянська освіта. — 1990. — 27 вересня.

26. Не піддаваймось емоціям! // Галичина. — 1990. — 17 жовтня.

27. Учитель і поет (М. Матіїв-Мельник) // Світ молоді. — 1990. — 23 жовтня.

28. Від імені та в ім'я виборців // Галичина. — 1990. — 13 листопада.

29. Не відроджувати — створювати // Поліття. - 1991. — № 1.

30. Нові плани і старі дефіцити // Галичина. — 1991. — № 1.

31. Гуцульська школа... А чому б і ні? // Освіта. — 1991. — 14 червня.

32. Щоб мати чисту совість // Галичина. — 1991. — 25 липня.

33. Шукаймо шляху до примирення (міжконфесійні конфлікти) // Галичина. — 1991.

34. Якби не наш провінціалізм, або Уроки Галицької асамблеї // Галичина. — 1991. — 3 жовтня.

35. Порожні полиці шкільних бібліотек // Освіта. — 1991. — 1 жовтня.

36. В Україні здвигнено пам'ятник на честь М. Матіїва-Мельника // Свобода (США). — 1991 — 6 листопада.

37. Чому не відзначаємо жовтневого свята. Як це пояснити дітям? // Поліття. — 1991. — Листопад. — № 34.

38. Роль учителя в національному і духовному відродженні та розвитку національної школи (виступ на обл. конференції) // Поліття. — 1991. — № 36.

39. Програма факультативного курсу "Гуцульщина в літературі". 10-11 класи. (70 год.) (Проект) // Поліття. — 1991. — Грудня. — № 39.

40. Орієнтовна програма виховання в учнів культурної поведінки // Поліття. — 1992. — Грудень. — № 2.

41. В полоні амбіцій? // Галичина. — 1992. — 25 січня.

42. Плугатар рідної мови на чужині (про І. Боднарчука) // Поліття. — 1992. — №3.

43. До причалів вільної України... (про І. Боднарчука) // Галичина. — 1992. — 10 квітня.

44. Не тієї породи...// Галичина. — 1992. — 1 травня.

45. Політичне виховання: табу чи необхідність? // Поліття. — 1992. — №6.

46. Фундатор (про М. Куриленка) // Галичина. — 1992. — 10 липня.

47. "Історія Гуцульщини" повертається на Гуцульщину // Галичина. — 1993. — 4 лютого.

48. Катехізис здоров'я доктора Тарнавського // Галичина. — 1993. — 4 лютого.

49. Орієнтовна програма гуцулознавства для І-ХІ класів на перше півріччя // Поліття. — 1993. — №8.

50. В скарбоні серця // Поліття. — 1993. — № 8-9.

51. Орієнтовна програма з гуцулознавства для І-ХІ класів (друге півріччя) // Поліття. — 1994. — № 1.

52. Гроші на "Живицю"... заколядували // Галичина. — 1994. — 15 березня.

53. Гуцульський діяч із Чернігівщини (про М. Куриленка) // Просвіта (Ніжин). — 1994. — № 1.

54. Реабілітований життям і стражданням (про О. Луцького) // Поліття. — 1994. — № 10-11.

55. "Плаєм" по Гуцульщині // Освіта. — 1996. — 20 березня.

56. Гуцульський діяч з Чернігівщини // Сіверянський літопис (Чернігів). — 1996. — № 4.

57. Школярі Гуцульщини зростають на патріотів // Свобода (США). — Ч. 186. — 1997. — 30 вересня.

58. Школярі Гуцульщини зростають патріотами // Америка. — Ч. 75. — 1997. — 6 жовтня.

59. Школярі Гуцульщини зростають патріотами // Народна воля (Скрентон, США). — Ч. 38. — 1997. — 9 жовтня.

60. З когорти повернутих (рец. на: М. Матіїв-Мельник. Твори) // Літературна Україна. — 1998. — 29 січня.

61. Колиска хасидів // Галичина. — 1998. — 24 березня.

62. Вибори-98 на Гуцульщині // Свобода (Нью Йорк). — 1998. — 30 травня.

63. Вибори-98 на Гуцульщині // Народна воля (Скрентон). — 1998. — 4 червня.

64. Вибори-98 на Гуцульщині // Америка (Філядельфія). — 1998. — 6 червня.

65. Восьмий гуцульський фестиваль // Церква і життя (Північний Мельбурн, Австралія). — 1998. — № 44.

66. Співець Карпатської України (В. Ґренджа-Донський) // Криця. — 1999. — 30 червня.

67. Катастрофа: свідчення очевидця // Криця. — 1999. — 4 вересня.

68. Епізод з часів польської окупації// Криця. — 2000. — 18 серпня.

69. Часопис української національної школи. До виходу 10-го числа журналу "Гуцульська школа" // Освіта. — 2000.

70. Яворів: це не Гарвард, але вже не провінція (до виходу 10-го числа журналу "Гуцульська школа") // Тижневик Галичини. — 2000. — 7 грудня.

71. Осінь тривог наших // Криця. — 2000. — 30 грудня.

72. Оце так демократія! // Криця. — 2001. — 5 травня.

73. Комуно-імперський шабаш під приводом свята // Криця. — 2001.— 25 травня.

74. Візія України початку ХХІ століття (М. Капій) // Гомін України (Торонто). — 2001. — 28 травня.

75. Осінні роздуми –2001 // Криця. — 2001. — 6 жовтня.

76. Не тим тривожитесь, панове! // Криця. — 2001. — 29 грудня.

77. Чому я підтримую Романа Зварича? // Криця. — Ч. 1 (88). — 2002. — 27 лютого.

78. Генеральна репетиція: плюси і мінуси // Криця. — 2002. — 25 травня. (підпис І. Горук).

79. Справжня ціна указу // Криця. — 2002. — 6 липня. (підпис "Власінформ ").

80. З приводу фестивалю // Криця. — 2002. — 6 липня.

81. Кому це вигідно? // Криця. — 2002. — 17 серпня.

82. Косівщина: екопогляд крізь роки // Чиста хата. Бюлетень Програми місцевих екологічних дій в Україні. — 2002. — Вересень.

83. Олекса Волянський та Іван Франко // Голос Гуцульщини. Регіональна газета. — Листопад. — 2002. — № 3 (3). — С. 11.

84. Спостерігаючи зустріч // Криця. — 2002. — 16 листопада.

85. Думки з приводу...// Криця. — 2002. — 28 грудня.

86. Правда, та не вся // Криця. — 2002. — 28 грудня. — ("Власінформ").

87. "Писаний Камінь" — не тільки гора // Галичина. — 2003. — 21 січня. — (Підпис Ігор Горенко).

88. Олекса Волянський та Іван Франко // Лоза виноградна: Православний часопис Гуцульщини та Покуття. — 2003. — № 1. — С. 10.

89. Діяльна пам'ять // Криця. — 2003. — 28 березня.

90. Із забуття — в пам'ять народу (про 1-3 томи "Реабілітовані історією") // Криця. — 2003. — 11 квітня.

91. "Кожен думай, що на тобі міліонів стан стоїть..." // Криця. — 2003. — 26 червня.

92. До питання про відповідальність // Криця. — 2003. — 21 серпня.

93. Не втрачаймо свого обличчя! // Криця. — 2003. — 26 грудня.

94. Борг пам'яті // Криця. — 2004. — 29 січня.

95. Ох, та наша "еліта"! // Криця. — 2004. — 15 вересня.

96. Не смішіть людей! // Криця. — 2004. — 14жовтня. — (Підпис П.Михайлів).

97. Про розбите яйце, націоналізм і президентські вибори // Криця. — 2004. — 14 жовтня.

98. Три загрози і одна надія// Криця. — 2004. — 29 грудня.

99. Свідчення національної героїки // Освітянський вісник. — 2004. — 28 лютого.

100. Мотиви гуцульської ріки в художній літературі // Освітянський вісник. — 2004. — 30 квітня.

101. З окрушків культурної скарбниці // Освітянський вісник. — 2004. — 30 листопада.

102. Повернімось до книжки // Освітянський вісник. — 2006. — 31 травня.

103. Михало Куриленко — постать нашої історії // Криця. — 2005. — 12 жовтня.

ПУБЛІКАЦІЇ В РАЙОННИХ ГАЗЕТАХ

1. Гуцульщина в українській літературі // Ленінська правда. — 1959. — 7 червня.

2. Черпати з джерел народної творчості // Ленінська правда. — 1959. — 4 липня.

3. Свято дитячої творчості // Радянська Гуцульщина. — 1966. — 7 квітня.

4. Хоч і не ім'я прикрашає людину...// Ленінська правда. — 1966. — 1 листопада.

5. Первісток поетичного доробку (про Т. Мельничука) // Радянська Гуцульщина. — 1967. — 28 лютого.

6. Актор з Красноїлі // Радянська Гуцульщина. — 1968. — 6 січня.
7. Охороняймо новосела наших рік // Радянська Гуцульщина. — 1968. — 16 липня.
8. Борець суворої долі (М. Павлик і С. Крушельницька) // Радянська Гуцульщина. — 1970. — 8 січня. — 10 лютого.
9. Василь Стефаник і Гуцульщина // Радянська Гуцульщина. — 1971.
10. Здоров'я дітей — найперша турбота // Радянська Гуцульщина. — 1974. — 14 листопада.
11. Будити добрі почуття // Радянська Гуцульщина. — 1976. — Березень.
12. Бібліотека — головний кабінет школи // Радянська Гуцульщина. — 1976. — 30 грудня.
13. З темряви до світла // Радянська Гуцульщина. — 1977. — 1 листопада.
14. В класі — шестилітки // Радянська Гуцульщина. — 1979. — 3 лютого.
15. Учнівській молоді — економічне виховання // Радянська Гуцульщина. — 1979. — 10 березня.
16. Коли не дбають про людей // Радянська Гуцульщина. — 1979. — 27 листопада.
17. Атеїстичний форум педагогів // Радянська Гуцульщина. — 1980. — 14 лютого.
18. Уроки моралі // Радянська Гуцульщина. — 1981. — 12 грудня.
19. Що наспівала "Калинова галузка" (рецензія) // Радянська Гуцульщина. — 1982. — 22 травня.
20. Підготовчим класам — загальну увагу // Радянська Гуцульщина. — 1982. — 14 вересня.
21. Творче зростання (рецензія на вінок сонетів Б. Радиша) // Радянська Гуцульщина. — 1982. — 7 жовтня.
22. Рибниці потрібен догляд // Радянська Гуцульщина. — 1983. — 11 серпня.
23. Творець монументів (про І. Андрійканича) // Радянська Гуцульщина. — 1983. — 10 вересня.
24. У навколишньому дивосвіті // Радянська Гуцульщина. — 1985. — 18 березня.
25. Злочинів фашизму не простити // Радянська Гуцульщина. — 1985. — 7 травня.
26. Народ проти пияцтва // Радянська Гуцульщина. — 1985. — 2 листопада.
27. Зустріч з Павличком // Радянська Гуцульщина. — 1985. — 3 грудня.
28. Роздуми після виставок // Радянська Гуцульщина. — 1986. — 25 березня.
29. Не тільки захаращеність // Радянська Гуцульщина. — 1986. — 5 квітня.
30. Жонглювання визначенням (з приводу "Легенди про М. Мегединюка") // Радянська Гуцульщина. — 1986. — 30 серпня.
31. Дали путівку в життя (до 40-річчя першого випуску СШ № 1) // Радянська Гуцульщина. — 1987. — 9 червня.
32. Зелене намисто Гука // Радянська Гуцульщина. — 1987. — 11 серпня.
33. Збережемо нащадкам // Радянська Гуцульщина. — 1987. — 25 серпня.

34. Педагог-новатор (про В. Курищука) // Радянська Гуцульщина. — 1987. — 3 жовтня.

35. Будується в Рожнові школа // Радянська Гуцульщина. — 1988. — 19 січня.

36. Рятуймо храм життя! // Радянська Гуцульщина. — 1988. — 3 березня.

37. Зупинімо руку! (екологія) // Радянська Гуцульщина. — 1988. — 5 квітня.

38. Збережемо Міську гору // Радянська Гуцульщина. — 1988. — 7 липня.

39. Відлуння віків і подій (рецензія на "Луни" С. Пушика) // Радянська Гуцульщина. — 1988. — 13 грудня.

40. Грані "Самоцвіту" // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 20 квітня.

41. Подолаємо самозаспокоєність // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 11 травня.

42. Від слів — до конкретної справи (екологія) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 16 травня.

43. Зростають наші ряди (про ТУМ) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 10 червня.

44. Ентузіаст із Прокурави (М. Бойцуняк) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 7 серпня.

45. Для розвитку рідної мови (про ТУМ) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 19 серпня.

46. Потрібен діалог з народом (виклад виступу на зустрічі з керівництвом району) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 24 жовтня.

47. Не все так однозначно (про національні символи) // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 26 жовтня.

48. Щоб горянин став господарем // Радянська Гуцульщина. — 1989. — 30 листопада.

49. Задля духовного і матеріального розвитку (про установчі збори "Гуцульщини") // Гуцульщина (Верховина). — 1990. — № 25-27. — С.3.

50. Слухаймо голосу розсудку. Слово до віруючих // Радянська Гуцульщина. — 1990. — 13 березня.

51. Позбуватися заідеологізованості // Радянська Гуцульщина. — 1990. — 1 травня.

52. Поезія страждань і надії (про "Князя роси" Т. Мельничука) // Радянська Гуцульщина. — 1990. — 19 травня

53. Поет ностальгії (про М. Матіїва-Мельника)// Радянська Гуцульщина. — 1990. — 28 серпня.

54. Що говорить назва вулиці...// Радянська Гуцульщина. — 1990. — 1 вересня.

55. Чи потрібне нам м'ясо? // Радянська Гуцульщина. — 1990. — 4 жовтня.

56. Сумне враження (Микитинці) // Гуцульський край. — 1990. — 24 листопада.

57. Як врятували пам'ятник // Гуцульський край. — 1990. — 13 грудня.

58. Інтер'єр є, товару немає // Гуцульський край. — 1991. — 2 січня.

59. Знов унітарна держава? // Гуцульський край. — 1991. — 26 січня.

60. Чотири неправди, або На чому тримається наддержава // Гуцульський край. — 1991. — 16 лютого.

61. Говорімо від власного імені // Гуцульський край. — 1991. — 5 березня.
62. Живі сорому не мають // Гуцульський край. — 1991. — 18 квітня.
63. Косівщина в житті Марійки Підгірянки // Гуцульський край. — 1991. — 20 квітня.
64. Невчасна вимога (про пам'ятник Леніну) // Гуцульський край. — 1991. — 25 квітня.
65. Гуцульська освітянська рада // Гуцульський край. — 1991. — 8 червня.
66. Один із народних педагогів (М. Базник) // Гуцульський край. — 1991. — 15 червня.
67. Одна доля (про Ю. Срібняка) // Гуцульський край. — 1991. — 1 серпня.
68. То якої України хочуть "пелипейки"? // Гуцульський край. — 1991. — 5 вересня.
69. М. Драгоманов і Гуцульщина // Гуцульський край. — 1991. — 17 вересня.
70. Без книги немає культури // Гуцульський край. — 1991. — 19 жовтня.
71. Встановімо правду // Гуцульський край. — 1992. — 6 січня.
72. Двадцять вісім // Гуцульський край. — 1992. — 6 січня.
73. Диригент, педагог, письменник// Гуцульський край. — 1992. — 26 лютого.
74. Зупинімо вандалізм // Гуцульський край. — 1992. — 9 травня.
75. "Іду у бій за рідний край" (про М. Богоноса) // Гуцульський край. — 1992. — 26 травня.
76. Засновник "Гуцульського мистецтва" // Гуцульський край. — 1992. — 2 червня.
77. Торжество справедливості — чи образа? (про Т.Фокшея) // Гуцульський край. — 1993. — 13 березня.
78. Він заслуговує вдячності (про А. Тарнавського) // Гуцульський край. — 1993. — 27 березня.
79. Сестра і брат Лози // Гуцульський край. — 1993. — 8 травня.
80. Серпом і молотом (про репресії проти української інтелігенції) // Гуцульський край. — 1993. — 11 вересня.
81. Приватизація — лише перший крок // Гуцульський край. — 1993. — 20 листопада.
82. Заслуговує нашої шани (про О. Луцького) // Гуцульський край. — 1994. — 5 квітня.
83. 50-річчя антифашистського повстання // Гуцульський край. — 1994. — 27 серпня.
84. Збережімо наші пам'ятки // Гуцульський край. — 1994. — 17 вересня.
85. "Іванович" чи "с. Івана"? // Гуцульський край. — 1994. — 15 жовтня.
86. Не шукайте в школах ворогів // Гуцульський край. — 1994. — 23 листопада.
87. Один із організаторів Косівського училища (М.Гулейчук) // Гуцульський край. — 1995. — 21 січня.
88. Очима підпільників // Освітянський вісник. — 1995. — № 2-3-4.
89. Як любили Лесю Українку більшовики // Освітянськи вісник. — 1995. — № 4.

90. Школа і церква // Освітянський вісник. — 1995. — № 15.
91. Косівська солеварня // Гуцульський край. — 1995. — 4 лютого.
92. Політичне інформування в школі // Освітянський вісник. — 1995. — № 3.
93. П. Тичина і Гуцульщина // Освітянський вісник. — 1995. — № 3.
94. Видана в Косові (про брошуру Б.Заклинського "Хто це Тарас Шевченко?" // Освітянський вісник. — 1995. — № 5.
95. Пам'яті Князя роси // Освітянський вісник. — 1995. — №7.
96. Як це було (про 24.VIII.1991 р.) // Освітянський вісник. — 1995. — № 11.
97. Круглий стіл з гострими кутами // Освітянський вісник. — 1995. — № 12.
98. Національна школа: інтер'єр — не дрібниця // Освітянський вісник. — 1995. — Ч. 12.
99. Цінна праця про Гуцульщину (анотація на І. Сеньківа) // Освітянський вісник. — 1996. — № 1.
100. Дебют Аннички Гнатишак // Освітянський вісник. — 1996. — № 6.
101. Гривень... гривна... гривня... // Освітянський вісник. — 1996. — № 9.
102. Що дав Україні "Великий Жовтень" // Освітянський вісник. — 1996. — № 10.
103. Зневага національної гідності // Освітянський вісник. — 1996. — № 10.
104. Плугатар освіти на Гуцульщині // Освітянський вісник. — 1996. — № 10.
105. Листи у далеке майбутнє // Освітянський вісник. — 1996. — №. 11.
106. Школа Новаківського і Гуцульщина // Освітянський вісник. — 1996. — № 12.
107. Олена Теліга і Гуцульщина // Освітянський вісник. — 1997. — 31 березня.
108. Талант, народжений у Косові (про збірку Н.Романишин "Квіти запізнілі") // Гуцульський край. — 1997. — 12 липня.
109. Ювілей Василя Костинюка // Гуцульський край. — 1997. — 27 вересня.
110. Єдність церкви — проблема не лише церковна // Гуцульський край. — 1997. — 11 жовтня.
111. В атмосфері духовного єднання (про конференцію у Криворівні до 135 р. О. Волянського) // Гуцульський край. — 1997. — 25 жовтня.
112. Педагог, диригент, патріотка (про А. Когут) // Освітянський вісник. — 1997. — № 11.
113. Коли ж народився Тарас Мельничук? // Гуцульський край. — 1997. — 27 грудня.
114. Народний учитель Михайло Наняк // Освітянський вісник. — 1997. — 31 грудня.
115. Національній школі — регіональні посібники // Обрії. — 1998. — № 1 (6). — С. 89-90.
116. Косівщина — батьківщина хасидизму // Освітянський вісник. — 1998. — № 3.
117. Михайло Базик: учитель, що випереджав педагогіку // Освітянський вісник. — 1998. — 30 квітня.
118. Степан Пушик діждався вибраного // Освітянський вісник. — 1998. — 24 травня.
119. Один із славного роду (про М. Лепкалюка) // Гуцульський край. — 1998. — 3 жовтня.

120. Приятелька Гуцульщини з Любліна // Гуцульський край. — 1998. — 21 листопада.

121. Першій українській гімназії на Гуцульщині — 90 // Освітянський вісник. — 1998. — 30 листопада.

122. Пам'яті Целіни Буші // Гуцульський край. — 1999. — 27 березня.

123. Приклад, вартий наслідування (про "Тлумачний словник топонімів села Старі Кути" Д. Шпака) // Освітянський вісник. — 1999. — 30 березня.

124. Дім на вул. Лисенка, 4 // Гуцульський край. — 1999. — 25 грудня.

125. "Шешорам" потрібна перспектива // Гуцульський край. — 1999. — 14 серпня.

126. Ще один приватний музей (про М. Струтинського) // Гуцульський край. — 1999. — 11 вересня.

127. Творчий звіт Андрія Репети // Освітянський вісник. — 1999. — 30 листопада.

128. Безробіття? А може, безініціативність? // Гуцульський край. — 1999. — 11 грудня.

129. Такими були початки (до 60-річчя Косівської СШ № 1) // Гуцульський край. — 1999. — 25 грудня.

130. Іпостасі Василя Курищука // Гуцульський край. — 2000. — 15 січня.

131. Прикра несподіванка (про московську церкву на Монастирському) // Гуцульський край. — 2000. — 19 лютого.

132. Книжка гострих проблем (про "Галицький Меморандум" П.Романюка) // Гуцульський край. — 2000. — 26 лютого.

133. Старий фундамент нову будівлю не псує (про промислову школу)// Гуцульський край. — 2000. — 16 вересня.

134. Перспектива приваблива, але... (про план реконструкції Косова)// Гуцульський край. — 2000. — 23 грудня.

135. Перша вища школа на Косівщині // Гуцульський край. — 2001. — 16 червня.

136. Його праці служитимуть Україні (Пам'яті Юрія Луцького) // Гуцульський край. — 2001. — 15 грудня.

137. Його праці служитимуть Україні (Пам'яті Юрія Луцького) // Рідне слово. — 2001. — 29 грудня.

138. В його серці завжди жила Україна: Пам'яті Святослава Добровольського // Гуцульський край. — 2002. — 26 січня.

139. Вагомий внесок у діалектологію Гуцульщини (про І. Жеґуца) // Рідне слово. — 2002. — 11 березня (підпис І. Горук).

140. З ким ви, колеги освітяни?// Рідне слово. — 2002. — 11 березня. — №2.

141. Чи погоджуєтеся з цим, просвітяни?// Рідне слово. — 2002. — 11 березня.

142. Їхня позиція. Знайте її! Цитата з нотатками // Рідне слово. — 2002. — 11 березня.

143. Комуністична риторика — засіб зомбування // Рідне слово. — 2002. — 11 березня.

144. "Генеральна репетиція": плюси і мінуси // Гуцульський край. — 2002. — 28 червня (Псевдонім І. Горук).

145. Українська мова — "нижча"? // Гуцульський край. — 2002. — 20 липня.

146. Проблема з "проблемами" // Рідне слово. — 2002. — 6 вересня.
147. Обережно: цинізм // Рідне слово. — 2002. — 31 грудня.
148. Відродження косівської поштівки // Рідне слово. — 2002. — 31 грудня.
149. Школа і громада // Освітянський вісник. Спецвипуск. — 2003. — Лютий.
150. Польський збирач гуцульського музичного фольклору (С.Мєрчинські) // Рідне слово. — 2003. — 30 квітня.
151. Зберегти пам'ятку. [Про будинок школи В. Девдюка]// Національний природний парк Гуцульщина. Інформаційний вісник. — 2003. — № 4 (4).
152. Родина Павликів в історії Косова // Освітянський вісник. — 2003. — 17 вересня.
153. Генрик Ґонсьоровскі // Гуцульський край. — 2003. — 13 грудня.
154. "Просвіта" будила національну свідомість // Рідне слово. — 2003. — 18 грудня.
155. Три миттєвості 90-річної історії (про пам'ятник Т. Шевченкові в Косові)// Рідне слово. — 2004. — 4 березня.
156. Перший монумент на честь Кобзаря// Рідне слово. — 2004. — 4 березня.
157. З першокнигою, Марійко! (про "Сонце в душі" М. Лазарович) // Рідне слово. — 2004. — 29 квітня.
158. Косів — місто історичне? // Рідне слово. — 2004. — 29 квітня.
159. Той пам'ятник — і про них пам'ять (до 90-річчя пам'ятника Т.Шевченкові в Косові) // Рідне слово. — 2004. — 9 червня.
160. У яке середовище нас заганяють? // Гуцульський край. — 2004. — 7 серпня.
161. Чи будуть у Косові книгарні? // Рідне слово. — 2004. — 31 серпня.
162. З любов'ю до Кобзаря (про Є. Зарицьку) // Рідне слово. — 2004. — 31 серпня.
163. На них — надія (про М. Вакарюка) // Рідне слово. — 2004. — 31 серпня. (Підпис — І. Горук).
164. На честь якої гвардії? (про вул. Гвардійську) // Гуцульський край. — 2004. — 25 вересня.
165. Відродити косівський ярмарок // Гуцульський край. — 2005. — 1 січня.
166. Петро Лосюк звітує [про книгу "Школа здібностей"] // Гуцульський край. — 2005. — 1 січня.
167. Книжка про гуцульські села // Гуцульський край. — 2004. — 7 серпня.
168. Косів'яни-персоналії ЕСУ // Гуцульський край. — 2005. — 19 лютого.
169. До питання про монументи // Гуцульський край. — 2005. — 9 квітня.
170. Чи стане Косівщина Меккою для туристів? // Гуцульський край. — 2005. — 22 жовтня.
171. Як відзначимо Франків ювілей? // Гуцульський край. — 2005. — 22 жовтня.
172. Її творіння випромінюють радість // Гуцульський край. — 2005. — 3 грудня.

ПУБЛІКАЦІЇ ТА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ І. ПЕЛИПЕЙКА

1. Роменський О. Барвисті стежки Гуцульщини // Радянська Гуцульщина. — 1972. — 2 листопада.
2. Соломченко О., Перкатюк Й. Путівник "Косов" // Радянська Гуцульщина. — 1983.
3. Соломченко О. Розповідь про рідний край // Прикарпатська правда. — 1983. — 17 серпня.
4. Перкатюк Й. Новий путівник по Гуцульщині // Світанок. — 1983.
5. Влад Марія. Моя колиска // Радянська Гуцульщина. — 1986. — 1 листопада.
6. Марчук М. А посада скромна // Радянська Гуцульщина. — 1987. — 5 травня.
7. Мисюк І. Симфонія життя і творчості // Радянська освіта. — 1989. — 29 грудня.
8. Черкач Наталія. Гуцульщина в творчості жінок // Вижницькі обрії. — 1997. —14 травня.
9. Іванюк Михайло. Приклад є з кого брати! // Вижницькі обрії. — 1997. — 17 травня.
10. Творчий звіт двох подвижників // Гуцульський край. — 1997. — 28 червня.
11. Кузик Ярослав. Скарби літературної Гуцульщини // Вижницькі обрії. — 1997. — 2 серпня.
12. Курищук Василь. Служити правді і добру приречений // Гуцульська школа. — 1998. — № 1 (7). — Форзац.
13. Полєк В., Дзвінчук Д., Угорчак Ю. Відомі педагоги Прикарпаття: Біографічний довідник. Том другий. — Івано-Франківськ: Лілея — НВ, 1999. — С. 105.
14. Ігор Пелипейко // Історія Гуцульщини. Том V. — Львів: Логос, 2000. — С. 612-613.
15. Мисюк Іван. Сівач мудрого і щедрого слова // Мелодії барв. — Косів: Писаний Камінь, 2001. — С. 143-146.
16. Лосюк Петро. Передмова // Хрестоматія з гуцульщинознавства. – Косів-Снятин, 2001. — С. 3.
17. Іванюк Михайло. Літературно-мистецька Вижниччина. — Вижниця: Черемош, 2001. — С. 144-145.
18. Хрипко-Курищук Ольга. Школа і моя сім'я: Роздуми, спогади, фотознімки. — Коломия, 2002. — С. 22.
19. Арсенич П., Гаврилів Б., Угорчак Ю. Краєзнавці Прикарпаття: Довідник (ХХ ст.). — Івано-Франківськ, 2002. — С. 72.
20. Крет Никанор. Гуцульщина літературна. — Косів: Писаний Камінь, 2002. — С. 3-6.
21. Ігор Пелипейко // Гуцульський календар. — 2003. — Верховина. — С. 32-33.
22. Крет Никанор. Ось такий він інтелігент // Освітянський вісник. — 2003. — Лютий. Спецвипуск.
23. Кузик Я. Реєстр дослідників та краєзнавців Гуцульщини // Буковинське віче. — 2003. — 25 червня.

24. Іванюк Михайло. Нова книжка про Гуцульщину // Вижницькі обрії. — 2003. — 18 липня.
25. Редакційна. Ігорю Аполлоновичу Пелипейкові — 75 // Рідне слово. — 2003. — 30 липня.
26. Учителю і наставнику вчителів: Спецвипуск інформаційно-методичного бюлетеня "Освітянський вісник". — 2003. — 1 серпня.
27. Лосюк Петро. Гуцульська школа: як ми до неї йшли // Гуцульський календар. — 2004. — С. 74-45.
28. Пушик Степан. Верховина митця й поета // Радиш-Маринюк Богдан. Сім кольорів Гуцульщини: Вибрані твори. — Косів: Писаний Камінь, 2004. — С. 5.
29. Луцький Юрій. Роки сподівань і втрат: Щоденникові записи 1986-1999 років. — Львів, 2004. — С.С. 202, 382, 443, 452, 484, 493, 498.
30. Іванчук М. Цю велику втрату усвідомимо значно пізніше... // Гуцульський край. — 2006. — 29 липня.
31. Іванчук М. Слово про Ігоря Пелипейка // Наукові праці НТШ. Т.2. — Косів, 2007. — С.393.
32. Іванчук М. Пам'ятаємо // Краєзнавець Прикарпаття. — 2007. — № 9. — С.50-51.
33. Радиш-Маринюк Б. Слово про друга // Перевал. — 2007. — № 5. — С. 129-130.
34. Крет Никанор. Невтомний сіяч на освітянській ниві // Алкос: Літературно-мистецький альманах. Рік 2006-2007. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 336 с. — С. 303-306.
35. Радиш-Маринюк Богдан. Та залишилися мудрі книжки // Алкос: Літературно-мистецький альманах. Рік 2006-2007. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 366с. — С.311-313.
36. Васкул Микола. Прощання // Криця. — 2006. — 29 червня.
37. Григорук Аделя. Його забути не можна // Алкос: Літературно-мистецький альманах. Рік 2006-2007. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 336с. — С.307-310.
38. Ігор Пелипейко: Штрихи до портрета // Упорядник Зеновій Библюк. — Косів: Писаний Камінь, 2007. — 78 с.
39. Крет Никанор. Ось він — інтелігент //Освітянський вісник. — 2008. — 28 серпня.
40. Кобильовська Євдокія. Взірець совісті й честі // Освітянський вісник. — 2008. — 28 серпня.
41. Микуляк І.Я. Щедрий талант душі // Освітянський вісник. — 2008. — 28 серпня.
42. Мартищук Марія. Людина починається з добра... // Освітянський вісник. — 2008. — 28 серпня.
43. Григорук Аделя. Для нас і для часів прийдешніх // Німчич. — 2008. — № 4(12). — С.176-182.
44. Гуменюк Василь, Білик Ірина. Літописець Гуцульщини // Ліітературна Україна. — 2006.

„ДВАДЦАТЬ ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ
1941—1945 гг."

1945 1965

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Пелипейко
Игорь Аполлонович

В СООТВЕТСТВИИ С УКАЗОМ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
от 7 мая 1965 года
НАГРАЖДЕН ЮБИЛЕЙНОЙ МЕДАЛЬЮ
„ДВАДЦАТЬ ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ
ВОЙНЕ 1941—1945 гг."
От имени ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР медаль вручена
23 октября 66 года
Военный комиссар

„ТРИДЦАТЬ ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ
1941—1945 гг."

1945 1975

УЧАСТНИКУ ВОЙНЫ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Пелипейко
Игорь
Аполлонович

В СООТВЕТСТВИИ С УКАЗОМ ПРЕЗИДИУМА
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
от 25 апреля 1975 года
НАГРАЖДЕН ЮБИЛЕЙНОЙ МЕДАЛЬЮ
„ТРИДЦАТЬ ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ
ВОЙНЕ 1941—1945 гг."
От имени ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА СССР медаль вручена
28 марта 1977 года
Косовский райвоенком
подполковник

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Гелипейко
Игорь
Апполонович

за долголетний добросовестный труд от имени Президиума Верховного Совета СССР решением исполкома

Ивано-Франковского областного

Совета народных депутатов

от 19 июля 1984 г.

награжден медалью

"ВЕТЕРАН ТРУДА"

Председатель исполкома

Ивано-Франковского областного

Совета народных депутатов

"23" июля 1984 г.

№ 156928

Гелипейко
Игорь
Апполонович

ЗА ХРАБРОСТЬ, СТОЙКОСТЬ И МУЖЕСТВО, ПРОЯВЛЕННЫЕ В БОРЬБЕ С НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКИМИ ЗАХВАТЧИКАМИ, И В ОЗНАМЕНОВАНИЕ 40-ЛЕТИЯ ПОБЕДЫ СОВЕТСКОГО НАРОДА В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ 1941—1945 ГОДОВ

Указом ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР от 11 марта 1985 г. награжден орденом

ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ
II степени

Секретарь Президиума Верховного Совета СССР

№ ордена 5438928

„СОРОК ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЕ
1941—1945 гг."

УЧАСТНИКУ ВОЙНЫ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Пелипейко
Игорь
Аполлонович

в соответствии с Указом ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
от 12 апреля 1985 года
награжден юбилейной медалью

„СОРОК ЛЕТ ПОБЕДЫ
В ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ
ВОЙНЕ 1941—1945 гг."

От имени ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР медаль вручена

3 мая 19 85 года

М. П.

(должность, воинское звание и подпись лица, вручившего медаль)

„70 лет ВООРУЖЕННЫХ СИЛ СССР"

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Пелипейко
Игорь
Аполлонович

в соответствии с Указом ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР
от 28 января 1988 года
награжден юбилейной медалью

„70 лет ВООРУЖЕННЫХ
СИЛ СССР"

От имени ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР медаль вручена

20 февраля 88 года

М. П.

(должность, воинское звание и подпись лица, вручившего медаль)

КОМІСІЯ У СПРАВАХ
КОЛИШНІХ ПАРТИЗАНІВ
ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ 1941–1945 рр.
ПРИ ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Пилипейко
Ігор
Анатолійович

НАГОРОДЖУЄТЬСЯ

нагрудним знаком
«Партизан України 1941–1945»

Голова Комісії
В. О. Коньков

М. П.

Посвідчення № 1434

Ігор Пилипейко
ім'я, прізвище

нагороджується пам'ятною відзнакою
"Медаль учасника Другої Світової війни",
встановленою Народним Рухом України
на відзначення 50-ї річниці
закінчення Другої Світової війни,
в ознаменування перемоги народів світу
в боротьбі проти гітлерівського фашизму.

Голова
Народного Руху України В'ячеслав Чорновіл

м. Київ 1995 рік

УКРАЇНА

ПОСВІДЧЕННЯ
УЧАСНИКА БОЙОВИХ ДІЙ

Косівський райвійськкомат
Івано-Франківської облас.і

ПОСВІДЧЕННЯ серія АБ № 050563

Прізвище Пелипейко
Ім'я Ігор
По батькові Аполонович

М.П.

Особистий підпис

Пред'явник цього посвідчення має право на пільги, встановлені законодавством України для ветеранів війни – учасників бойових дій

ПОСВІДЧЕННЯ БЕЗТЕРМІНОВЕ І ДІЙСНЕ НА ВСІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Дата видачі «10» жовтня 1997 р.

М.П.

Підполковник А. МЕЛЬНИК.

МЕДАЛЬ
"ЗАХИСНИКУ ВІТЧИЗНИ"

Пелипейко
(Прізвище)
Ігор
(Ім'я)
Аполонович
(По батькові)

НАГОРОДЖЕНИЙ(А)
відзнакою
Президента України -
медаллю
"ЗАХИСНИКУ ВІТЧИЗНИ"

Президент України

Указ Президента України
від 14 жовтня 1999 року

Телипейко
(Прізвище)
Ігор
(Ім'я)
Аполонович
(По батькові)

Орденська книжка

Серія АС 006019

Нагороджений відзнакою
Президента України -
орденом
"ЗА МУЖНІСТЬ"
___ ступеня

Президент України

Указ Президента України
від 14 жовтня 1999 року

відзнака № 6463

За звитягу у роки війни
і активну діяльність в ім'я
громадянської злагоди в суспільстві

Телипейко
Ігор Аполонович

нагороджується Почесним знаком
голови обласної
державної адміністрації
та голови обласної ради
„Хрест Звитяги і Примирення"

Голова Івано-Франківської
обласної державної
адміністрації Роман Ткач

Голова Івано-Франківської
обласної ради Василь Брус

СПИСОК ДОКУМЕНТІВ, ВМІЩЕНИХ У КНИЗІ

1. Свідоцтво про народження І.А. Пелипейка. — С. 10.
2. Автобіографія. — С. 12.
3. Посвідчення члена Наукового товариства ім. Шевченка. С.18.
4. Посвідчення редактора видавництва «Писаний Камінь». — С. 22.
5. Посвідчення «Відмінник народної освіти». — С.24.
6. Посвідчення до медалі «60 лет Победы в Великой Отечественной войне. 1941-1945гг.» — С.26.
7. Диплом з відзнакою про закінчення Чернівецького державного університету, виданий 26 червня 1952 року. — С. 70.
8. Трудова книжка І.А. Пелипейка. — С. 75.
9. Учнівський білет. — С. 78.
10. Запрошення до Посольства Словацької Республіки в Україні на свято з нагоди 50-ї річниці Словацького національного повстання. — С. 101.
11. Посвідчення до пам'ятної медалі на честь 50-ї річниці Словацького національного повстання — С. 101.
12. Посвідчення почесного громадянина міста Косова. — С. 102.
13. Лист від 16 лютого 1984 р. до автора книги «Татри пам'ятають», який очолював Штефанікову бригаду

загону ім. Суворова. І. Пелипейко був партизаном загону з вересня 1944р. — С. 104-106.
14. Посвідчення до ювілейної медалі, "20 лет Победы в Великой Отечественной войне". — С. 127.
15. Посвідчення до ювілейної медалі "30 лет Победы в Великой Отечественной войне". — С.127.
16. Посвідчення до пам'ятної відзнаки "Учасникові партизанської бригади М.Р. Штефаніка". — С. 106.
17. Посвідчення до медалі «Ветеран труда». — С. 128.
18. Посвідчення до ордена Вітчизняної війни II ступеня. — С. 128.
19. Посвідчення до ювілейної медалі "40 лет Победы в Великой Отечественной войне". — С.127.
20. Посвідчення до ювілейної медалі "70 лет Вооруженных Сил СССР".— С.129.
21. Посвідчення до нагородного знака «Партизан України 1941-1945-1995 роки". — С. 130.
22. Посвідчення до пам'ятної відзнаки «Медаль учасника Другої світової війни». 1995 рік. — С. 130.
23. Посвідчення ветерана війни – учасника бойових дій. — С. 131.
24. Посвідчення до відзнаки Президента України – медалі «Захиснику Вітчизни». — С. 131.
25. Посвідчення до Почесного знака «Хрест Звитяги і Примирення». 2005 рік. — С. 102.
26. Посвідчення до ордена "За мужність". — С. 132.

* *Примітка*. Всі відзнаки, нагороди, особисті документи Ігоря Пелипейка знаходиться в родинному архіві сина Володимира, котрий мешкає в м. Києві.

** *Примітка*. Частина світлин надана для публікації дітьми І.Пелипейка — Ольгою та Володимиром.

ПРО АВТОРІВ КНИГИ

Арсенич Дмитро – автор дванадцяти поетичних і прозових книг, низки статей у періодиці, член Національної спілки письменників України, лауреат премії імені Михайла Павлика.

Библюк Зеновій – лікар, голова Клубу інтелігенції ім. І Пелипейка м.Косова, автор книг про видатних людей Косівщини.

Библюк Нестор – доктор технічних наук, професор Національного лісотехнічного університету України, голова Регіонального об'єднання дослідників Гуцульщини, голова Косівського осередку НТШ.

Богданова Анна – онука І.А.Пелипейка, закінчила Університет Йорк (США), перекладач в посольстві США в Києві.

Васкул Микола – історик, краєзнавець, в 2005-2010 р.р. заступник голови Косівської районної державної адміністрації, координатор Клубу інтелігенції Косівщини ім.І.Пелипейка.

Вінтоняк-Іванчук Марія – мистецтвознавець, член Національної спілки художників України, викладач історії мистецтв училища Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, автор публікацій про народних мистців Гуцульщини, член Наукового товариства ім.Шевченка.

Григорук Аделя – літературний критик, літературознавець, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії "Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство" Академії педагогічних наук України, заслужений працівник освіти України, автор наукових

праць з питань української літератури і мистецтва, етнопедагогіки, редактор газети "Освітянський вісник", член Наукового товариства ім.Шевченка, координатор Клубу інтелігенції ім. І.Пелипейка.

Григорук Антон – художник, член Спілки художників України "Клуб українських митців", викладач живопису та спецдисдисциплін училища Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, автор художнього оформлення книг українських письменників.

Держипільський Любомир – кандидат біологічних наук, завідувач наукового відділу Національного природного парку "Гуцульщина", автор наукових праць з питань фітопатології, захисту рослин, охорони довкілля, ботаніки, член Наукового товариства ім.Шевченка.

Кобильовська Євдокія – вчитель української мови і літератури, директор Розтоківської ЗОШ І-ІІІ ст. Косівської районної ради Івано-Франківської області.

Козьменчук Володимир – історик, начальник відділу освіти Косівської районної державної адміністрації, координатор Клубу інтелігенції ім. І. Пелипейка, член Наукового товариства ім. Шевченка.

Костюк Володимир – кандидат історичних наук, доцент Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, лауреат премії ім. М.Павлика, член Наукового товариства ім.Шевченка.

Крет Никанор – педагог, журналіст, дослідник літератури, лауреат педагогічної премії ім.І.Пелипейка, автор публікацій з проблем лінгвістики, фольклору, гуцульщинознавства.

Курищук Василь – заслужений учитель України, дослідник літератури, громадський діяч, у 1994-98 роках завідувач відділу освіти Косівської РДА, засновник газети "Освітянський вісник" та видавництва "Писаний Камінь", лауреат районної премії ім. М.Підгірянки.

Лазарович Марія – поетеса, філолог, автор книги лірики "Сонце в душі".

Лосюк Петро – кандидат педагогічних наук, член-кореспондент Академії педагогічних наук України, на-

родний учитель України, завідувач НДЛ "Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство" АПН України, директор Яворівської ЗОШ І-ІІІ ст. Косівської районної ради, автор праць з питань гуцульської школи, голова Гуцульської освітянської ради.

Мартинюк Михайло (1928-2010) – кандидат біологічних наук, однокласник і шкільний товариш І.Пелипейка, заступник директора з наукової роботи Коломийської науково-дослідної сільськогосподарської станції.

Мартищук Марія – заступник директора з навчально-виховної роботи Річківської ЗОШ І-ІІІ ст. Косівської районньої ради Івано-Франківської області.

Матійчак Ярослав – педагог, заслужений працівник освіти України, один з фундаторів гуцульської школи, в 1983-1994 роках начальник відділу освіти Косівської райдержадміністрації.

Микуляк Ірина – вчитель історії і правознавства Старокосівської ЗОШ І-ІІІ ст. Косівської районної ради Івано-Франківської області.

Моравський Володимир – журналіст, член Національної спілки журналістів України.

Мудрицька Аліса – журналіст, член Національної спілки журналістів України, в.о.редактора газети "Гуцульський край".

Онуфрійчук Лідія – педагог, завідувач методичного кабінету відділу освіти Косівської райдержадміністрації.

Угорчак Юрій – директор Музею освіти Прикарпаття, відповідальний секретар альманаху "Краєзнавець Прикарпаття".

Чіх-Книш Богдана – кандидат мистецтвознавства, в.о.доцента кафедри історії мистецтв і гуманітарних наук Косівського інституту прикладного і декоративного мистецтва ЛНАМ, автор досліджень про народне мистецтво Гуцульщини та перспективи його розвитку, член Наукового товариства ім. Шевченка.

Упорядники висловлюють щиру вдячність
за фінансову підтримку видання

Косівській районній раді та держадміністрації
(Р.Я. Присяжний, Я.І. Шинкарук),

НПП "Гуцульщина" (директор В.В. Пророчук),
видавництву "Писаний Камінь" (директор М.Д. Павлюк)

Біографічно-мемуарне видання

Духовні скарби Ігоря Пелипейка

Упорядники
Вінтоняк-Іванчук Марія Миколаївна
Григорук Аделя Григорівна

Редактор
Аделя Григорук
Коректор
Мар'яна Гавриш
Художник
Антон Григорук
Комп'ютерний дизайн
Віталія Стефурака

–Писаний Камінь–
Косів
2010

Видрукувано в МП "Евріка"
Свідоцтво Держ. реєстру: серія ІФ, № 10
Косівський р-н., смт Кути
тел. 2-24-91
тел-факс 4-51-69

Підписано до друку 3.08.10. Формат 60x84\16.
Папір крейдований. Гарнітура Minion Pro. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 16.16. Обкл. вид. арк. 16.47.
Тираж 1000 прим. Замовне 308.